UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv, Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs, Et Vitiis Contrariis, In ...

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus Theologiæ Moralis præcipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de Iurameuto, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori, de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Dispvtatio I. De essentia religiosi status, & de eius susceptioni præmittendis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-76572

Visual Library

TRACTATVS XVI.

DE STATV RELIGIOSO.

SVPERIORI tractatui de voto affinis est explicatio status Religiosi, vtpote qui tribus votis perfectissimis paupertatis, castitatis, & obedientiæ constitit. Quinque disputationibus huius tractatus explicationem absoluemus. Prima explicabit illius essentiam, & ea, quæ solent illius susceptioni præmitti. Secunda declarabit susceptionem illius per professionem. Tertia obligationem voti paupertatis, & castitatis. Quarta voti obedientiæ obligationem. Quinta explicabit specialis alias obligationis. Et vota huic statui religionis annexa, illiúsque relaxationem.

DISPVTATIO I.

De Essentia Religiosi status, & de eius susceptioni præmittendis.

PVNCTVM I.

In quo Essentia status Religiosi consistat, & vnde originem duxerit?

SVMMARIVM.

1 *Definitur religiosus status.*
2 *Qua iter sit status perfectionis adipiscendæ.*
3 *Vota huius status debent esse perfectæ castitatis, paupertatis, & obedientiæ.*
4 *Sed non debet esse omnimoda.*
5 *Sufficiunt vota simplicia.*
6 *In quo solemnitas voti consistat.*
7 *Vitra vota ad statum religiosum requiritur traditio.*
8 *Approbatio Pontificis non erat necessaria, si naturam huius status conditionem spectemus, secùs prout modo statutus est.*
9 *Vnde originem traxerit hic status.*

1. RELIGIOSVM statum definit D. Thomas receptus ab omnibus 2.2. *quæst.* 186 *artic.* 1. 3. & 4. vt sit status perfectionis per tria vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ perpetuo adipiscendæ. Cum dicit statum, denotat immutabilitatem. Neque enim status esse potest, quin per se, & natura sua immutabilis sit, vt rectè dixit D. Thom. 2.2. *quæst.* 88. *art.* 4. & *opuscul.* 16. *de vita spirit. cap.* 5. Cui immutabilitati non obstat, quod religionis Prælati possint vota subditorum soluere, & liberos dimittere; sicut non obest statui temporalis seruitutis, quod dominus possit seruum liberum dimittere; nec statui Episcoporum obest, quod Pontifex possit ex vna Ecclesia ad aliam mutare, vel omnino Prælatum ab Ecclesia absoluere. Quod enim ad immutabilitatem requiritur solum est, vt ipsemet status ex parte susceptientium perpetuus sit, ita vt omnino discedendi potestate careant.

2. Deinde hic status religiosus est status perfectionis perpetuo adipiscendæ, in quo significatur propria huius status natura, & conditio, quæ est vt sit status perfectionis non adeptæ sed adipiscendæ. Neque enim religiosi obligantur esse perfecti; esto obligati sint id procurare, vt tradit D. Thom. *quæst.* 189. *art.* 1. *ad* 3. & *art.* 2. *ad* 2. In quo status religiosus ab statu Episcoporum differt, qui Episcopos supponit esse perfectos. Hanc perfectionem religiosi status comparant religiosi mediis votis paupertatis, castitatis, & obedientiæ perpetuæ. Cum enim humanæ vitæ perfectio sita sit in sequela Christi, illiúsque imitatione. Iuxta illud Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni, & sequere me; sequela Christi perfecta esse non possit absque renunciatione omnium bonorum, vt ex supradicto loco constat; neque item absque abstinentia à carnis voluptatibus. Iuxta illud Matth. 19. Sunt Eunuchi, qui seipsos castrauerunt propter Regnum Dei, quasi ad perfectè Regnum Dei, consequendum hæc abstinentia conuenientissima sit; neque denique esse possit perfecta sequela Christi absque abnegatione sui, propriéque voluntatis iuxta illud Matth. 16. Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me; sit sane vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ perpetuæ ad hunc statum perfectionis necessaria esse: siquidem voto paupertatis renunciantur omnia externa; castitatis, carnis voluptas; obedientiæ vero propriæ voluntatis affectio.

3. Sed an hæc vota debeant esse absolutæ, & perfectæ castitatis, paupertatis, & obedientiæ, non est constans Doctorum sententia. Nam plures, grauissimíque Doctores sentiunt absolutam, & omnimodam paupertatem, castitatem, & obedientiam esse necessariam: Sic probare videtur. Diuus Thom. 2. 2. *quæst.* 186. *art.* 3. 4. & 5. & omnes illi, qui sentiunt equites militares ordinis D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, non esse verè, & propriè religiosos, quia perfectam paupertatem, castitatem & obedientiam non deuouent, quos plena manu refert Sanch. lib. 4. de voto *cap.* 16. *n.* 11. Et tradit Lessius lib. 2. de iustitia *cap.* 41. *dub.* 1. *num.* 7. *in* 2. *edit.* Layman lib. 4. Theolog. mor. *tit.* 5. *cap.* 1. *num.* 5. Ratio est, quia de ratione status religiosi est perfecta sui abnegatione Deo per charitatem intimè inhærere at, ad hunc effectum obtinendum, necessaria est rerum terrenarum, & voluptatum carnis, proprizque voluntatis perfectissima renunciatio, vtpote quæ charitatis obtinendæ maxima impedimenta sunt. Ergo.

4. Cæterum etsi verum sit, perfectam paupertatem, castitatem, & obedientiam necessariam esse ad statum religiosum; at non credo omnimodam esse necessariam. Et in primis de voto paupertatis est omnino indubitatum, non esse necessarium fieri de paupertate quoad dominij abdicationem; sufficit si fiat quoad illius vsum, & administrationem vt expresse definiunt Gregor. III. in sua bulla, quæ incipit *ascendente Domino*. Vbi eos qui post biennium probationis in Societate Iesu vota Scholasticorum emittunt, declarat veros religiosos esse, & nihilominus bonorum suorum dominium retinere, quousque renunciare iubeantur. Neque obstat Textus *cum ad monasterium in fine de statu Monach.* Vbi *Innocentius III.* inquit. Nec æstimet Abbas, quod super habenda proprietate possit cum aliquo monacho dispensare; quia abdicatio proprietatis, sicut & custodia castitatis adeo est annexa regulæ monachali, vt contra eam nec summus Pontifex possit licentiam indulgere. Ex quibus verbis videtur non solum vsus, sed proprietatis abdicationem faciendam esse voto paupertatis religiosæ. Non inquam obstat, quia ibi proprietatis nomine non dominium rei, sed vsum liberum, & expeditum illius intellexit innocent. vt explicant Vasquez 1.2. *disput.* 165. *cap.* 6. *à num.* 50. & *cap.* 9. *à num.* 104. Sanch. lib. 5. summ. *cap.* 1. *num.* 17. Basil. Ponce lib. 7. de matrimon. *c.* 13 *n.* 10. Et constat manifestè ex ipsius textus principio, vbi cauetur quid faciendum sit cum Monacho, qui proprietatem aliquam fuerit deprehensus

deprehensus habere. At proprietas culpabilis, quæ in religioso deprehendi potest, est solus vsus & administratio rei Prælato inuito, non dominium. Ergo.

Præterea neque est necessarium, vt votum paupertatis præter omni vsu, & administratione rei familiaris, sufficit autem quod certis casibus priuat; eo enim ipso est votum de re ad perfectionem pertinente. Quapropter votum paupertatis, quod equites militares emittunt, esto non priuet illos dominio, & viu suorum bonorum absolutè quia tantum in certis casibus illis bonis vti non possunt nisi pro voluntate magistri, ea de causa est votum Euangelici consilij.

De voto castitatis maior est difficultas; ait omnimoda castitas, & abstinentia à copula coniugali sit de essentia status religiosi? Videtur id esse omnino necessarium. Alias te Deo perfectè non consecras; siquidem voluptatibus carnis inseruire intendis, nec Deo perfectè vnitis, quippe in coniugem diuideris ob studium illi placendi; teste Apostolo 1. *Corinth.* 7. Neque denique consilia sequeris, sed præcepta tantum. Qui enim solam castitatem coniugalem, vouet, non vouet aliquid, quod ad consilia pertineat, & consequenter quod pertineat ad perfectionem. Cæterum probabilitate non caret, votum castitatis coniugalis adiunctum aliis duobus votis paupertatis, & obedientiæ ad verum statum religiosum sufficere. Nam esto ex vi sua non obliget ad aliquam castitatem sub consilio; obligat tamen ex regula, & instituto, cui seruando adiungitur; equites namque militares aliquibus diebus obligantur à coniuge abstinere ex vi regulæ, & constitutionis. Et hoc videtur sufficiens, vt votum castitatis coniugalis sit votum alicuius perfectionis saltem indirectè, verúmque statum religiosum constituat. Sic tenentur docere omnes illi qui censent equites militares veros religiosos esse, quos refert, & sequitur Thom Sanch. lib. 4. de voto *cap.* 16. *n.* 11. Suar. tom. 4. de Relig. *tract.* 9. *lib.* 1. *cap.* 4. *à num.* 9. Didacos Mota de his militibus *lib.* 2. *c.* 1. *&* 2. Nauarr. lib. 3. consil. titul. de regularibus *toto consil. tom. in* 2 *editione.*

Votum autem obedientiæ clarum est non requiri ita latum, vt comprehendat quidquid bonum est, & perfectum, sufficit si sit secundum constitutiones, & regulas, quas tibi sequendas proponis.

5. Posito autem voto paupertatis, castitatis, & obedientiæ vt dictum est requiri, restat examinandum qualia debeant esse hæc vota, an solemnia, an sufficiant simplicia? Sufficere simplicia est omnino certum, ita vt dubitationi non sit locus, eo quod Gregor. XIII. in dicta bulla *ascendente Domino* expressè definierit esse vetos religiosos eos, qui post biennium probationis in Societate Iesv vota simplicia castitatis, paupertatis, & obedientiæ emittunt. Neque alienum est hoc institutum ab eo, quod tempore nascentis Ecclesiæ vigebat: cum eo tempore veri religiosi essent, nec tamen vota solemnia, sed simplicia emittebant, vt multis comprobant Basil. Legion. lib. 7. de matrimon. *c.* 11. *& multis sequentibus præcipuè c.* 22.

6. Quod si roges, in quo voti solemnitas consistat? Non est facilè explicatu. Omissis ergo variis Doctorum placitis, quorum latissimè meminere Gabriel. Vasq. 1. 2. *disp.* 165. *per totam*, & Suar. tom. 3. de Relig. *lib.* 2. *à cap.* 4. *& seqq.* Basil. Legion. lib. 7. de matrim. *à cap.* 7. Censeo solemnitatem votorum consistere in eo, quod ex parte acceptantis relaxari, remittíque liberè non possint; & cum hoc iure Ecclesiæ inductum sit; reseruat enim Pontifex potestatem relaxandi religiosorum professionem, qua reseruatione cessante possent Prælati religiosos liberos dimittere; sic sane solemnitatem voti iure Ecclesiastico inuentam esse, vt habetur *cap. vnico de voto in* 6. & in *extrauag. illa ascendente Gregor. XIII.* Quod autem in nullo alio, quam in illa reseruatione hæc solemnitas consistat probatur comparando vota solemnia cum simplicibus: vota enim simplicia paupertatis, & castitatis non desinunt esse talia, esto ab Ecclesia illis annectatur inhabilitas ad actus promissioni oppositos, vt manifestè constat in votis coadiutorum formatorum Societatis Iesv, quæ illos inhabiles reddunt matrimonio contrahendo, & bonorum quorumliber acquisitioni, & dominio, sed quia liberè à Prælatis Societatis dimitti, & relaxari possunt, ea de causa solemnia non sunt, sed simplicia. Econtra vota paupertatis, & castitatis equitum militarium solemnia sunt, quia à Prælatis ordinum indispensabilia; tamesti matrimonium, & dominia rerum permittunt. Consistit ergo legitima religiosorum votorum solemnitas in hac reseruatione. Solum obiicere poteris vota, quæ professi Societatis emittunt post professionem, videlicet de docendis pueris, de paupertate retinenda, de non ambienda dignitate, &c. Quæ sunt vota simplicia, & tamen non possunt à Prælatis religionum relaxari. Ergo in hac impotentia non stat votorum solemnitas Respondebis fortè ea relaxari posse, si professus à religione eiciatur, quod sufficit, vt non sint vota solemnia. Sed concesso vt verè concedendum est, omnia illa vota relaxari non posse à Prælatis religionis, dicendum est, id non prouenire ratione sui, sed ob annexionem ad professionis vota, quæ quia sunt insolubilia, etiam huiusmodi vota, vtpote accessoria solui non possunt.

7. Præterea ad statum religiosum requiritur ex parte susceptientium essentialiter donatio, seu traditio sui in potestatem religionis. Neque enim absque hac donatione, seu traditione religio haberet potestatem dominatiuam in religiosos, neque status esset firmus, & immutabilis. Quapropter in religioso statu duo adsunt contractus ex parte susceptientium; alter comparatione Dei, qui fit per vota, alter qui fit donatione, & traditione sui in potestatem religionis; sicut enim quis liberè se potest pretio accepto tradere in seruum quid mirum si in seruum spiritualem se tradere possit religioni gubernandum? Prouenit ergo illa potestas dominatiua non à votis vt eumque, sed à donatione sui votis emissis. Dices stare posse velle alteri donare, & vota castitatis, paupertatis, & obedientiæ emittere, absque eo quod vere subiectus maneas; cum ea in religione approbata non emittis. Ergo ex sola donatione cum votorum emissione non quæritur religioni dominatiua in religiosum potestas. Respondeo si natiuam status religiosi institutionem à Christo Domino factam spectemus, solam donationem sui cum trium votorum emissione sufficientem esse ad verum religiosum efficiendum, veramque potestatem Prælato concedendam. Sed quia Ecclesia sicut & quælibet respublica politica suis subditis præscribere potest eas conditiones in donationibus, & promissionibus quibus deficientibus nullæ sint, statuerítque donationem votorum emissione qualificatam alibi factam, quam in religione approbata nullam esse, nullámque accipienti iurisdictionem concedere; ea de causa nec donatio, nec votorum emissio extra religionem approbatam iurisdictionem confert, nec religiosum constituit. Quod exemplo matrimonij illustrari potest, quod si natiuam institutionem spectemus, solo contrahentium consensu perficiebatur: Sed quia Ecclesia potuit ad huius consensus legitimitatem plures conditiones expostulare; ea de causa consensus contrahentium illis deficientibus nullus est, nullámque potestatem tradit: Sic pluribus firmat Basilius Legion. li. 7. de matrim. *c.* 5. *&* 6.

8. Ex supradicta conditione infertur ad religiosum statum, si natiuam eius institutionem spectemus nullam Pontificis approbationem requiri. Tum quia ante Innocent. III. plures fuerunt in Ecclesia religiones absque expressa Pontificis approbatione sola Episcoporum approbatione, vel illorum non repugnantia, vt multis comprobat Basil. Legion. dicto li. 7. de matrimon *cap.* 11. Tum quia Christus Dominus religionem instituens sola donatione cum trium votorum emissione contentus fuit. Verum post Innocent. III. qui sibi religionis approbationem reseruauit. cap. *ne inimia de Religiosis domibus*, cuius decretum renouauit Gregor. X. *in cap. vnico eodem tit. in* 6. Nulla esse potest religio, quin à sede Apostolica approbetur. Nullaque donatio, nec votorum emissio, quæ verum religiosum constituat extra Pontificiam approbationem: V. de Suar. tom. de Relig. *lib.* 2. *cap.* 15. *& seqq.* Lessium *lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 1. *n.* 18. Vasq. *disp.* 169. Sanch. lib. 5. sum. *cap.* 1. *num.* 15.

9. Si verò de origine huius sanctissimi instituti loquamur, credo Christum Dominum non solum instituisse, sed erexisse. Quod illum instituerit, hoc est, prædicauerit, proposuerítque sequendum nemini, dubium esse potest; siquidem dixit: si vis perfectus esse, &c. Item qui vult venire post me abneget semetipsum, &c. Quod autem erexerit, & executioni mandauerit in suis discipulis non leuiter colligitur ex illis verbis Petri ad Christum dicentis. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* In quibus verbis denotat Petrus nomine omnium se reliquisse omnia bona terrena voto paupertatis & vxoris voto castitatis, & sequendo Christum obedientiam, & subiectionem illi promisisse: si enim sequela Christi, & abnegatio omnium rerum voto aliquo firmata non esset, non est credendum Petrum, aliósque discipulos ita eam magnificare, vt dixerint Christo. *Quid ergo erit nobis?* Renunciatio enim, sequela Christi, quæ pro libito, & absque peccato retractari posset, non sic æstimanda esset: Sic pluribus exornant Suarez tom. 3. de Relig. *lib.* 3. *c.* 2. *per totum.* Basil. Legion. lib. 7. de matr. *c.* 2. *&* 3.

PVNCTVM II.

Quotuplex sit status Religiosus.

SVMMARIVM.

1 *Diuersa sunt religiones differentia non essentiali, sed accidentali.*

2 *Ex parte finis diuiditur religio in actiuam, contemplatiuam, & mixtam, & quæ hæ sint.*

3 *Ob varietatem mediorum diuersæ religiones statuuntur, tametsi eundem finem habeant.*

1. CVm Essentia religiosi status in renunciatione sæculi per vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ consistat, & hæc vota siue solemnia sint, siue simplicia solum accidentaliter differant; efficitur religiosum statum solam differentiam accidentalem habere posse. Præterea cum status religiosus sit status perfectionis, & hæc in charitate consistat, quæ vna est, omnis religionis, (esto numero plures sint) quoad speciem tamen non plures, sed vna sunt. Quocirca religiones Monachales à mendicantibus non specie, sed numero differunt. Sed quia cum hæc diuersitate numerica stat optimè diuersitas accidentalis, tum ob finem proximum & specialem, quem ipsæ religiones spectant; tum ob media, quæ ad illius consecutionem assumunt, ideo religiones aliqua ex his diuersitate gaudere diuersæ nuncupantur. Solum aduerto ex fine potiùs, quam ex mediis diuersitatem, & distinctionem desumi. Hæc autem diuersitas conuenientissima est; tum ad decorem, & ornatum Ecclesiæ, tum ad diuini cultus exaltationem, tum ad vtilitatem fidelium, quibus propter varias eorum inclinationes, & propensiones, vnius viuendi modus non poterat esse accommodatus.

2. Ex parte ergo finis diuiditur religio in vitam actiuam, contemplatiuam, & mixtam. Actiuam voco, quæ ex proprio suo instituto operibus misericordiæ incumbit. Contemplatiuam, quæ orationi, lectioni, & contemplationi vacat, quæ duæ vitæ illis duabus sororibus Marthæ, & Mariæ fuerunt adumbratæ, quarum vna in ministrando necessaria Christo occupabatur; alia verò audiebat verbum illius, quam Christus Dominus prætulit, eiusque electionem nobiliorem esse dixit. At quia potest esse statutum, quod æquè primò propriam perfectionem orationc, & contemplatione obtinere intendat, & proximorum perfectionem prædicatione; ea de causa illud institutum mixtum ex vita actiua, & contemplatiua esse dixerim; quod Credo Christum Dominum, eiúsque Apostolos secutos esse, qui tum orationi, tum prædicationi, tum aliis misericordiæ operibus instabant. Iuxta hanc diuisionem dicendum est religiones militares, & hospitalatia, quia ex proprio instituto religiosæ militiæ, & hospitalitati vacant vitam actiuam propriissimè exercere; monachales verò, S. Benedicti, Basilij, Hieronymi, Bernardi, Bruni, quia orationi & contemplationi incumbunt, contemplatiuam vitam profiteri, mendicantes verò, S. Dominici, Francisci, Augustini, Carmelitarum, Societatum IESV vtramque vitam complecti.

3. Verum quia ad consecutionem cuiuscumque ex supradictis finibus quælibet religio media diuersa apponit; ea de causa inter se distinguuntur, & vna ab alia diuersum corpus constituit. Neque in his est aliqua difficultas magni momenti, si tamen doctrinam velis latiùs pertractatam. Vide Suar. *tom.4. de Religione, tract.9. lib.1. & 2.* vtiliter & breuiter Lessium *lib.2. c.41. dub.2.* Vbi religiones comparant inter se, illásque asserunt perfectiores esse, quæ perfectiorem finem spectant, & perfectiora media apponunt ad illius consecutionem, quod esse potest, esto choro careant, neque ita austeræ sint, rigidámque paupertatem habeant. Quia non in his, sed in charitate Dei, & proximi, perfectio consistit.

PVNCTVM III.

Ad quid, & quando obliget votum religionis assumendæ.

SVMMARIVM.

1 *Distinguitur votum tempore designato, vel non designato implendum.*
2 *Ex rationabili causa differri potest votum, quod non fuit emissum pro determinato tempore.*
3 *Qualiter obligeris voto moriendi in religione, arguitur.*
4 *Resoluitur quæstio.*
5 *Voto religionis obligaris pro viribus religionis ingressum procurare.*
6 *Si vouisti religionem absolutè teneris in pluribus seriò, & instanter petere. Et quas religiones, & an extra Prouinciam.*
7 *Si vouisti determinatam, non potes ingredi laxiorem.*
8 *Excipe nisi laxior religio priuilegium habeat Pontificium.*
9 *Idem est de voto ingrediendi speciale aliquod monasterium ob eius deuotionem, & singularem obseruantiam.*
10 *Repulsus absolutè à religione, quam vouisti, non teneris ingredi, esto postea inuiteris.*
11 *Contrarium docet Sanchez.*
12 *Sed eius fundamento satisfit.*
13 *Non teneris manifestare te voto obstrictum esse.*
14 *Teneris discere Grammaticam si tempore voti sciebas id esse necessarium ad voti executionem, secus si ignorabas.*
15 *Quid si non admitteris, nisi officium mechanicum discas?*
16 *Non teneris ingredi ad gradum Laicorum, aut Sacerdotum, prout religioni placuerit.*
17 *Quid si tibi denegantur altiora studia, cum ad illa aptus sis.*

1. SI de tempore, quo hoc votum obligat loquamur. Distinguendum est; si cum hoc votum religionis emisisti, signasti tempus illius executioni, pro eo tempore obligat; si autem absque vlla temporis determinatione religionem promisisti, obligat ad sui executionem, quamprimum commodè possis, strictiùs tamen, quam quodlibet aliud votum non perpetui obsequij, vt ieiunij, peregrinationis, & eleemosynæ, quod etsi differatur, integrè mandati executioni potest, & ex cuius dilatione nullus diuinus cultus promissus diminuitur. At ex dilatione culpabili religionis minuitur promissus cultus. Qui enim vouit religionem, vouit toto vitæ tempore Deo in religione seruire. Ergo quanto tempore executionem differt, tantum de diuino obsequio promisso omittit: Sic aliis relatis tradunt. Suarez *tom.3. in 3.p. disput. 31. sect.2.col.3. & tom. 3.de Relig.tract.7.l.4.c.1. num.5.* Sanchez lib.4.summ.*cap.14. num.22.*

2. Si autem ex rationabili causa executionem voti differas, non censendus es de materia promissa subtrahere: quia non promittis ingressum vtrumque, sed commodo tempore. Quapropter si satis aptus non es religionis exercitiis, vel quia cares viribus, vel scientia, quæ communiter religionis ingressui supponitur, differre iustè executionem voti potes. Accedat tamen confessarij consilium ob periculum errandi. Suar. dicto tom.3.de Relig *tract.7.lib.4. c.1. in fine.* Optimè Sanch. lib.4.summ.*c.14. à n.8. & sequent.* Layman.*lib.4.sum.tract.4. c.3.q.4.num.5.*

3. Solum de voto moriendi in religione est aliqualis difficultas, quo tempore ad illius executionem obligeris? Videris namque obligatus eo modo, quo obligaris, cum votum absolutum religionis absque vlla temporis determinatione emittis. Quia dies mortis incertus est, & ne periculo exponaris non implendi votum, videris obligatus exequi, cum primum possis. Præterea si voueas absolutè perseuerare in religione, voues mori in religione, & è contra si voueas mori in religione, vouens vsque ad mortem in religione perseuerare. Ergo vtrumque votum idem est, ergo pro eodem tempore obligaris. Ex alia autem parte non videris obligatus ingredi religionem, quousque morale periculum mortis instet. Nam tu solum promisisti in religione vitam finire; cui obligationi satisfacis, si cum mors instat, religionem assumas. Quia iam terminas vitam in religione. Non ergo teneris ante mortem, & illius periculum religionem ingredi. Adde si aliqua ratione obligatus esses statim religionem ingredi; esset, ne te periculo exponas moriendi extra religionem; at dum non adest periculum morale mortis, neque periculum, quod in religionem non admittaris illo periculo instante, non adest periculum mortale moriendi extra religionem. Ergo nulla ratione obligatus es ante illud periculum religionem ingredi.

4. Cæterum credo media via procedendum esse. Neque enim statim obligaris eo voto; quia religio sub illis verbis promissa satis indicat te noluisse statim illam suscipere, sed alio commodiori tempore. Neque etiam inde fit te posse executionem differre vsque ad morale periculum mortis. Tum quia non voues solam religiosi habitus susceptionem, sed in religione professionem, quæ cum fieri non possit nisi post annum probationis, expectare non potes ad morale periculum mortis. Tum quia ideo voues in religione mori, quia voues exercitiis religionis te ad mortem disponere, quod fieri non potest, nisi aliquo tempore ante mortem religionem ingrediaris. Quapropter prudentis arbitrio hoc tempus mensurandum est; nec nimia dilatio concedenda; quia in nimia dilatione pericula euenire solent reddendi impossibilem ingressum, aut ferè infructuosum, si religioni inutilis sis, vel illius oneribus, & exercitiis minùs aptus: Colligitur ex Sanch.lib.4.summ.*c.14.n.9.* Bonacin.*disp.4.punct.5.q.2.§.6.num.7.*

5. Quod si de substantia promissionis loquamur, votum religionis te obligat ad procurandum pro viribus religionem ingredi, vt tradit Diuus Thomas ab omnibus receptus, 2.2. *quæst.88. art.3. ad 2. & quæst. vlt.art.3. ad 2.* Cui probationi non obstat, quin possis Prælatis religionum manifestare, si aliquod impedimentum etsi non essentiale habeas, vel nimiam ad religionem auersionem; quia hæc manifestatio conducit prudenti admissioni. Sic Sanchez *lib.4. cap.16. num. 34 & 35.* Nunquam tamen obligaris ad obtinendum cum effectu religionis ingressum; quia id non ex tua, sed ex religionis voluntate pendet, ad quod te obligare non poteras. Dubium tamen est, quando censeris sufficienter procurasse religionis ingressum, vt eo facto liber à voto existas, si in religionem non admittaris?

Pro cuius decisione præmitto tripliciter te posse religionem vouere. Primò, si voueas religionem absolutè. Secundò, si

si voueas hanc religionem in particulari. Tertiò, si voueas in hoc speciali monasterio ob eius specialem deuotionem, regularem obseruantiam, aliámve similem causam.

6. Si voueas religionem absolutè, teneris in pluribus seriò, & instanter petere, vt sic censearis moraliter ab omnibus repulsus esse, aliàs voto non satisfacis. Nam votum de religione assumenda, est votum de assumenda aliqua ex omnibus religionibus; ac proinde est votum de omnibus religionibus sub disiunctione, quod votum per se obligat omnes religiones tentare, vt si forte aliqua esset, in qua mandari votum executioni posset. At quia tentaris pluribus, & ab ipsis repulsus, inde probabiliter colligere potes ab omnibus esse repellendum; ea de causa voto satisfacis, si plures religiones ingredi tentes: Sic Suarez *tom.3. lib.4. cap.2. num.16.* Azor. *lib. 11. c.22. quæst. 2.* Sanchez *lib.4. cap.16. num. 44. & 47.* Quot autem religiones tentare debeas, vt prudenter iudicare possis ex illarum repulsa ab omnibus esse repellendum, prudentis arbitrio mensurandum est, & colligendum ex occasione repulsæ, quæ generalis, & communis aliis religionibus esse debet. Sic omnes Doctores relati. Non tamen teneris ex vi huius voti religiones strictissimas ingredi quales censentur esse Camandulenses, Cattusia, Capucinorum, & fortè Minimorum S. Francisci Paulæ ob votum quadragesimalis abstinentiæ, tametsi scias in illis esse recipiendum. Quia non censeris vouere, nisi aliquam ex religionibus, quæ communi hominum naturæ accommodatæ sunt, non quæ indigent speciali Spiritus sancti instinctu, & auxiliis; Sic expresè Sanch. *lib.4. cap.16. num.49.* Layman *lib.4. c.6. tract.5. n.1. vers. resolues secundo.* Neque item teneris religiones extra propriam Prouinciam, seu nationem quærere; quia non es censendus te voluisse obligare nisi ad religionem suscipiendam in propria Prouincia; ea enim est communis intentio vouentium. Sic Nauarrus *cap.27. num. 276.* Azor. *1.p.lib.11.cap.22. quæstion.1. in fine* Valentia *2.2. disput.6. quæst.6. punct.4. notab.* Eman. Sà, verbo *votum num.12.* Tolet. *lib.4. summ. cap.27.n.12* Sanch. *lib.4. summ. cap.16. num.44.* Suar. *tom.3. lib.4. cap.3. num.9. & 10.* Fœmina verò promittés religionem non solum non tenetur quærere monasteria extra propriam nationem, seu Prouinciam, sed nec longe à proprio loco, in quo sunt eius parentes: & cognati quia regulariter fœminæ iis in locis habitum religiosum suscipiunt, non extra: Sic Tolet. *lib.4. cap.17. num.12.* Sanch. *cap.16. num. 46.* Bonacin. *disp.4. punct. 5. quæst.2. §.6. num. 14.* Neque item videris tenere religiones militares S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ ingredi, vt professionem equitum militarium facias. Posito, quod in aliis religionibus non admittaris, neque illarum susceptione voto religionis satisfacere potes. Quia hæc sub votum absolutum religionis non cadunt. Tum quia satis controuersum est, an verè, & propriè sint religiones quoad eum gradum. Tum quia vouens religionem à tumultu, cura, & sæculi pompa se separate intendit; quod non videtur hac professione satis obtineri: Sic Sanchez *lib. 4. cap.16. num.11. in fine*, Suarez *lib.4. cap.2. num.14.* Layman *lib.4. tract.6. cap.6.* Bonacina *disput.4. punct.5. quæst.2. §.6. num.5.* An verò suspiendo habitum equitum Sancti Ioannis voto satisfacias? Affirmat vt probabile Suarez *dicto cap.2. num.15.* Et tradit Aragon. *2.2. quæst.88. art.11.* Azor. *lib.13. c. p.c.4. quæst.4.* Manuel. Rodriguez *2. tom. summ. cap.95. n.8.* Sayro Clauí, Regia, *lib.6. cap.7. num.10.* Quia hi verum statum religionis, & perfectionis profitentur, & in communi modo loquendi videntur sub nomine religiosorum comprehendi. At veriùs censeo susceptione huius habitus voto non satisfieri; quia vouentis intentio colligenda est ex frequenter contingentibus, dum aliud expresè non constat. At frequenter religionem vouentes sæculi fastum, & tumultum, & diuitiarum sollicitudinem, hominúmque sæcularium conuictum, & continuam conuersationem fugere intendunt; ac proinde non sunt censendi eam religionem velle amplecti huic fini obtinendo improportionatam: Sic Sanchez, Layman, & Bonacina *suprà*. Illud verò certum existimo voto religionis satisfieri assumptione habitus ordinum militarium in gradu clericorum; quia hic gradus veros religiosos separatos à sæculi pompa, & tumultu, diuitiarúmque sollicitudine, & sæcularium conuictu constituit, non minùs ac ordo canonicatum regularium, aliíque ordines: Sic Sanch. *dicto cap. 16. n.12.* Cordob. summ. *quæst.148.* Suar. *tom.3. de Relig. lib.4. cap.2. num.14.* Bonacina *disput.4. quæst.2. punct.5. §.6. num.16.*

7. Si verò votum sit alicuius determinatæ religionis, teneris eam ingredi; nec potes ingredi laxiorem. Quia votum propria authoritate in rem inferiorem commutare non potes. Posses autem commutare in votum perseuerandi in religione latiori. Quia votum perseuerandi in laxiori nobilius est voto ingrediendi strictiorem, si communem sententiam sequamur. Sic Syluest. verbo *votum. 4. quæst.7.* Sanch. *lib.4. sum. cap.16. num.* 18. Layman *lib.4. summ. tract.5. cap.6. num.7. & alij.*

Adde si tempus non instat ingrediendi religionem strictiorem, poteris religionem laxiorem ingredi animo profitendi ibi, sin minùs religionem strictiorem ingrediendi. Quia talis ingressus voto strictioris religionis non obstat; siquidem supponimus tunc, nec toto tempore nouitiatus tempus exequendi votum religionis strictioris instare, neque ob eum ingressum te impeditum esse religionem strictiorem ingredi, si fortè laxiorem deseras. Nam si hoc impedimentum habes; eo quòd illa religio strictior excludat suscipientes habitum alterius ordinis, nequaquam poteris religionem aliam laxiorem ingredi. Quia non potes impedimentum apponere voto exequendo. Deinde professio facta in religione laxioti nobilior est voto ingrediendi strictiorem ad experiendum. Ergo non potest voto ingrediendi strictiorem impediri; imò ipso iure commutatum manet: Sic Sanch. *lib.4. cap.16. num.20.* Layman *lib.4. tract.5. ca.6. num.8. fine.* Neque obstat Textus *in cap. qui post. votum de Regularibus in 6.* Vbi astricto voto strictioris religionis, ingredientíque laxiorem, ibidémque profitenti pœnitentia imponitur. Quia huiusmodi *textus* loquitur de eo, qui tempore quo laxiorem ingreditur strictiorem promissam ingredi debebat; ac proinde in tali ingressu peccauit, secùs verò in professione.

8. Aduerto tamen esse aliquas religiones, quibus à Sede Apostolica priuilegium concessum est recipiendi eos, qui voto strictioris religionis sunt astricti; & tunc illuc ingredientes voto satisfaciunt, ac si religionem strictiorem fuissent ingressi. Quia authoritate Apostolica in fauorem religionis, & bonum commune, votum illud strictioris religionis in laxiorem commutant. Sic concessit Eugen. IV. congregationi S. Benedicti, & refertur in compendio mendicantium, *tit. dispensatio. §. 8.* Et in compendio priuilegiorum Societatis Iesv, verbo *commutatio §. 3.* Subditur autem limitatio ab Eugenio IV. & in nostris priuilegiis expresè habetur, vt si ante professionem emissam ab ipsa laxiore religione discesserint, dispensatio nullius sit roboris, & momenti. Ex quibus infertur non fuisse factam absolutam dispensationem, vel commutationem illius voti, sed solum pro tempore quo à laxiori non recedunt; & notauit Layman lib.4. summ *tract.5. cap.6. nu.8.* Sanch. *lib.4. summ. tract.5. c.16. num.94.* Sed quia in nostra Societate ante professionem post biennium probationis vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ emittuntur, quibus verus religiosus constituitur poterit strictioris religionis voto ligatus in emissionem horum votorum, vtpote in rem meliorem suum votum commutare; qua commutatione facta, esto postea è religione ante professionem eiiciatur, voto strictioris religionis non tenebitur: quia iam commutationi satisfecit. Layman *lib.4. tract.4. cap. vlt. fine.*

9. Quod si votum sit ingrediendi aliquod speciale monasterium ob eius deuotionem specialem, & singularem obseruantiam, dicta teneris illud ingredi, neque potes in aliud nisi strictioris obseruantiæ intrare; sicut de voto determinatæ religionis dictum est. Aduerto tamen frequenter votum ingrediendi aliquod monasterium, non arctari ad ipsum, sed illud quasi accessoriè, & per accidens spectari, vel solum spectari ad primum ingressum, non ad illius perseuerantiam; cuius indicium non leue est, si monachi illius conuentus soleant frequenter mutari ad alia monasteria.

10. Restant aliquot difficultates enodandæ. Prima; an non admissus in monasterium, vel religionem, quam vouisti, liber maneas à voto, nec tenearis iterum religionem tentare, aut in eam ingredi, esto inuiteris? Et quidem si repulsa absoluta non fuit, sed pro limitato tempore, clarum est te non esse deobligatum. Quia tunc non denegatur habitus, sed suspenditur; vt si febri quartana laborares, vel alio impedimento, quod decursu temporis nec longo tolli speratur. Suarez tom.3. de Relig. *lib.4. cap. 2. num.7.* Lessius *lib.4. cap.41. dub.5. num.44.* Sanch. pluribus relatis *lib.4. cap.16. num.53.* At si repulsa fuit absoluta post sufficientem diligentiam à te factam, probabilius est te liberum à voto manere. Quia ex vi voti solum videris obligatus eam diligentiam facere pro illius executione, quæ in re magni momenti præstari soler. At ponimus te eam diligentiam præstitisse. Non igitur amplius teneris. Neque enim ad repetendam diligentiam, & multiplicandam petitionem videris obligatus. Alias repetere deberes sine termino. Adde te vouere religionem sub conditione, si facta petitione admittaris. Ergo si non admittaris votum non suspenditur, sed omnino extinguitur. Dices votum id esse, si nunquam admittaris; secùs si aliquando, esti casu contigerit. Sed contra, quia cum votum religionis emittis, intendis illud exequi breui tempore, verbi gratia, hoc anno; non tamen intendis eius obligationem toto vitæ curriculo prorogare. Ergo religionis admissio, quæ fuit conditio, sub qua religionem suscepisti, eo anno possibilis esse debet. Ergo alia admissio casu contingens nec fuit conditio spectata à voto, nec alicuius effectus est: Sic Aragon. *2.2. quæst. 88. art.3. circa solut. ad 2.* Azor. *1. parte lib.11. cap.22. quæstion.5.* Lessius *lib.2. cap.41. dub.5. num.44. in secunda editione*, Suar. *tom.3. de Religione lib.4. cap.2. num.7. & 20.*

11. Contra hanc sententiam procedunt Sanchez *lib.4. de*

voto cap.16. num.71. Layman *lib.4. summ. tract.5. cap.6. num.4.* Affirmantes te obligatum esse ingredi religionem, quoties religio voluerit te admittere, tametsi prius te absolutè, & in perpetuum repulerit. Mouentur, quia votum religionis non emittitur, in fauorem religionis, vt ipsa religio cedere possit iuri suo, sed emittitur in Dei honorem, & vouentis vtilitatem. Sed quia hic honor, & hæc vtilitas obtineri non potest conuenienter absque religionis consensu; ea de causa religionis consensus expostulatur. Ergo quandocunque hic consensus apponatur, votum obligat, ea tamen cessante suspenditur eius obligatio. Et confirmat Sanch. si repulsus à religione esses ob falsam alicuius impedimenti informationem, & ipsa religio detecto errore te vellet admittere, non videtur esse dubium quin obligatus esses ingredi. Et idem est si falso credens laborare impedimento perpetuo admissionem non petieris, non obinde ab obligatione voti liberaris detecto errore. Ergo non cessat voti obligatio ob absolutam repulsam, facta ex parte tua sufficienti diligentia ne repellaris.

Limitant autem Sanch. & Layman, suam sententiam, vt procedat rebus in eodem statu permanentibus. Nam si desperans te in religionem strictiorem, quam vouisti fore suscipiendum, fueris ingressus laxiorem, vel sponsalia cum fœmina contraxeris, vel post contractum matrimonium viduus effectus, non videris teneri. Nam illa noua difficultas reliquendi statum laxioris religionis bona fide assumptum, vel dissoluendi sponsalia contracta, vel superandi carnis tentationes, quæ matrimonio probato solent esse validiores, sufficiens causa videtur esse excusandi ab obligatione voti: Secùs verò si mala fide processisses. Et hæc limitatio verissima est.

12. Nihilominùs sustinenda est prior sententia, vtpote communior, & benignior. Et ad fundamentum Sanch. dicendum consensum religionis apponendum esse, cum ex parte tua sufficienter petitur, & expostulatur. Quia petitioni correspondere debet. Aliter verò positus consensus nullius est effectus. Ad confirmationem admitto in illis casibus te obligatum esse voto. Quia illegitimè à religione repulsus es; illegitima autem repulsa etsi te ab executione voti excuset, non tamen absolute liberat; sicut nec liberat error impedimenti. Illa verò repulsa dicimus te à voto liberari, quæ prudens, & legitima fuerit, quia est quasi quædam definitiua sententia huius causæ.

13. Secunda difficultas est; an tenearis manifestare te voto religionis obstrictum esse, si credas ea manifestatione admittendum fore? Affirmant Caietan. 2.2. *quæst.88. art.3. circa solut. ad* 2. Bonacin. *tom.* 2. *disp* 4. *quæst.*2. *punct.*5. §.6. *num.*16. Mouentur, quia promittens religionem promittit tacitè; quæ per se ad illius consecutionem conducunt, frequenter autem conducit voti manifestatio. Nam ex illa Prælati religionis concipiunt petentem ingredi religioni affectum esse, & ardenter illam desiderare. Veriùs tamen est oppositum, prout docuit Azor. 1-*p. lib.*11. *cap.*22. *quæst.*9. Sanch. *lib.*4. *cap.*16. *n.*54. Suar. *tom.*3. *de Relig. lib.*4. *cap.*2. *num.*7. Ratio est, quia ex vi voti solum teneris media apponere, quæ per se necessaria sunt illius executioni. At manifestatio voti (esto adiuuet per se tamen necessaria non est. Alias obligatus esses intercessores quærere; quia hæc intercessio non leuiter exequendo voto conducit. Sed quia per se necessaria non est, non obligaris apponere,

14. Tertia difficultas est; an tenearis discere Grammaticam, vel aliam scientiam nempe Philosophiam, vel Theologiam, si ob illius defectum non admittaris? Respondeo te obligatum esse, si cum votum emiseris, sciebas regulariter hanc scientiam expostulari in iis, qui religionem ingredi volunt. Quia est medium à te cognitum ad finem promissum moraliter necessarium; ac proinde promisso fine censeris illud promittere. Sic Soto lib.7. de iustitia *quæst.*2. *art.*1. *ad* 3. Azor. *lib.*11. 1.*p. cap.*22. *quæst.*4. aliis relatis Sanch. lib.4. summ. *cap.*16. *num.*61. Suar. tom.3. de Relig. *lib.*4. *cap.*2. *num.*21. Bonacin. *disp.*4. *quæst.* 2. *punct.*5. §.6. *num.*12. Excipe nisi velis gradum Laicorum sumere, & ad eum te religiosi recipiant. Quia assumptione religionis in illo gradu substantiam voti imples, cum solum accidentaliter differat gradus Laicorum à gradu Sacerdotum in religione. Et præterea propter maiorem illius gradus humilitatem, specialémque mundi contemptum perfectioni consequendæ fortè aptior est; ac proinde esto promissus non sit æquiualet gradui promisso Suar. *d. cap.* 2. *num.*21. Et videtur supponere Sanch. *n.*61.

Verum si tempore voti ignorabas Grammaticam, vel artium scientiam ab ingredientibus religionem expostulari, non teneris eam addiscere. Quia est grauis, & notabilis difficultas superueniens voti executioni. Sotus, Sanch. Azor. Suar. Bonacin. *num. præcedenti relati.* Quod si dubius sis, an tempore voti ignoraueris scientiam Grammaticæ, vel artium ab ingredientibus religionem expostulari? Præsumere debes sciuisse Grammaticæ cognitionem expostulari, secùs artium, vel Theologiæ. Quia ferè nulla est religio, quæ ignorantes Grammaticam recipiat ad gradum Sacerdotum, bene tamen ignorantes Philosophiam, vel Theologiam, Sanch. *cap.*16. *numer.*67.

15. Hinc deducitur quid sentiendum sit si religionem promisisti sub gradu Laicorum, neque admittaris, nisi officium aliquod mæchanicum discas? Dicendum est, si cum votum emisisti, sciebas illud officium esse necessarium, teneris discere. Quia tacitè promisisti; & in hoc omnes conueniunt. Si verò ignorabas & officium tibi scitu difficile est, excusaris. Quia notabilis difficultas voti executioni superueniens, neque à vouente cognita excusat ab illius executione. Suar. *lib.*4. *cap.* 2. *in fine.* Sanchez *lib.*4. *cap.*16. *num.*68. At si scitu facilè sit, & absque illius scientia vtilis religioni esse non potes, teneris illud discere. Quia ex vi voti teneris media facilia executioni voti per se conducentia apponere. Sanch. & Suar. *suprà.* Verum si absque illius officij scientia vtilis religioni esse potes, aliis muneribus inseruiendo, credo nullo modo te obligatum esse extra religionem tali officio addiscendo vacare: quia per se medium necessarium non est, sed solum ex voluntate religiosorum non satis rationabili. Suar. expresè dicto lib.4. *c.*2. *n.*24. *in fine*, & fauet Azor. 1.*p. lib.*11. *c.*22. *q.*4.

16. Quarta difficultas est; an vouens religionem teneatur ingredi ad gradum Sacerdotum, vel Laicorum prout religioni placuerit? Negatiuè respondendum est regulariter loquendo. Quia rarus, vel nullus est, qui aliquem ex his gradibus non determinauerit vel formali intentione, quia credidit in gradu Sacerdotum, vel Laicorum esse recipiendum, vel virtualis ex qualitate, & conditione personæ deducta. Facta autem determinatione ad vnum gradum grauis esse solet difficultas alium accipiendi, præcipuè si gradus ad quam determinatus est, fuit Sacerdotum, & obligetur humilem Laicorum gradum accipere. Azor. 1.*p. lib.*11. *cap.*22. *quæst.*4. Sanch. *lib.*4. *cap.*16. *num.*55. *& seqq.* Suar. tom.3. de Relig. *lib.*4. *cap.*2. *num.*22. *&* 23. Bonacin. *disp.*4. *quæst.*1. *punct.*5 §.6. *n.* 6. Dixi regulariter loquendo: quia si aliquando contingeret non satis cognosci quem gradum vouens determinauerit; quia vtrique statui aptus est, neque eius conditio potiùs vnum, quam alium expostulat, obligatur admittere, quem religio concesserit. Quia de voto constat, & impleri potest iuxta voluntatem vouentis aliquo ex prædictis gradibus, cum nullus ex eius voluntate determinatus sit. Quid ergo excusat: Azor. *q.*4. Sanchez *n.*56. Bonacin. *n.*6.

17. Ex his bene deducit Thom. Sanch. *lib.*4. *c.*16. *n.*58. *&* 56. Si præditus sis iis dotibus, quibus spectatis eain religione altiora studia habentibus conceduntur, tibi verò denegantur; non teneris eam religionem ingredi; quia est notabilis difficultas voti executioni tu perueniens; neque à te cum vouisti præuisa. Et idem est si in ea religione viget constitutio Sixti V. qua spurij à dignitatibus expelluntur, quarum tu esto spurius aliàs capax eras. Quia obligaris perpetuò eam ignominiam pati. Quod est satis difficile.

PVNCTVM IV.

Qualiter votum religionis assumendæ obliget ad perseuerandum in habitu assumpto.

SVMMARIVM.

1 *Obligaris ingredi animo perseuerandi.*
2 *Obligaris religionem non deserere, si prudenter iudicaueris tibi expedire.*
3 *Plures Doctores censent voto religionis fieri satis, tametsi absque causa iusta religionem deseras.*
4 *Ingredieus sine voto nullum committit peccatum, si exeat absque causa ob honestum tamen finem.*
5 *Ligatus voto grauiter peccat.*
6 *Si voto religionis superaddas votum illius perseuerantiæ, an amplius ligeris? Proponitur dubitandi ratio.*
7 *Potes te obligare ad perseuerandum in religione, tametsi religio incommoda, & difficilis visa fuerit.*
8 *Proponitur obiectio, sit illi satis.*
9 *De facto votum perseuerandi non superaddit regulariter obligationem voto religionis.*
10 *Qualiter ligatus voto perseuerandi, si ob causam iustam exeat, vel expellatur, tenetur demùm ea causa cessante ingredi.*

1. POnendum est ex vi huius voti te esse obligatum ingredi religionem animo ibi perseuerandi, si fortè iudicaueris tibi religionem expedire. Quia votum religionis non est votum suscipiendi habitum religiosum, sed est votum obsequendi Deo in religione toto vitæ tempore mediis voti paupertatis, castitatis, & obedientiæ. Ergo obligat ad professionem faciendã, saltem si religio probata placuerit: Sic supponunt omnes DD. apud Sanch. lib.4. sum. *c.*16. *n.*74. Suar. *tom.*3. *de Relig. c.*2. *n.*2. Ex

2. Ex quo principio videtur inferri manifestè te obligatum esse ex vi voti, & consequenter sub graui culpa religionem probatam non deserere, si prudenter iudicaueris tibi conuenire. Nam cum votum obliget ad professionem faciendam præmissa illius probatione: & de ratione probationis sit, vt probatum admittatur, si bonum, & conueniens inuentum fuerit: respuatur verò, si fuerit disconueniens inuentum efficitur sanè inuenta religionis conuenientia te obligatum esse illam amplecti, aliàs voto non satisfacis. Quod si dicas rarum, vel nullum esse, cui religio conueniens non sit. Ergo nunquam deseri poterit. Dicendum est non de sola conuenientia religionis in ordine ad spiritualem animi salutem esse sermonem, sed de conuenientia religionis ad vitam quietè, tranquillè, & absque animi perturbatione transigendam: cuius contrarium frequenter ingredientibus religionem euenire potest. Quando ergo hic successus non adest, si religio deseratur, & malè deseritur, & voto non sit satis; & ita tanquam certum tradunt D. Thomas 2.2. *quæst.* 189. *art.* 4. *&* Caietan. *ibi* Syluest. *religio* 2. *q* 19. *&* *votum* 4. *quæst.* 3. Valent. *disp.* 6. *q* 6. *punct* 4. *quæst.* 4. Couarr. *de pactis* 1. *p.* §. 3. *ad finem.* Suar. *tom* 3. *de Relig. lib.* 4 *c.* 3. *à n.* 2 *& seq.* Sanch *lib.* 4. *summ. c.* 16. *n* 90. Layman lib. 4 summ. *tract.* 5. *cap.* 6. *n.* 12. *q.* 4. *conclus.* 3. *& alij apud ipsos.*

Dices qui religionem vouit, censetur eam vouere sub conditione probationis à iure concessæ. At ius concedit ingredientibus religionem absque vllo voto, vt possint pro libito eam dimittere: *c. ad Apostolicam de Regularibus c.* 1. *eodem tit in* 6. Ergo vouens religionem voto satisfaciet, esto pro libito religionem dimittat; si quidem non se vult ad religionem obligare aliter quam alij ingredientes obligantur.

3. Propter hanc rationem plures Doctores affirmant ingredientes religionem bona fide voto satisfacere, tametsi absque causa iusta eam deserant eo ipso solo quod non sit ei grata. Nauarr. *lib* 3. *consil. tit. de voto conf.* 21 *in edit* Azor. 1. *parte lib.* 11. *cap.* 22. *q.* 6. *in fine.* Bonacin. *disp.* 4. *quæst.* 2. *punct.* 5. § 6. *de voto n.* 22. Alij verò dicunt ingredientem religionem sine voto, eámque deserentem absque causa iusta, & rationabili peccare venialiter; quia leuitatis, & temeritatis arguitur recedens à via perfectionis incœpta. Item si religionis Prælati nouitium expellerent, quem iudicarent religioni commodum peccarent sine, ergo nouitius iudicans religionem sibi commodam esse peccabit illam deserens: vtrique enim eadem libertas in probatione conceditur, religioni probandi nouitium, & nouitio probandi religionem. Quod si voto ligatus religionem ingrediatur, affirmant dicti Doctores peccaturum mortaliter, si religionem absque iusta causa deserat. Nam cum ius non concedat egredi nouitium absque iusta causa, sed potiùs sub culpa veniali cogat perseuerare, si huic obligationi superaddatur votum, sub graui culpa obligabitur: Sic Caietan. 2.2 *q.* 189. *art.* 4. *dub.* 3. Philiarc. de officio sacerd. *to.* 1. *p.* 2 *lib.* 3. *c.* 20. *ad finem* Sanch. lib. 4. sum. *c.* 16. *n.* 22. Layman. *lib* 4 *tr.* 5. *c.* 6. *q.* 4. *n* 12. *conclus.* 3.

4. Cæterum si dicendi modi mihi non probantur; existimo namque nouitium ingredientem sine voto nullo peccato maculari ex eo, quod religionem deserat motus aliquo honesto fine, tametsi absque causa rationabili, hoc est absque eo quod sentiat religionem sibi esse difficilem, vel incommodam, sufficit si sentiat minùs gratam: Sic expressè Suarez tom. 3. de Religione *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 6. *& seqq.* Ratio est, quia nullum est præceptum, quod nouitium adstringat ad perseuerandum; cum potiùs omnia iura clament liberum esse ad desetendam religionem. Lucè autem naturali nequaquam obligatur in assumpto habitu perseuerare: Sicut enim pro libito potest illam deserere, eo solum quod sibi minùs gratus sit, præcipuè cum illum continuare non possit, quin professione astringatur. Aliàs omnes incipientes consilium aliquod Euangelicum exercere, v. g. Eleemosynam facere, orationes fundere, obligati essent in illo perseuerare in perpetuum, quod non est dicendum. Præterea si nouitius æquè esset obligatus non deserere religionem sibi accommodatam, & facilem, ac Prælatus obligatus est nouitium vtilem non expellere, non solum sub culpa veniali, sed mortali obligatus esset. Nam Prælatus expellens nouitium vtilem absque causa rationabili contra eius voluntatem grauiter peccat, quippe abutitur potestate, & iurisdictione sibi concessa admittendi nouitios, vel expellendi; cum talis expulsio & religioni, & nouitio nociua sit. Quapropter ex obligatione, Prælati retinendi nouitium vtilem religioni deduci non potest obligatio nouitij perseuerandi in religione sibi commoda, & facili. Quia Prælatus ex ratione officij sibi concessi obligatus est vtilitati religionis prospicere. At nouitio non incumbit huic vtilitati prouidere, sed solum vtilitati propriæ in rebus præcepti; & cum ex illis non sit religionis professio, cum ad consilia Euangelica pertineat, obligatus non est ad professionem.

5. Neque inde fit voto religionis assumendæ ligatum non peccare grauiter, si religionem sibi commodam, & facilem deserat. Nam esto ad professionem non obligetur, nisi præmissa illius probatione, & nouitiatu; quia tamen ad ipsam vi voti, & promissionis factæ obligatur, quam obligationem non habet, qui sine voto ingreditur; ideo voto ligatus deserere religionem non potest, si sibi commoda, & facilis visa fuerit. Secùs verò, qui sine voto ingreditur. Neque hæc obligatio voti contraria est iuris dispositioni. Ius namque non concedit, sed permittit nouitio liberum à religione egressum: cui permissioni cedit ipse se voto religionis ligando; ita vt impossibili sit se voto religionis ligare, & nolle huic libertati egrediendi absque vlla causa cedere.

Igitur voto religionis ligatus deserens religionem, quam sibi commodam, & facilem experitur, tametsi ob aliquos fines aliàs honestos, peccat mortaliter, & voto non satisfacit. Secùs verò est, si sibi grauiter incommoda, & difficilis visa fuerit, quamque existimat alacri animo ferre non posse. Quia illo casu nullum erit peccatum, si illam deserat, & voto religionis manebit satisfactum. Quia bona fide, & ex vero animo religiosum habitum suscepit, & quantum rationabiliter potuit, pro eius perseuerantia pugnauit spectata sua fragilitate, & naturali dispositione: Sic pluribus relatis firmat Sanch. *lib* 4. *de voto cap.* 16. *num.* 93. *iuncto num.* 90. Suar. *tom.* 3. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 11. *&* 12. Ex quo fit eum qui ob prauum procedendi modum, quem facilè superare potetat, à religione expellitur, voto non satisfacere, & à fortiori si ea intentione vt expellatur, malè procedit. Secùs verò si difficultet se continere possit. Sanchez pluribus relatis *lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 108. Suarez *tom.* 3. *lib.* 4. *c.* 3. *num.* 11.

6. Restat tamen enodanda grauis difficultas: An si supradicto voto religionis superaddas vorum illius perseuerantiæ, amplius obligeris, ita vt non liceat tibi ex causa rationabili relinquere? Ratio difficultatis est, quia votum religionis (vt dictum est) non est votum solum de suscipiendo habitu, sed de perseuerando in illo media professione, quia est votum de religione, quæ non est absque professione, seu trium votorum in religione approbata emissione. Ergo votum perseuerandi, & profitendi voto religionis nihil addit. Deinde obligari non potes ad profitendum, nisi præmissa probatione. Quia non potes obligari contra formam, & dispositionem iuris communis. Sed de ratione intrinseca probationis est, vt si probatum consentaneum inuentum fuerit admittatur; sin minùs respuatur. Ergo quantumcunque ad professionem faciendam obligeris, poteris probatam religionem respuere, si tibi incongrua visa fuerit; sicuti potes, cum religionis suscipiendæ voto ligatus es: Sic docuit Arag. 2.2. *q.* 88. *art.* 3. *circa solut. ad* 2. Sot. lib. 7. de iustitia *q.* 2. *art.* 1. *ad* 3. Petrus de Ledesm. 2 *tom. summ. tract.* 10. *cap.* 3. *dub.* 7. *casu* 4. Eman. Sà verbo *votum numero decimotertio.* Lessius Suar. statim referendi probabilem reputant.

7. Nihilominùs veriùs est, te posse voto astringi ad perseuerandum in religione, tametsi religio incommoda, & difficilis visa fuerit, modo ea difficultas tanta non sit, vt periculum peccandi; vel impediendi maius bonum inducat: Sic supponit. D. Thomas 2.2. *quæst.* 189. *art* 4. *in corpor. & ibi* Caietan. Nauarr. *c.* 12. *num.* 47. Couarr. de pactis 1. *p.* §. 3. *ad finem:* Azor 1. *p. libro* 11. *c.* 22. *q.* 8. Sanchez *lib.* 4. *cap.* 16. *n.* 81. Lessius *lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 5. *num.* 46. Suar. tom. 3. de Relig. *lib.* 4. *cap.* 4. *à num.* 2. *& sequentibus* Layman. *lib.* 4. *Theolog. mor. tract.* 5. *c.* 6. *num.* 13. & alij plures apud ipsos. Ratio est; quia hoc votum est de re bona, & honesta, nec maioris boni impeditiua, scilicet de professione facienda superatis omnibus difficultatibus maius bonum non impedientibus. Ergo est votum validum.

8. Dices validum esse spectato iure naturæ, & antiqui iuris communis dispositione. Quia his spectatis cedere poteras iuri probandi religionem, *c. statuimus, c. consulti, c. ad Apostolicam de Regularibus.* At spectato iure nouo Tridentin. *sess.* 25. *de Regularibus* inualidum esse, cum ibi prohibeatur, & annulletur quælibet annuæ probationis renunciatio, & votum perseuerandi in religione hanc annuam probationem cum facultate egrediendi liberè videtur impedire. Item in *cap.* 16. *de Regularibus*, annullat consilium bonorum renunciationes, & pacta quæ minùs liberum, & expeditum egressum facere possent nouitio. Ergo à fortiori censendum est votum perseuerandi superatis omnibus difficultatibus possibilibus irritare, & annullare. Quia hoc votum minùs ei liberum, & expeditum egressum relinquit, quam quælibet alia bonorum renunciatio, & donatio. Sed contra est, quia consilium nihil de voto professionis disposuit. Ex eo autem, quod prohibuerit, & annullauerit professionem non præmisso anno nouitiatus, aliásque renunciationes bonorum absque conditionibus ibidem præscriptis, non infertur annullasse votum profitendi eo casu, quo probata religio periculum peccandi, vel impediendi maius bonum non inducat. Nam huiusmodi votum optimè compati potest cum annua probatione. Quia probatio non excludit voluntariam probationem quoad Deum perseuerandi superatis quibusuis difficultatibus maius bonum

non

non impedientibus, solum enim petit, vt decursu vnius anni religio probet nouitium, & nouitius religionem. Quoad causas verò, ex quibus probata religio relinqui possit, nihil disponit, sed dispositioni iuris naturalis remittit; ac proinde ingredientem liberum relinquit, vt si velit se voto astringere ad perseuerandum possit, sin minùs maneat in ea dispositione, qua erat ante ingressum. Alias si probatio impediret hanc obligationem perseuerandi ortam ex voto profitendi, & iam impediret obligationem perseuerandi ortam ex voto simplici religionis, cum ex vi illius non possit deseri religio, quæ commoda, & facilis inuenta fuerit; cum tamen nullo voto intercedente optimè posse relinqui absque vlla culpa ob aliquem honestum finem.

9. Verum an de facto, quoties votum perseuerandi religione, seu profitendi emittis, obligatus sis perseuerare, tametsi religio tibi incommoda, & difficilis valdè appareat? Satis controuersum est. Communis sententia affirmat te obligatum esse. Sic D. Thomas, Caietan. Nauarr. Azor. Couar. Sanch. & alij num. præcedenti relati. Mouentur, quia sic vouens intendit se amplius obligare, quam si solum religionem voueret; aliàs non ea forma votum emitteret, neque voto religionis emisso illud votum superadderet. At votum profitendi non potest amplius obligare, quam votum religionis, nisi obliget ad amplectendam religionem esto incommoda, & difficilis appareat. Ergo dicendum est ad hoc obligare. Cæterum verius censeo eo solum casu perseuerandi amplius obligare quam votum religionis, cum vouens satis cognoscit obligationem voti religionis, & ea suppositа superaddere intendit nouam obligationem quod manifestè conuincit fundamentum communis sententiæ. Sed quia id rarum est (rarò enim religionem vouentes cognoscunt vi illius voti obligatos esse profiteri, si religio inueniatur, facilis, & consentanea; ratóque ex voti perseuerandi intendunt in regione perseuerare, si difficilis, & incommoda appareat) ea de causa votum perseuerandi communiter emissum non est præsumendum voto religionis obligationem superaddere sed eandem amplius explicare: Sic expresè vltra Doctores in principio huius quæstionis relatos docet Suarez *tom. 3. de Religion. lib. 4. cap. 4. n. 8.* & meo iudicio eam defendit Sanchez esto inuitus *dicto cap. 16. num. 82.* Quatenus asserit votum perseuerandi non obligare, si aliquam magni momenti difficultatem in religione experiatur tempore voti ignoratam, aut alia notabilis difficultas superueniat. Sed ob nullam aliam rationem voto religionis ligatus deserere religionem potest nisi quia religionem difficilem grauiter experitur, quod tamen tempore voti prorsùs ignorabat. Ergo votum perseuerandi nullam in sententia Sanchez obligationem superaddit voto religionis. Quod verò regulariter vouentes non sint censendi se velle obligare amplius voto perseuerandi, quam voto simplici religionis. Sic probo. Quia velle perseuerare sub conditione, quod religio grauiter incommoda, & difficilis visa non fuerit, est maximè Tridentin. conforme, quod hunc statum amplectentes libentes esse voluit. Est item religioni maximè expediens, quippe ea via religioni vtiles sunt, & in virtute proficiunt. Ergo sic est præsumendum. Præterea in votis stricta interpretatio facienda est, neque imponenda est obligatio absque grauissimo fundamento. At nullum est fundamentum firmum, vt vouentibus perseuerantiam imponatur tantum onus, vt in religione grauiter difficili, & incommoda perseuerent siquidem satis hoc votum explicari potest de perseuerantia in religione, si bona fide probata inueniatur facilis, & consentanea. Ergo ex voto perseuerandi non amplius quam ex voto religionis obligantur, tametsi id clarius explicent.

10. Hinc deducitur, qualiter voto perseuerandi ligatus, si religionem, quam ingressus est, iustè deserat, vel ab ea ob morbum, vel parentum necessitatem, vel aliam ob causam expellatur, obligatus sit cessante impedimento iterum eam petere, veel si impedimentum non sit commune aliis religionibus, ea deserta aliam religionem ingredi?

Et quidem si probabilem sententiam sequamur. Votum perseuerandi strictiùs non obligare, quam votum religionis; constat ex dictis te liberum esse ab obligatione voti, modo impedimentum, ob quod deseris religionem, vel ab ea expelleris non annullet ingressum; quia eo casu reputandum est, ac si nunquam ingressus fuisses. At stante communi sententia votum perseuerandi strictiùs obligare, quam votum religionis, eadem communis sententia affirmat te obligatum esse iterum petere illam religionem si spes sit in ea fortè recipiendum, vel aliam, si votum fuit religionis in genere, & perseuerandi in ea. Sic docuit expresè Sanchez *lib. 4. cap. 16. num 82.* Layman *lib. 4. summ. tract. 5. cap. 6. num 13.* Nauarr. *cap. 12. n. 46. & lib. 3. consil. 21. num. 10. de voto* Bonacina *tom. 3. disp. 4. quæst. 2. punct. 5. § 6. n. 22.* Ratio est, quia non solum vouisti ingressum, sed perseuerantiam, à cuius executione temporale impedimentum te liberare non potest, nisi dum ipsum durat. Ergo eo cessante astringi debes.

Cæterum satis probabile censeo in supradicto casu te voto satisfeciisse, neque obligatum esse iterum ingredi. Sic docuit Suarez tom. 3. de Religione *lib. 4. c. 4 num. 15.* Et me eius ratio conuincit: Quia vouens profiteri, non debet præsumi se voluisse obligare omnibus modis, & viis quibus possibilis est professio, sed solum præsumi debet se voluisse obligare ad profitendum, si receptus semel in probatione per ipsum non steterit; quia hic modus obligationis benignior est, & Ecclesiæ stylo conformis. Ergo assumpta probatione, si iustè egrediatur, velà Prælato expellatur, voto sufficienter satisfecit. Deinde votum religionis, & votum perseuerandi in religione, vota sunt de professione facienda, & licet votum perseuerandi ampliùs obliget, quam votum religionis, quia obligat ad grauiores difficultates superandas. At non video qua ratione obliget ad illas superandas non solum in vna probatione, sed in omnibus possibilibus.

PVNCTVM V.

An votum religionis impediat matrimonij, sponsaliorumque contractum, obligétque castitatem seruandam?

SVMMARIVM.

1 *Votum religionis per se ad castitatem non obligat.*
2 *Impedit valorem sponsalium, & licitum matrimonij contractum.*
3 *Si eo voto non obstante matrimonium contrahas, obligaris non consummare.*
4 *Quid si votum emittatur matrimonio consummato?*

1. CErtum est votum religionis per se non obligare ad castitatem; quia non est votum castitatis, sed est votum assumendi statum continentem castitatem; ac proinde votum religionis est non votum castitatis promissæ, sed promittendæ: ea de causa violatio castitatis nunquam est directè contra huiusmodi votum, indirectè tamen potest aliquando esse, cum est occasio, ne votum executioni mandetur, vt statim dicam.

2. Quapropter votum religionis obligat, ne illo ligatus contrahat sponsalia, reddítque ipsa sponsalia nulla; quia Deo promissus, & dicatus non potest se alteri nec licitè, nec validè promittere, & dicare, vt colligitur manifestè ex *cap. rursus, qui Clerici, vel vouentes*, & tradit in præsenti Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 4. cap. 5. in fine, & est omnium.* Deinde impedit ne licitè matrimonium contrahatur, esto validè contrahi possit. Et quidem si contrahatur animo consummandi; clarum est esse mortale peccatum, cum assumatur status impediens religionis ingressum. Si verò contrahatur animo non consummandi. Sed statim aduolandi ad religionem, etiam existimo tegulariter esse illicitum ob periculum consummationis, ob deceptionem alterius contrahentis, vt multis allegatis probat Ioan. Gutierr. *tract. de matrim. cap. 25. num. 4.* Dixi regulariter; nam si ad legitimandum prolem, honorandámque concubinam ex eius consensu absque periculo consummandi contraheretur matrimonium, animo transeundi statim ad religionem nullum esset peccatum in tali contractu. Ioan. Gutierr. *c. 25. n. 1.*

3. Quod si non obstante voto matrimonium contrahas, obligaris illud non consummare non solum petendo, sed nec reddendo; quia obligaris non te reddere inhabilem ad votum exequendum. Quod de priori bimestri & res manifesta, cum eo tempore possis, & debeas religionem suscipere. Sanch. innumeros referens lib. 9. de matrim. *disp. 33. num. 14.* Lessius *lib. 2. cap. 41. dub. 5. num. 47.* Illo autem bimestri transacto, si ab altero coniuge non petatur debitum, debes religionem ingredi. Quia obligatus es, dum coniux petitioni debiti non contradicit. Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 4. c. 5. num. 7.* Sanch lib. 9. de matrimon. *disput. 13. num. 14.* At si coniux contradicit debitum petendo, credo te obligatum esse eius petitioni annuere. Quia transacto bimestri habet ius petendi debitum, neque impediri potest occasione religionis assumendæ. Alias non solum bimestre esset à iure concessum pro deliberando de religionis ingressu, & excusando coniuge à debiti redditione, sed longius tempus. Suar. *loco allegato n. 8. & sequentibus.* Neque ex eo quod aliquo, vel longo tempore post bimestre differatur petitio, infertur postea petente coniuge, antequam religionem ingrediaris, te obligatum non esse concedere, nam cessante à petitione debiti, non est se priuare iure petendi, quando placuerit, neque est concedere tibi licentiam, vt negato debito postulato religionem assumas: Consummato autem matrimonio, & reddere, & petere pores. Quia votum religionis solum obligat ad religionem, cum illam assumere potes; quod post consummatum matrimonium fieri nequit absque coniugis consensu, vel diuortio in perpetuum celebrato. Suar. *tom. 3. lib. 4. cap. 4. numer. 6.* Sanch. lib. 9. de matrimon.

trimon. *disp.33.n.15.& disp.35.n.30. & ibi plures* Lessius *lib. 2.cap 41. dub.5.n.47.in 2.edit.*

4. Si verò votum religionis emittatur post matrimonium consummatum distinguendum est; an fuerit emissum ex licentia coniugis, vel absque illa, an implendum tempore matrimonij, vel obligatione ipsius dissoluta? Si ex licentia coniugis fueris emissum obligabit ad sui executionem seruatis conditionibus à iure præscriptis eo casu, quo vnus ex coniugibus religionem ingreditur: quia est votum de re licita. At si hæ conditiones non seruentur, Licentia data nullius est momenti, quoad voti obligationem iudicandum est de illo voto, ac de voto religionis emisso sine licentia coniugis. Sanch. lib.9. de matrim. *disp.36. num.1.* Lessius *lib.2. cap.41. dub.5. numero 47.* Quod si votum religionis emittatur absque licentia coniugis implendum tamen tempore dissoluti matrimonij, vel diuortij, elatum est validum esse, & obligatorium: Quia est de re omnino licita, & honesta, qualis est religionis ingressus tempore habili. Sanchez lib.9. de matrim. *dispur.35. num.12.* Lessius *lib.2. c.41. dub.5.num.47.* Si verò emittatur implendum absque coniugis consensu tempore quo matrimonij obligatio in sua vi persistit. Suarez *tom.3. de Relig. lib. 4. cap.5. numero 3.* Censet validum esse, & obligare ad religionem coniuge postea consentiente, vel ea defuncta. Monetur quia res promissa, scilicet religio honestissima est, esto modus sub quo promittitur, fuerit impossibilis Ergo sublato illo modo promissum obligabit: Quia vtile per inutile non vitiatur. Deinde quia qui obligatur ad religionem sine consensu coniugis, à fortiori obligabitur illa consentiente, vel defuncta. At verius est tale votum nullum esse, nullâque inducere obligationem: quippe est de re illicita, & impossibili. Nam licet assumptio religiosi status ex se licita sit, & honesta; attamen facta à coniuge absque eius consensu illicita est, & impossibilis; si ergo per illud votum non religio absolutè promitteretur, sed sub ea circumstantia, planè est promissio de re iniqua, & impossibili, sicut si coniux alteri coniugi promitteret velationes recipere, tempore quo ab Ecclesia sunt prohibitæ, promissio nulla esset. Regula verò vtile per inutile non vitiatur, intelligi debet, quando ad inuicem separantur; secùs si nihil ex re promissa vtile remanet: Sic tanquam certum tradit Sanch. *lib.9. de matrim. disput.35. num.12.* Lessius *lib.2. c.41. dub.5. num.47.in 2. edit.* Bonac. *tom.2.disp.4.q.2. punct.5.§.6. num.8.* Et satis colligitur, ex *c.quidam, cap.placet,de conuersione coniugat.* Verum si votum emittatur de religione assumenda absolutè, validum erit. Quia dum contrarium non constat, præsumendum est emitti pro tempore habili: Hæc enim præsumptio & fauet valori actus, & culpam à voto excludit. Sanch. *lib.9. de matrimon. disp.35.n.13.* Suar. *tom.3. de Relig.lib.4.cap.5. num.2.* Qualiter autem hoc votum religionis dirimat sponsalia tract. de matrimon. dicendum est.

PVNCTVM VI.

An voto Religionis satisfacias Episcopatu assumpto?

SVMMARIVM.

1 *Proponitur dubitandi ratio.*
2 *Voto religionis non fit satis assumptione Episcopatus.*
3 *Conuincitur sinistra interpretatio ad textum in c. per tuas, de voto, quam adhibet Henriquez, & alij.*
4 *Voto religionis ligatus peccat grauiter, si Episcopatum acceptet.*
5 *Ligatus voto religionis acceptans Episcopatus collationem, obligatus est petere à Pontifice licentiam renunciandi.*
6 *An teneatis petens licentiam votum manifestare? Negat Sanch.*
7 *Verius est oppositum.*
8 *Fit satis contrariis.*
9 *Potest hic Episcopus voti religionis dispensationem petere.*

1. RAtio difficultatis est, quia Episcopatus est status perfectior statu religioso, vt omnes Doctores tradunt, & latissimè probat Suar. *tom.3. de Religione, lib 1. c.15. 16 & præcipuè 18.* Et colligitur satis ex *c.licet de Regularibus c.veniens de iureiur.* Sed votum non infringit qui in melius commutat. *c. peruenit 2.de iureiurando.* Ergo non violat votum religionis qui illud in assumptionem Episcopatus commutat; sicuti non violat votum laxioris religionis, qui strictiorem ingreditur, neque votum strictioris qui professionem facit in laxiori: Sic docent Abbas, Henriquez, Anton. *in c.per tuas de voto*, probabile censet Henriq. *lib.10. de Sacram. ordinis c. 32. in fine.* Tradit expressè Manuel Rodriguez *tom.2. summ. c.6. num.6.* Eman. Sà verbo *Episcopus num.2. in vtraque edit.*

2. Cæterum omnino tenendum est voto religionis non satisfieri assumptione Episcopatus: Sic docent D. Thom. *2.2.q. 189. art.3. ad 1. & ibi* Caiet. Sylvest. *verbo votum 3. quæst.9. & verbo Religio 2.q.20.* Azor. *1.p.lib.11. c.16. q.2. & c.22. q.vlt.* Sanch. *lib.4. c.17. num.5.* Suarez tom.3. de Relig. *lib. 1.c.19.n.9. & seqq.* Laym. lib.4. summ. *tract.5. c.6. q.vlt. &* alij plures apud ipsos. Et sumitur manifestè ex *c. tuas 10. de voto*, vbi de quodam, qui votum solemne religionis fecerat, hoc est in præsentia plurium, neque suo rempore impleuerat, sed transgressor voti existens ad regimen Ecclesiæ Hebennensis vocatus, fuit respondet Innocent. III. ab ipso consultus; si tuam sanare desideras conscientiam regimen resignes Ecclesiæ memoratæ, ac reddas altissimo vota. Quod si capitulum eiusdem Hebennensis Ecclesiæ te postmodum canonice duxerit eligendum, electionem recipere poterit de te factam. Ex cuius textus decisione manifestè colligitur voto religionis non esse satisfactum, siquidem Pontifex supponit conscientiam illius Episcopi læsam existere, & resignatione Episcopatus, redditioneque voti sanandam esse. Si autem assumptione Episcopatus vtpote status perfectioris, voto religionis fieret satis, nullum votum teneretur Episcopus reddere, sicut non tenetur, qui in melius votum commutat, neque eius conscientia ob hanc commutationem esset læsa.

3. Neque verum est quod tradit Henriq *d.c.32. nu. vlt. in comm.litt.1. & Emanuel.d. c.6. n. 6.* Pontificem loqui de consilio, non de præcepto moti illis verbis. *Nos autem tuæ discretioni consulimus.* Quia repugnat textui supponenti conscientiam Episcopi læsam esse, indigetque curatione; quod dici non potest ob omissionem rei ad consilia Euangelica pertinentis. Quare licet Pontifex consulat; consulit tamen rem aliàs præceptam, & iure diuino debitam; tametsi ipse nolit positiuo præcepto ad eius executionem obligare. Neque item est verum, quod tradit vterque Eman. *supra* illam decisionem esse specialem; eò quod ille Episcopus non solum votum emiserat in Grationopolitana Ecclesia habitum suscipiendi, sed etiam in manibus Prælati ipsius Ecclesiæ promiserat infra duos menses postquam ab Apostolica sede rediisset votum impleturum. Quæ promissio, quia videtur homini facta assumptione Episcopatus non commutatur. Non inquam verum est, quia esto in manibus Prælati promiserit infra duos menses votum impleturum, Prælato tamen non promisit, sed Deo. Et esto Prælato promisisset, subintelligenda erat conditio, nisi statum meliorem assumeret, vt in promissione facta alteri de matrimonio contrahendo contingit. Minùs bene procedunt Abbas, Anton. & Henriquez, cum dicunt Pontificem consuluisse Episcopatum dimittere, & religionem suscipere, eo quod in peccato mortali transgressionis voti Episcopatum assumpsisset, neque bono zelo, sed ambitione ductus. Nam hæc sine vllo fundamento sunt excogitata, & contra dispositionem iuris communis nunquam præsumentis delictum, nisi manifestum sit. At in præsenti manifestum non est. Nam esto ante assumptionem fuerit voti facti transgressor, quia tempore signato non impleuit, at illius culpæ pœnitere poterat, cum Episcopatum assumpsit, si assumptio Episcopatus est voti satisfactio: sicut qui laxiorem religionem promiserat ingressurum infra duos menses, neque impleuit, & postea pœnitentia ductus ingreditur strictiorem. Deinde esto cõcedamus ambitione ductum, & cum peccato mortali illum Episcopatum assumpsisset; non infertur votum religionis extinctum non esse assumptione Episcopatus, vt potestatus perfectionis; quia ob peccatum mortale valor illius assumptionis non perit, neque casu redditur. Si ergo post assumptionem Episcopatus votum religionis reddendum est, clarè infertur Episcopatu non extingui. Non minùs à veritate discedit Hostiens, & Ioan. Andreas. Affirmantes (esto sub dubio) decisionem Pontificis processisse ob conscientiam erroneam illius Episcopi; quia existimabat obligatum esse renunciare Episcopatui, & votum religionis implere, vel vt alij dicunt ad vitandum scandalum ortum ex transgressione voti. Quia si id verum esset, potiùs debebat Pontifex veritatem declarare, & manifestare populo nullam esse obligationem implendi votum, vtpote quod erat sufficienter impletum, quam occasionem præbere confirmandi Episcopum in suo errore, & populum in scandalo. Nam ex hac manifestatione, & declaratione populi scandalum sedabatur, & Episcopus veritatem agnoscebat. Stet ergo firma decisio illius textus, & nostræ conclusionis veritas assumptione Episcopatus non impleri votum religionis. Ratio verò est, quæ simul est solutio contrariæ rationis. Nam esto Episcopatus sit status perfectior, quam religiosus. At nemini est perfectius illam assumere (extra casum vrgentis necessitatis Ecclesiæ Tum quia supponit assumentem esse summè perfectum, iuxta illud Pauli. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, &c. Quod de se nemo debet præsumere. Tum ob pericula elationis, quæ in illo munere adsunt. Tum quia non est medium ita aptiùs ad perfectionem proptiam, sicut est status

status religiosus. Eâque de causa diximus *tract. superiori* votum non procurandi Episcopatum, imo neque acceptandi) extra casum obedientiæ, & necessitatis validum esse.

4. Ex his infertur habentem votum religionis peccare graviter, si Episcopatum accepter. Vt tradunt Sylvest. Azor. Suar. Sanch. Laym. & alij *n. præcedenti* relati. Quia quantum est ex se redditur impotens exequendi votum, cum iam illius executio non ex propria voluntate tantum, sed ex Pontificia dependeat; siquidem nullus Episcopus exequi votum religionis potest non dimisso Episcopatu, vt tradit *Innoc. III. in cap. post translationem, de renunciatione*. Ob indecentiam quæ est, ne magister ex officio magisterio retento fiat discipulus, & obligatus alios docere, obligetur ab aliis discere, & viam humilitatis inchoare, qui perfectionis culmina profitetur. At nullus Episcopus renuntiare Episcopatui potest absque Pontificis consensu, *c. nisi cum pridem de renuntiatione, c. inter corporalia de translatione Episcopi*. Ego acceptando Episcopatum is qui voto ligatus est, absolutè redditur impotens exequendi votum, ergo peccat graviter. Hæc procedunt de acceptatione confirmationis, seu collationis, qua verè Episcopatus obtinetur, non de acceptatione electionis, qua non Episcopatus, sed ius ad Episcopatum conceditur, quod ius non impedit religionis ingressum, cum propria voluntate dimitti possit, cap. *inter corporalia de transl. Episc.* Nihilominùs tamen censeo in tali acceptatione peccatum esse graue, tum ob periculum acceptandi confirmationem, & se impeditum reddendi ad votum. Tum quia inutilis, & irrisoria est acceptatio, & præter voluntatem eligentium, quæ statim ex obligatione dimittenda est.

5. Secundò infertur, ligatum voto religionis, & acceptantem Episcopatus collationem, seu confirmationem obligatum esse petere à Pontifice licentiam renuntiandi Episcopatui; vt votum exequatur. Sic Azor. 1. *p. instit. moral. lib.* 11. *c.* 22. *q. vlt.* Sanch. *lib.* 4. *in Decalog. c.* 17. *num.* 6. Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 1. *c.* 20. *à n.* 1. *& sequent.* Layman. lib. 4. summ. *tract.* 5. *c.* 6 *in fine*. Quia hæc licentia est medium executioni voti omnino necessarium. Ergo stante obligatione exequendi votum, stat obligatio apponendi media illius executioni necessaria. Dices Supra *dicto textu in cap. per tuas*. Hanc licentiam esse concessam. Sed contra: Quia nullum est verbum, ex quo hæc generalis concessio colligatur. Præterquam quod non expediebat sic concedi: cum sæpe conuenientius sit ob necessitatem Ecclesiæ in Episcopatu assumpto perseuerare, quam eo dimisso ad religionem transire; ac proinde oportebat hæc omnia ponderare.

6. Sed est dubium; an talis Episcopus teneatur, cum petit licentiam votum manifestare, si simpliciter petita non conceditur? Negat Sanch. *d. c.* 17 *in fine*, & Layman. *suprà*. Tum quia cogeretur delictum commissum in acceptatione Episcopatus manifestare. Tum quia negata licentia renuntiandi Episcopatui suspenditur obligatio voti. Tum quia subditus non tenetur emisso voto de materia superiori subiecta votum declarare, vt præcedenti tractat. diximus, & constat. Nam si Episcopus assumpto Episcopatu votum religionis faceret, non esset obligatus votum manifestare, sed sufficienter satisfaceret, si petita licentia absque voti manifestatione ei denegaretur.

7. Cæterum verius censeo obligatum esse votum manifestare, si aliter licentiam obtinere non possit: Sic latè probat Suar. tom. 3. de Relig. *lib.* 1. *c.* 20. *à num.* 5. Ratio est, quia hæc voti obligatio suspendi non potest, nisi media irritatione, vel dispensatione. Sed dispensatione nunquam voti obligatio suspendi potest, nisi votum cognoscatur, & cognitio causæ, ex qua concedenda est præmittatur, vt latiùs *tract. præcedenti* dixi. Irritatio autem directa in præsenti locum non habet, cum illud votum non fuerit emissum tempore subiectionis, indirecta verò irritatio, quæ est quædam dispensatio, quæque consistit in impedienda voti executione; eo quod illius executio Ecclesiæ assumptæ præiudicet, exerceri non potest incognito voto, & ponderato Ecclesiæ præiudicio. Qua enim ratione Pontifex obligationem iuris diuini exequendi votum impedire potest negando renuntiationem Episcopatus, si nullum Episcopatui præiudicium prouenit ex tali renuntiatione, quippe æquè bonus Prælatus est qui præficiatur? Nam sola obligatio regendi Ecclesiam assumptam non videtur præstare sufficientem causam impediendi voti executionem, cum pro voluntate Pontificis tolli possit tradita Ecclesia alteri regenda. At impedire executionem voti independenter à sua voluntate facti non potest Pontifex, nisi causa iusta dispensandi intercedat. Ergo necessariò Episcopus manifestare debet votum, vt irritatio indirecta, seu dispensatio concedatur.

8. Neque obstant contraria ad 1. fateor obligatum esse indirectè assumentem Episcopatum voto ligatum manifestare delictum, quod commisit in voti violatione, & Episcopatus assumptione, quando alia via non potest licentiam ad renuntiandum obtinere, nisi voto antea facto manifestato. Quia tacitè se ad hanc manifestationem astrinxit, cum ligatus voto Episcopatum assumpsit. Ad 2. concedo negata licentia renuntiandi Episcopatui, voti obligationem suspendi, debet tamen licentia legitimè negari; quod non contingit nisi casu quo maius Dei obsequium credatur esse perseuerare in regimine Ecclesiæ assumptæ, quam votum exequi. Ad 3. dico esse maximam differentiam inter votum factum post Episcopatum assumptum, & ante illius assumptionem. Nam post Episcopatum assumptum præstatur sub tacita conditione beneplaciti Pontificis, quo non consentiente cessat obligatio. At emissum ante Episcopatum, nullam imbibit conditionem: Itaque de causa Pontifex impedire illius executionem non potest, nisi stante causa sufficienti ad dispensationem. Quod si obiicias maritus impedire potest vota vxoris ante matrimonium facta, si materiæ suæ dispositioni subiectæ præiudicant. Item impedire potest eorum executionem præcipiendo incompossibilia. Et idem est de domino comparatione serui. Ergo similiter Pontifex impedire poterit Episcopo executionem voti religionis antea facti; eo solùm quod hæc executio præiudicat regimini Ecclesiæ, materiæ sibi subiectæ. Respondeo negando consequentiam; quia Pontifex non habet potestatem dominatiuam in Clericos, & Episcopos: neque item est Dominus beneficiorum, sed dispensator; ac proinde spectare debet, vt munus dispensationis fideliter præster quid Deo gratiùs sit Episcopum me ingredi religionem, quam in Episcopatu assumpto perseuerare?

9. Denique aduerto hunc Episcopum voto religionis ligatum optime posse voti dispensationem petere: si enim ante Episcopatum potest, à fortiori poterit illo assumpto, si causa iusta subest dispensationis: Sic Layman. lib. 4. summ. *tract. 5. cap. 6. in fine*: & est res manifesta.

PVNCTVM VII.

Qui possint religionem ingredi.

CVm omnes illi qui vel iure naturæ, vel positiuo impediti non sint, capaces existant religiosi status, videndum est qui sint, quibus tantum bonum interdicatur.

§. I.

An Episcopi, & Parochi à religionis ingressu arceantur.

SVMMARIVM.

1 *Parochus, & quilibet alius beneficiatus potest contradicente Episcopo religionem ingredi.*
2 *Episcopus non potest inconsulto summo Pontifice.*
3 *An debeat Pontifex hanc licentiam concedere nulla alia causa allegata præter studium religiosæ vitæ? Proponitur dubitandi ratio.*
4 *Explicatur sententia, & Pontificis decisio.*

1. POsse Parochum, & quemlibet alium beneficiatum etiam contradicente Episcopo religionem ingredi est expressa decisio *textus in c. duæ* 19. *q.* 2. An verò teneatur licentiam à suo Episcopo postulare? Videtur docere D. Thom. *q.* 189. *art.* 7. Azor *lib.* 11. *p.* 1. *c.* 16. *q.* 3. Sed non video quo iure hæc obligatio imponatur. Nam *textus* qui adducitur in cap. *licet de Regularib.* Loquitur de regularibus transeuntibus ad religionem strictiorem. Quapropter existimo posse irrequisito Episcopo religionem amplecti; debet tamen statim eum monere, vt loco sui pastorem prouideat, ne oues desertæ maneant. Suar. tom. 3. de Relig. *lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 14.

2. Episcopus verò nullatenus potest inconsulto summo Pontifice, & absque eius licentia, religionem ingredi: Colligitur ex cap. *nisi cum pridem de renuntiatione, & c. licet de Regularibus*. Ob perfectionem enim Episcopalis status, & obligationem contractam suæ Ecclesiæ inseruiendi, merito prohibuit Pontifex, ne absque sua licentia & iam occasione religiosæ vitæ fieret dimissio, & renuntiatio. D. Thom. 2. 2. *q.* 189. *art.* 7. Azor. 1. *p. lib.* 11. *c.* 16. *q.* 2. & 3. Lessius *lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 3. *n.* 24. Suar. *tom.* 3. *lib.* 5. *c.* 4. *n.* 14.

3. Sed dubium est; an debeat, vel possit Pontifex hanc licentiam concedere Episcopo petenti nulla alia allegata causa præter voluntatem, & studium religiosæ, vitæ? Rationem dubitandi fecit Textus *in c. nisi cum pridem de renuntiatione*. Vbi ob solam supradictam causam non permittitur Episcopo renuntiare Episcopatui. Quia commune bonum priuatis commodis præferri debet. Et subduntur sex causæ, ob quas solas renuntiare licitum sit. Prima est crimen non quodcunque, se dumtaxat propter quod ipsius officij executio post petactam

peractam pœnitentiam impeditur. Secunda, debilitas corporis, quæ vel ex infirmitate, vel ex senectute procedit, nec tamen omnis, sed illa solum per quam impotens redditur ad exequendum officium Pastorale. Tertia defectus scientiæ, qui facilè tolli non potest. Quarta malitia plebis, quæ ita duræ ceruicis existat, vt proficere nequeat apud ipsam: Quinta, graue scandalum pusillorum, quod aliter sedari non possit. Sexta, irregularitas, præcipuè ex bigamia. Quæ omnes causæ si bene perpendantur, ad bonum plebis spectant, & subdit Pontifex: si propter alias causas cessionem affectes, non est in hoc tibi postulanti fauendum; & ita tradit Lessius *l.2.c.41. dub.3.n.24.* & Valent.2.2.*disp.*10.*q.3.punct.*4. Subditque professionem in religione factam nullam esse.

4. Supradicta sententia, & Pontificia decisio, quatenus negat ex affectu religiosæ vitæ non posse licentiam peti ad renuntiandum Episcopatum, neque debere à Pontifice concedi procedit quando nullus alius de facili adesset, qui æquè bene populo prouideret. Quia tunc bonum commune populi priuatæ vtilitati præferendum est. At quia sæpè contingit adesse plures, qui æque bene, imò aptius Ecclesiam regant; credo tunc Episcopum licitè petere licentiam transeundi ad religionem dimisso Episcopatu, & prudenter à Pontifice concedi. Quia eo casu & bono communi populi, & particulari Episcopi attenditur: Docet Suar. tom.3. de Relig. *lib.1.c.20. numer.7.*

§. II.

Qualiter impuberes, seu filiifamilias, & serui impediantur à religione.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias pubes benè potest ingredi, secùs seruus durante seruitute.*
2 *Impuberes qualiter possint à parentibus religioni offerri.*
3 *Non impediuntur ex Trident. habitum suscipere religiosum.*

1. CLarum est filiosfamilias puberes, si aliàs apti sunt à religione suscipienda nullatenus impediri; expediebat enim maximè in statu eligendo sui iuris esse. Quod ita verum est, vt excommunicationi subiiciantur. Sic impedientes Trident. *sess.25.c.18.de Regularibus*, seruus verò durante seruitute nullatenus potest religionem ingredi; quia ex iustitia obsequio domini astrictus est. Sed an eius nouitiatus validus sit, pendet aliquantulum ex illa quæstione infrà tractanda, an professio eius valeat; qui enim dicunt professionem valere, quia nullibi inuenitur irritata, à fortiori dicent valere nouitiatum. At quia multi negant illi professioni valorem, non caret difficultate; an nouitiatus valeat, quia est ad professionem dispositio. Sed verius existimo valere non absolutè, sed sub conditione si herus consenserit professionem fieri; sicut de coniugatis dicemus in sequenti.

2. De impuberibus qualiter possint à parentibus religioni offerri, ipsique possint religionem ingredi; latissimè tractat Sanch. *lib.4.in Decalog.c.18.* Suarez tom.3.de Religione, *lib.5. c.1.2.* & 3. Sed superuacaneum duxi in his immorari; cum vsu receptum sit in religionibus præcipuè virorum nullum iam impuberem recipi, & esto recipiatur, receptio eius non conducit, vt nouitiatus legitimus inchoetur, quousque pubertatem adeptus sit; cum enim Trident. *sess.25. de Regularib. c.15.* statuerit professionem faciendam non esse ante 16. annum completum, insuperque dixerit completo nouitiatu habiles admittendos esse, minùs idoneos expellendos; tacitè insinuauit post pubertatem verum nouitiatum esse incipiendum, & meritò; quia ante illam ætatem non possunt satis religionem experiri, præcipuè difficultates in obseruanda castitate: Sic tanquam certum tradunt Gloss. *in clem.fin. verbo ætate de Regularibus per textum ibi.* Sylvest. verbo *religio 2.q.11.* & *religio 3.q.1.* Greg. Lopez *leg.3.verbo vn anno tit.7.part.1.* Azor. *1.p lib.12.c.2.q.4.* & 7. Sanch. aliis relatis lib.5. summ.*c.4.n.22.* Suar. tom.3. de Relig. *lib.5. cap.4. n.8.*

3. Dubium tamen est; an ex decreto Trid. *sess.25.de Regularib.* expressè prohibeatur puellis habitum religiosum suscipere ante annos pubertatis? Aliqui censent impediri, nisi expressè parentes, aut tutores consenserint: Sic Manuel Rodrig. *tom.3. regul. q. quæst.12. art.2.* Barbosa in declarat. *concil. circa supradictum locum*, refertque à sacra congregatione decisum.

Sed omnino dicendum est supradicto decreto nihil speciale statui circa ingressum impuberum, sed iuris antiqui dispositioni relinqui; quare cum iure antiquo possint impuberes tam viri, quam fœminæ non contradicentibus parentibus, vel tutoribus religiosum habitum suscipere, vt colligitur ex cap.2. *de Regularib.* & *ex c.1.2.* & 3. *causa 20.q.2.* Sic possunt non obstante dispositione Tridentin. quia Tridentin. solum disposuit, ne puella maior duodecim annis habitum religiosum susciperet; quin Episcopus eius voluntatem examinauerit. De minori autem nihil disposuit quoad habitus susceptionem, sed solùm quoad professionem. Inquit enim Sancta Synodus. Si puella quæ habitum regularem susciperе voluerit, maior duodecim annis sit, non ante eum suscipiat nec postea ipsa, vel alia (ideſt quæ ante eam ætatem ingressa fuit) professionem emittat, quam explorauerit Episcopus Virginis voluntatem. Supponit ergo concilium minorem duodecim annis posse habitum regularem suscipere, cuius voluntas exploranda est ab Episcopo in sola professione; & ita latè probat Michaël Mutina de sacrorum hominum continentia *lib.4. controuers.9.toto c.4.* Sanch. *lib.4. summ. c.18.n.34.* Suar. *tom.3. de Religion. lib.5. c.2. num.9.* Quod si roges, quare consilium statuit maiorem duodecim annis suscipientem habitum examinandum esse ab Episcopo non solum in professione, sed etiam in habitus susceptione, minorem verò non esse examinandum in susceptione habitus? Facilè respondetur; quia impubes non propria, sed parentum voluntate regitur: cui voluntati præiudicare noluit consilium, sed potius fidit in bonum filij ordinandam esse. Specialiter autem statuit hoc examen pro fœminis, & non pro viris. Quia regulariter fœminæ, & non viri ad religionem coguntur, minorique scientia, & discretione. Pollent in status electione. Sed qualis culpa sit hoc examen non præmittere in habitus susceptione? Suar. *d.lib.5.c.1. n.9.fine*, non declarat, sed solum dicit non careret culpa illa omissio; nam illa verba consilij *statuit, & decernit* vim præcepti sufficienter declarant. Crederem autem esse culpam grauem ex vi huius decreti; qua & materia grauis est, & in professione est res certissima, vt dicemus. Sed quia video consuetudine introductum esse, ne Episcopi suscipientem habitum regularem examinent, sed profiteri volentem; ea de causa nullum est peccatum in susceptione habitus hoc examen omitti. Et intra tradit Sanch. lib. 5. sum. *cap. 4. n. 84. fine.*

§. III.

Qualiter coniuges impediantur à religionis ingressu.

SVMMARIVM.

1 *Ante matrimonij consummationem non impediuntur, secùs illo consummato.*
2 *Valida est habitus susceptio à coniuge post matrimonium consummatum, dependenter tamen à voluntate alterius.*
3 *Fit satis contrariis.*

1. ANte matrimonij consummationem certum est non impediri: matrimonio autem consummato impediuntur, nisi causa adsit perpetui diuortij, vnus alteri licentiam concedat, *cap.quidam, cap.platet, cap.ex parte, cap. veniens, & aliis de conuersione coniugat.* Ex quibus textibus manifestè colligitur ita impeditos esse, vt professio facta nulla sit.

2. Hinc ergo oritur dubium, an receptio habitus, seu nouitiatus non consentiente coniuge nullus sit? Videtur esse nullum, & omnino iterandum; quia nouitiatus est ad professionem dispositio: Ergo dispositum in professione censendum est in nouitiatu dispositum esse. Item est contra iustitiam. Non ergo expedit, vt illam Ecclesiam tanquam validam acceptet. Cæterum verius existimo valere coniuge ante professionem consentiente. Quia nullibi inuenitur irritatus; solum enim ius irritauit professionem coniugis altero coniuge non consentiente. Sed ex hac irritatione non infertur irritari receptionem: siquidem facta receptione, & nouitiatu continuato, potest coniux antea renuens consentire: quo consensu posito professio fieri potest; quia cessauit impedimentum, sub quo erat irritus. Ergo fieri potest absque noua inceptione nouitiatus. Quia nouitiatus in se non fuit irritus, sed solum irritus esse poterat ex irritanda professione, qua cessante irritatione nouitiatus suæ naturæ relinquitur; ac proinde validus persistit, & effectum habere potest; sic expressè tradit Suar. *tom.3.de Relig. lib.5. cap.4.n.10.* Et faciunt quæ adducit Sanch. *lib.7. de matr. disp.37. à n.46.*

3. Neque obstant contraria. Nam esto nouitiatus sit dispositio ad professionem; non inde fit irritari ex causis, quibus professio irritatur, sed solum non posse habere effectum, dum causæ irritantes professionem perstiterint, at illis sublatis, cum validus sit effectum sortiri potest. Secundù argumentum solum probat conuenientiam, quod nouitiatus irritaretur, non tamen probat de facto irritatum esse. Adde neque hanc conuenientiam probat; nam esto illicitus sit, & peccaminosus sufficiens est, vt nouitius religionis onera experiatur, & religio

nouitium, & consequenter vt legitimus sit; & ab Ecclesia vt talis acceptetur; alias si sola iniustitia, & turpitudo in his actibus reperta præstaret nullitatem, neque matrimonium, neque professio illicitè facta valida essent, quod est absurdum.

§. IV.

An obstricti debitis, & ratiociniis reddendis suscipere habitum religiosum possint?

SVMMARIVM.

1 *Si bona non habeas, neque speres habere, ex quibus satisfacias creditoribus, potes religionem ingredi.*
2 *Idem est si debita sint incerta.*
3 *Si breui tempore speras manens in sæculo satisfacturum, non potes religionem ingredi.*
4 *Si vltra biennium, vel triennium speras satisfacturum, & non antea absque graui difficultate. Aliqui negant te posse religionem ingredi.*
5 *Alij oppositum censent.*
6 *Approbatur hac sententia in debitis prouenientibus ex liberali tua promissione.*
7 *Prima sententia approbatur in debitis ortis ex delicto, vel ex contractu oneroso.*
8 *Si hac obligatione non obstante professionem faceris, nec tenetur Prælatus concedere licentiam vt, propriis manibus labores pro satisfactione exhibenda, neque data licentia, teneris illa vti.*
9 *Obligatus à ratiocinio impeditur à religionis ingressu, dum non satisfacit.*
10 *Quid de his dicendum sit spectata constitutione Sixti V. & Clement. VIII.*

1. ALiqua sunt in hac quæstione certa, alia sub opinione. Primò certum est te posse religionem ingredi, si neque habeas bona, vnde creditoribus satisfacias, neque speras probabiliter habere; quia tunc censeris absolutè impotens: Sic tradunt omnes Doctores in discursu referendi.

2. Secundò est certum, si debita sunt incerta, (hoc est si nulli determinato debita sunt, sed sunt pauperibus, vel piis operibus restituenda) te posse religionem ingredi, tametsi breui tempore speres habiturum bona, quibus integrè satisfacias. Nam cum hæc obligatio non tam iustitiam, quam pietatem spectet iure Ecclesiastico potiùs quam naturali exercendam, abundè videtur impleri, si te tuaque omnia religioni tradas. Quid enim magis pium excogitari potest? Sic Arag. 2. 2. q. 88. *art. 12. circa solut. ad* 1. Man. Rodrig. *tom. 3. q. regul. q. 10. art. 9. notab. 1.* Sanch. lib. 4. sum. *cap. 19. n. 4.* Suar. *tom. 3. de Relig. l. 5. c. 7. n. 1.* Limitat autem Sanch. hanc doctrinam, vt procedat in debitis nomine proprio; non in alieno. Si enim (inquit) acciperes à Petro quantitatem pecuniæ pauperibus, vel piis operibus restituendam, illamque consumeres, non posses religionem ingredi, si breui tempore sperares habiturum, vnde satisfaceres. Quia illud debitum est debitum iustitiæ, & certæ personæ debitum nempe Petro, cuius voluntatem accipiendo pecuniam, tacitè obligatus fuisti adimplere. At hæc limitatio mihi non probatur: si enim Petrus, qui nomine proprio incerta debet, non impeditur ob id debitum à religionis ingressu, neque tu impediendus es quippe qui eamdem, quam Petrus habeat, suscepisti obligationem, ipse enim eam in te transtulit traditione pecuniæ.

3. Tertiò certum esse debet (etsi ab aliquibus negetur) si breui tempore in sæculo detentus speras satisfacturum creditoribus, vel ex fructibus alicuius officij, vel beneficij vel ex acquisitis arte, & industria tua statui accommodatis, te obligatum esse susceptionem habitus differre, si interim graue, & extraordinarium periculum committendi aliquod peccatum mortale tibi non immineat: Sic docent expressè Nauarr. *comment. de Reg. n. 8. ratione 6. & solut. ad* 4. Azor. 1. *p. l.* 12. *instit. mor. c.* 1. *q.* 5. Petrus Nauarr. *l.* 4. *de restitut. c.* 4. *difficul. vlt. n.* 78. & 79. Sanch. l. 4. sum. *c.* 19. *n.* 8. Suar. *tom. 3. de Relig. l. 5. c. 7. n. 2.* Lessi. *l. 2. c. 41. dub. 3. n. 32.* Ratio est; quia absolutè censeris potens ad satisfaciendum, cum absque graui difficultate, & breui tempore id facere possis. Neque æquitas iustitiæ patitur obsequenda consilia creditoribus grauiter præiudicare, & præcepti naturalis restituendi, obligationem omittere. Quod si roges quod tempus breue reputandum sit, vt teneatis religionem differre, si intra illud speras debitum, vel illius notabilem quantitatem soluere; Placet sententia Sanch. *dicto. c.* 19. *n.* 8. Biennium esse, vel ad summum triennium, vt placet Maiori, & Nauarr. ab eodem Sanch. allegatis.

4. Difficultas ergo est; an possis religionem ingredi si vltra biennium, vel triennium manens in sæculo, & non antea absque notabili difficultate speras debitum graue soluere? Negat Valent. 2. 2. *disp. 5. quæst. 6. punct. 7. vers. præter hæc.* Ioan. Met. *Cod. de restitut. q. 3. tota causa* 8. Corbon. *de restit. q.* 85. *dub. 3.* Suar. tom. 3. de Relig. *lib. 5. c. 7. n.* 12. Probantur quia præceptorum omittenda non est ob opus consilij, & perfectionis quale est religionis ingressus. At dum spem moralem habes satisfaciendi etiam ad longum tempus extensam, obligatione præcepti naturalis astringeris. Ergo omittere illam non potes ob ingressum religionis qui est opus consilij. Quod si dicas te omittere illius obligationem non ob ingressum religionis verumque, sed quia longo tempore dilatus tibi graviter damnosus est, quippe priuat continuo virtutum exercitio, & animum exponit periculo lethaliter peccandi, & desistendi à bono proposito? Obstat; quia illud damnum non est in rebus acquisitis, sed acquirendis; sed damnum in acquirendis bonis spiritualibus supererogationis excusare non potest à præceptorum obseruatione. Alias posses excusari manens in sæculo à restitutione faciēda si velles Xenodochio inseruire, & orationi, contemplationique vacare, quod nullatenus est admittendum quia æquitas iustitiæ non permittit te bonis spiritualibus locupletari cum præiudicio tertij. Si autem dicas id esse speciale religionis priuilegium, debebas aliquo iure, vel ratione firma fundare. Cum ergo id facere non possis conuinceris obligatus esse in sæculo manere si sic manens speras etiam post longum tempus creditoribus satisfacere.

5. Alij grauissimi Doctores sentiunt te posse cedendo bonis statim religionem ingredi: Sic expressè D. Thom. 2. 2. *q.* 189. *art. 6. ad* 9. cui alij in contrarium conentur explicare Caietan. *ibi* Silues. verbo religio *quæst. 4. Arag. 2. 2. q. 62. a. 8. in caus.* 8. Eman. Sà verb. *religio n.* 1. & alij plures relati à Sanch. *l. 4. sum. c. 19. n. 7.* Neque limitant ad longum tempus, sed absolutè pronunciant te posse statim ingredi religionem, reliquendo bona, quæ habes, vt ex illis creditoribus quantum fieri possit, fiat satis: Et probabile reputat Lessi. *l. 2. c. 41. dub. 3. n. 31. in 2. edit.* Mouentur, quia debitis soluendis non astringitur persona in se, sed in bonis. Ergo si bonis cedis, personam religioni tradere poteris. Deinde satisfactio, quæ non nisi cum magna difficultate, vel longo tempore expectato, & cum detrimento spiritualis salutis fieri potest, censenda est moraliter impossibilis, sed talis esse videtur quæ indiget longo tempore ingressum religionis differre. Ergo non obligat.

6. In hac re dicendum est, si debita orta sunt ex liberali tua promissione; eo quod Petro promiseris aliquam pecuniæ quantitatem, vel aliquod obsequium, non es obligatus vllum tempus ad sui executionem expectare, sed statim potes ad religionem transire eo omisso: quia omnes hæ liberales promissiones tacitam imbibunt conditionem; nisi ad meliorem vitæ frugem feceris transitum: Si enim promissio mattimonij, quæ omnium, quæ in fauorem hominum fieri possunt fauorabilior est, hanc imbibit conditionem, à fortiori eam imbibent reliquæ. Et ita docet Silues. verbo *relig. 2. q. 4. fine, & q. 5.* Azor 1. *p. l.* 12. *instit. mor. c.* 1. *q.* 4. Medina de restit. *q.* 3. *causa* 8. *ad* 4. Sanch. plures referens *l. 4. c. 19. n.* 31. & 36. Suar. tom. 3. de Relig. *lib. 5. cap. 7. num.* 13.

7. Verum si debita ex delicto, vel ex contractu oneroso ortum habuerint, verius existimo cum Doctoribus primæ sententiæ impedire religionis ingressum quoties spes adest satisfactionis etiam post biennium. Mouet tum rationibus ibidem adductis. Tum quia eximi ob ingressum religionis ab obligatione satisfaciendi creditoribus non potes, nisi vel ex priuilegio religioni concesso, vel quia reipsa, & notabiliter loquendo censeris impotens. Sed nullum est priuilegium concessum religioni excusans à debitorum solutione ob illius ingressum, vt docent expressè Petr. Nauarr. *l. 4. de rest. c. 4. difficult. vlt. n.* 79. Sanch. *d. c.* 19. *n.* 8. post medium. Neque etiam est moralis impotentia. Hæc enim censenda non est ex eo solum, quod quadriennio, vel quinquennio differatur solutio; aliàs probata statim hac necessaria dilatione excusarus esses à debitorum solutione; tametsi religionem non ingredereris, quod nullus concederet. Neque item censenda est ex detrimento, quod pateris omittendo religionis fructus, quos illo tempore consequi posses religionem intrando; quia hoc est detrimentum in bonis non necessariis, sed liberis, non de præcepto sed de consilio, non acquisitis, sed acquirendis. Si enim detrimentum in his bonis moralem impotentiā ipso iure constitueret, dilatio vnius anni religionis illam constitueret, cum eo tempore non modici fructus spirituales obtineri possent. Item non sola religionis dilatio, sed dilatio vitæ Eremiticæ, vel continui in Xenodochio obsequij hanc moralem impotentiam constitueret, quod credo nullus audebit concedere. Igitur ex nullo capite excusari pores, Deinde ipsemet Sanch. *dicto c.* 18. *n.* 8. Fatetur & bene si intra biennium pores notabilem quātitatem debiti soluere, te non posse religionem ingredi. Ponamus ergo intra sequens biennium aliam notabilem quantitatem te soluere posse, & tertio biennio integrè debito satisfacere. Nescio qua ratione in huiusmodi casu posses religionem ingredi. Nam qua parte obligatus fuisti illo primo biennio expectare ob soluendam illam notabilem quantitatem, videris obligandus secundo, & tertio biennio. Ergo debitum quod

quod intra quinquennium, vel sexennium solui potest, non præstat facultatem religionem ingrediendi. Quocirca vel dicendum est, nullam esse obligationem spectandi, neque vno mense, sed dimissis bonis te posse statim religionem ingredi, vel esse obligationem expectandi quadriennio, & sexennio, si intra illud tempus debito fieri potest satis. Et hoc mihi magis probatur.

8. Quod si contempta hac obligatione religionem professus esses, aliqui Doctores existimant, te obligatum esse manibus laborare, vel alia via decenti bona acquirere, quibus posses creditoribus satisfacere, ipsúmque religionis Prælatum obligatum esse licentiam concedere, tametsi non ad deferendum habitum neque, ad videndum extra clausura Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 10. n. 7.* Sed verius existimo neque Prælatum obligatum esse hanc licentiam concedere, neque te illa vti. Quia non creditorum, sed religionis es, & professione facta cum cessione bonorum debita extinxisti: Sic Sylvest. *religio 2. q. 4.* Sanch. pluribus relatis l. 4. sum. *c. 19. n. 14.* Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 3. n. 31.* Censet nullatenus monasterium obligari; nisi quatenus ditius factum est.

P. Denique obligatus ad ratiocinia publica seu Reipublicæ spectato iure antiquo impeditus erat religionis ingressu, quousque rationem redderet; secus obligatus ad priuatorum ratiocinia: Habetur, *cap. vnico de obligatis ad ratiocinia, & c. legem 35. distinct. & leg. officiales, C. de Episc. & Cleric.* Et tradit Sylvest. verbo *relig. 2. q. 6.* Sanch. *lib. 4. cap. 19. n. 19* At credo vtrumque impeditum esse à religionis ingressu. Quia extra religionem facilè satisfieri potest, intra difficilè, cum frequenter ex his ratiociniis lites, & turbationes oriantur: Sic Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 3 n. 33.*

10. Hucusque egimus quid ex natura rei, seu spectato iure antiquo fieri oporteat, videamus quid spectatis constitutionibus Sixti V. & Clem. VIII. Nam Sixtus V. in sua constitutione edita 1587. inhabiles non solum ad professionem, sed etiam ad habitus susceptionem constituit illegitimos, criminosos, & ingenti ære alieno grauatos, & ratiociniis reddendis obstrictos; quæ constitutio quoad inhabilitatem, seu nullitatem habitus, & professionis Clement. VIII. reuocauit. Quoad pœnas autem tam ingredientibus, quam recipientibus ibidem positas, & quoad ingressum in sua vi, & firmitate reliquit. Gregor verò XIV. prorsus sustulit quod de illegitimis Sixtus disposuerat, & ad ius commune reduxit. Solum ibi cauet, ne illegitimus in religionem recipiatur, in qua pater eius superstes sit. Exclusit igitur Sixtus V. à religione criminosos non quoscunque, sed qui furta, latrocinia, rapinas, homicidia, aliáve facinora patrarunt, timéntque ob ea puniendos esse, & vt punitionem effugiant, ad religionem confugiunt. Debent ergo delicta esse publica, non occulta. Nam ob occulta delicta punitio non timetur, & non vtcumque publica debent esse, sed de quibus specialis inquisitio facta est, neque reus absolutus est, vel punitus: nam stante absolutione delictum manet occultum, stante punitione fini constitutionis est satisfactum, & consequenter poterit religionem ingredi Suar. tom. 3. de Relig. *lib. 5. c. 7. à n. 15.* Deinde excluſit à religione ingenti ære alieno grauatos, qui culpa sua in impotentiam satisfaciendi deuenerunt, si tamen spem habent aliquando satisfaciendi, constat ex illis verbis. Multi Doctores post dilapidatam rem familiarem. Quare si absque sua culpa supra vires debitis grauati sunt, esto breui tempore expectato satisfacere possint, non comprehenduntur in hac constitutione; tametsi iure naturæ à religione impediantur; vt dictum est. Tandem excluſit obnoxios ratiociniis reddendis, siue publicis, siue priuatis: illos tamen quibus ex huiusmodi causa, vel molestia eis iam illata est, vel timendum sit, ne inferatur. Nam si absque lite, illóue grauamine aut districtione creditur rationes reddi posse, optimè possunt religionem ingredi. Sed hæc non debent facilè præsumi.

§. V.

Qualiter filius ob parentum, vel fratrum necessitatem, vel è contra parentes ob filij necessitatem à religione impediantur.

SVMMARIVM.

1 *Triplex necessitas distinguitur.*
2 *Si necessitas sit extrema, & in sæculo manens potest subuenire, è contra in religione, nequit ingredi filius.*
3 *An hæc obligatio extendatur ad nepotem comparatione aui, & ad fratres inter se? Negat Suar.*
4 *Contrarium etiam comparatione cuiuslibet proximi à communi sententia defenditur.*
5 *Necessitas grauis obligat filium religionis ingressum differre.*
6 *Procedit, tametsi filius religionis votum emisisset.*
7 *Apponitur limitatio, nisi filius spirituale salutis periculum habeat, qualitérque hoc est intelligendum.*
8 *Quid si parens filium ad peccatum induceret?*
9 *Quid si vterque grauem necessitatem pateretur, & solus vnus ad malum prouocaret.*
10 *Quæ dicta sunt, procedunt, tametsi filius voto religionis suscipiendæ legatus esset.*
11 *Quæ dicuntur de filio comparatione parentis dicenda sunt de parente comparatione filij.*
12 *Ob necessitatem fratrum, aliorúmque consanguineorum non teneris religionem differre.*
13 *Si voto religionis obstrictus sis pro determinato tempore, non potes differre ob hanc fratrum necessitatem propria authoritate, bene authoritate Prælati.*
14 *Necessitas communis non præstat filio comparatione parentis impedimentum religionis ingressui.*

1. TRiplex necessitas distinguenda est (vt distinximus *tract. 6. de charit. disp. 2. de eleemos. punct. 2.*) alia extrema, alia grauis, alia communis. Extrema est, in qua si non succurras, vita proximi periclitatur. Grauis quando absque graui difficultate, & labore sustentari non potest, ad quod reducitur, si cadens à suo statu cogatur mendicari, vel famulari, vel officium aliquod indecorum exercere. Communis est, quando non alias necessitates, quam communes, & frequentes patitur.

2. Si necessitas extrema parentis adsit, & filius in sæculo manens subuenire potest, non autem religionem ingrediens obligatus est religionis ingressum omittere. Et idem est à fortiori de parente comparatione filij. Secùs verò si in sæculo manens subuenire non possit, vel possit religionem ingrediens. Est omnium sententia: Quia præceptum charitatis, & pietatis in nullo alio casu strictiùs obligare potest, & in hoc sensu dixit Christus. *Matth. 9.* misericordiam volo, & non sacrificium. Dixi si in sæculo manens subuenire potest, non autem religionem ingrediens. Nam si manens in sæculo subuenire non potest, frustrà ibi manet. Si verò religionem ingrediens subuenire potest, tum cessione bonorum, tum amicorum auxilio, & donatione, tum alia via nequaquam obligatur à religione abstinere; quia iam religio non est impedimentum satisfaciendi supradictæ naturali obligationi.

3. Difficultas est; an hæc obligatio extendatur ad nepotem comparatione aui, & ad fratres inter se quatenus tales sunt? Negat Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. c. 5. n.* 8. Neque in fauorem sui authorem adducit. Mouetur quia Doctores singulariter de parente comparatione filij, & de filio compatatione parentis loquuntur, quippe qui obligantur suas actiones; cum necessitas vrget in sui adiutorium expendere. At non videntur obligati comparatione aliorum consanguineorum. Deinde quia satis probabile est ob subueniendum proximi etiam consanguinei extremæ necessitati; neminem obligari bona quærere, procurare, præcipuè si studio & diligentia non mediocri quærenda sunt, vt latiùs *illa disp. 2. de eleemosyna, punct. 2.* dixi. Ergo neque obligandus est illa quærere, procurare cum detrimento suæ spiritualis salutis, quale in omittenda religione per longum tempus reperitur. Limitat autem & benè Suarez suam sententiam, vt non procedat quando breui spatio & per breuem, & facilem actionem, & occupationem subueniri proximo extremè indigenti potest. Quia eo casu charitas vrget non solum consanguineo, sed etiam cuilibet extraneo auxilium præbere.

4. Cæterum video Doctores generaliter asserere ob necessitatem extremam cuiuslibet proximi religionis ingressum differendum esse, & post ingressum egrediendum, vt videre est apud Sanch. *lib. 4. c. 20. n. 14. & 28.* Lessium *lib. 2. c. 41. dub. 3. n. 34. in fine*, Layman. lib. 4. Theolog. moral. *tract. 5. cap. 6. num. 1.* Valent. 2. 2. *disp. 7. q. 1. punct. 2. vers. 2. certum* D. Thom. *q. 101. art. 4. & ibi* Caiet. & alios præcipuè à Sanch. relatos. Ratio est, quia necessitatem extremam diuturno tempore durare impossibile apparet: aliàs proximus non esset in extremis, seu in proximo vitæ periculo. Ergo non indiget ad sui remedium longa religionis dilatione. Breuem autem omnes Doctores admittunt, & ipse Suar. Ergo stante necessitate extrema cuiuslibet proximi, cui dilatione religionis subueniri potest, ingressus differendus est. Præterea lege charitatis, & misericordiæ teneris cuilibet proximo in extremis constituto succurrere, si absque graui iactura rei familiaris tibi necessariæ, vel absque graui alia, & notabili difficultate id præstare potes; sed quoties dilatione religionis tantum necessitati extremæ subuenitur, præstas absque tua graui iactura, & detrimento. Nam esto omittas eo tempore religionis statum, illius fructus compensas necessitatis extremæ succursu tantæ charitatis exercitio. Ergo necessariò ingressus religionis differendus est. Fateor tamen, si ad succurrendum proximi necessitati extremæ, opus tibi esset non solum religionis ingressum differre, sed mendicare, vel officium aliquod exercere, quo à tuo statu caderes, non obligari, in quo Suar. assentior.

At hoc (vt dixi) nunquam est necessarium, quia necessitas extrema cito transit, & breui aliquo succursu finitur, qui esto fiat media actione humili, & abiecta non humiliat operantem, sed potius eum extollit, vtpote ob finem ita pium, & Christianum assumpta.

5. Si verò de necessitate graui parentis loquamur communis sententia defendit obligatum esse filium religionis ingressum differre ob illius remedium, quando aliter adhibere illud non potest: Sic expresse D. Thom. *q.* 189. *art.* 6. *in corp. & q.* 101. *art.* 4. *ad* 4. & *ibi* Caiet. ad finem. Sylvest. verbo *religio* 2. *q.* 7. Nauarrus *summ. c.* 14. *n.* 14. Tolet. *lib.* 5. *sum. c.* 1. *n.* 5. Emanuel. Sà verbo *religio*, *n.* 2. Azor. 1. *p. lib.* 12. *cap.* 1. *q.* 8. Sanch. *lib.* 4. *summ. c.* 20. *n.* 3. Suar. *tom.* 3. *de Religion. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 11. Lessius *lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 3. *n.* 34. Layman *lib.* 4. *tract.* 5. *c.* 6. *n.* 2. & alij. Faueretque Textus *in cap. si qui filij* 30. *distinct.* Quod est concisium. Grangen. Ratio est quia stante graui necessitate, in parente obligatur filius ob honorem illi debitum subuenire; tum re familiari, tum labore manuum suarum, & industria: Sed hæc obligatio cessare non potest ob exercenda opera consilij, & perfectionis. Nam eo ipso quod hæc impediant naturalis obligationis executionem, non consilium, sed peccatum erunt. Ergo stante necessitate graui non potest filius ingredi religionem. Dices verum esse, non cessare præceptum ob exercenda opera consilij, at cessare posse ob damnum quod pateris in illius exercitij priuatione. Sed contra; quia esto prius exercitio virtutum in religioso statu; absolutè tamen illo non priuaris, cum extra religionem succurrendo parentibus posses perfectionem etsi difficilius obtinere. Adde non esse inconueniens executionem alicuius præcepti, exercitium aliarum virtutum impedire; quia aliarum virtutũ exercitio, & ipsius præcepti executione detrimentum illud compensari poterit. Non igitur ob priuationem status religiosi cessare potest obligatio succurrendi parentibus in graui necessitate constitutis.

6. Quod procedit, tametsi filius votum religionis emisisset siue ante incursam necessitatem, siue illa durante. Quia votum naturali præcepto contrarium esse non potest. Ne quis enim te obligare ad suscipiendam religionem eo tempore, quo ex præcepto naturali omittenda est, quia esset obligatio ad rem illicitam, & iniquam: Sic pluribus relatis firmat Sanch. *lib.* 4. *sum. cap.* 20. *n.* 8. Suar. to. 3. de Reli. *l.* 5. *c.* 5. *n.* 16. *& seqq.* Quod si dubium habeas, an necessitas parentis tanta sit, vt ex præcepto ad illam subleuandam obligeris, non poteris propria authoritate voti executionem omittere. Quia obligatio voti est certa, excusatio necessitatis dubia, est autem sufficiens causa, vt ex dispensatione voti executio differatur. Suar. & Sanch. *supra.*

7. Duplex superiori doctrinæ limitatio apponitur. Prima, ne procedat casu quo filius periculum spiritualis salutis, hoc est committendi aliquod peccatum mortale extra religionem haberet: Sic D. Thom. *quod l.* 10. *art.* 9. Siluest. verbo *Relig.* 2. *q.* 7. Lessius *l.* 2. *c.* 41. *dub.* 3. *n.* 34. Tolet. *lib.* 5. *sum. c.* 1. *n.* 6. Sed non de quocunque periculo hoc intelligendum est; aliàs vix vllus esset, qui omissa parentum necessitate non posset religionem petere, cum rarus est, qui manens in sæculo non aliquo, & pluribus peccatis mortalibus maculetur, à quibus liber existeret religionem ingrediens. Sed intelligi debet de periculo proximo vt dixit Cordub. *in regul.* Diui Francisci, *c.* 2. *q.* 6. *art.* 1. *post principium* Sanch. *lib.* 4. *sum. c.* 20. *n.* 11. Imò non de quocunque periculo proximo, quod succurrendo parentibus vitare non potes aliter quàm ingrediendo religionem. Nam si aliter vitare potes, quæ causa est, vt te ingressu religionis impotentem reddas obligationi naturali satisfaciendi? Vnde debet esse periculum, quod sub reatu mortali obligatus sis vitare medio religionis ingressu, aliàs aduersus naturale præceptum succurrendi parentibus non præualebit. Quod vt benè dicit Suar. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 32. Vix est moraliter possibile.

8. Secunda limitatio est, ne procedat casu, quo parens filium ad peccatum induceret. Nam stante hac inductione adest regulariter filio periculum consensus, ob quod vitandum, & se incolumem reddendum fugere patrem potest, imò tenetur: Sic expresse D. Thom. 2. 2. *q.* 101. *art.* 4. *ad* 1. *iuncta solut. ad* 3. *ibi* Caietan. Sanch. *lib.* 7. *c.* 20. *n.* 12. Suar. *tom.* 3. *de Religion. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 20. *& sequent.* Sed non inde infertur posse filium ad religionem transire. Nam si manes in sæculo, à patre tamen separatus, periculum euitas, & parenti subuenis, quod ingressus in religionem præstare non potes, iniquè tamen ingrederetis deserendo parentem, cum religionis ingressus non sit medium necessarium ad se securum à peccato seruandum Suar. *d. c.* 6. *n.* 22. Quapropter, vt deserto parente posset filius religionem ingredi, necessariò requiritur, quod filius aliter prouocationem vitare non posset, quam religionis ingressu; quod rarò continget. Neque ad hanc potestatem opus est, vt inductio talis sit, cui filius consentiat, vel periculum morale consentiendi habeat; sufficit enim esse obligatum continuo prauæ patris voluntati resistere. Quia eam pugnam sustinere graue onus reputandum est. Non tamen tenebitur fugere deserto parente, si expertus sit periculum morale consensus abesse: Sic Suar. *dicto tom.* 3. *de Religion. lib.* 5. *cap.* 5. *à n.* 21. *& seq.*

9. Sed quid si vterque parens graui necessitate prematur, & solus vnus ad malum prouocet, deserendus ne est vterque. Respondeo si absque morali periculo peccandi innocenti fauere non potes, vterque deserendus est; quia non teneris cum graui periculo salutis parenti etsi innocenti fauere. At si absque hoc periculo posses innocenti fauere credo te esse obligatum. Nam esto inductio præstet sufficientem occasionem deserendi parentem inductorem animæ hostem, & inimicum, graue onus est, & speciali Dei auxilio indiget, quòd comparatione innocentis non procedit Sanch. *dicto cap.* 20. *numer.* 12.

10. Verum si filius votum religionis suscipiendæ haberet, non obinde auxiliũ patri debitum omittere posset, nisi eo casu secluso voto posset religionem ingredi. Quia votum non præstat facultatem deserendi parentem, & in religionem ingrediendi, sed aliunde facultate, & habilitate supposita vouentem adstringit ad illius executionem. Suar. *num.* 17. Sanch. *lib.* 4. *cap.* 20. *n.* 13.

11. Quæ dicta sunt de obligatione filij comparatione parentis, dicenda sunt efficaciùs de parente comparatione filij in graui necessitate existentis. Quia parens iure naturali debet filium alere, & sustentare: Sic Doctores omnes relati *numer.* 5. Imò non solum tempore necessitatis, sed ante ipsam prouidere debet, ne filio necessaria in educatione desint.

12. Restat dicendum de obligatione filij comparatione fratrum, & aliorum consanguineorum in hac graui necessitate existentium. Et quidem si fratres sub parentis cura existunt, & ob inopiam parentis grauem necessitatem patiuntur, tenetur filius ea obligatione, qua parenti debet succurrere, iis fratribus prouidere: quia tunc non tam fratribus, quam parenti prouidet; obligatio enim iis succurrendi non prouenit ex iure debito fratribus, sed ex iure debito parenti: cui patienti grauem necessitatem filius subuenire debet. Contingit autem illam pati, quoties non potest absque graui difficultate se, suósque liberos sustentare. Suar. tom. 3. de Relig. *lib.* 5. *c.* 6. *n.* 3. Si autem fratres sui iuris existant, communis sententia defendit nullam esse obligationem longo tempore differendi statum religiosum. Quia obligatio subueniendi fratribus, & sororibus solum videtur ex charitate qua proximum diligere tenemur, prouenire, & eiusdem generis esse cum obligatione subueniendi extraneis, tametsi in illo genere strictiùs obliget ad consanguinitatem, & coniunctionem naturalem ad idem principium. Sed ob extraneorum necessitatem nullus tenetur se longo tempore religioso statu priuare. Ergo neque ob fratrum necessitatem tenetur: Sic docet Suar. *d. lib.* 5. *cap.* 6. *n.* 4. Sanch. *lib.* 4. *sum. cap.* 20. *n.* 39. Quod procedit tametsi sorores patiantur periculum incontinentiæ, nisi manens in sæculo illis prouideas. Quia tuæ curæ commissæ non sunt, non enim sunt tibi subiectæ. Sanch. *d. c.* 20. *n.* 30. Verum etsi ad differendum religionis ingressum obligatus non sis, negari tamen non potest laudabile esse ob huiusmodi finem religionis ingressum aliquo tempore differre: Sic Azor. 1. *p. instit. moral. lib.* 12. *cap.* 1. *q.* 8.

13. Difficultas autem est, an ob hanc occasionem possis religionis ingressum differre, si voto religionis obstrictus sis? Distinguit Sanch. *l.* 4. *cap.* 10. *n.* 31. *&* 32. Inter votum religionis factum pro determinato tempore, vel absque vlla temporis determinatione, & affirmat votum absque vlla temporis determinatione emissum differri posse; quia illud non est censendum obligare, nisi pro eo tempore quo commodè impleri potest. At si pro determinato tempore factum sit, dicit differri non posse ob fratrum necessitatem, bene tamen ob necessitatem sororum in periculo impudicitiæ existentium. Quia prouidere tali necessitati opus est tantæ charitatis, vt prudentis arbitrio videatur maioris obsequij diuini, quam præsentaneus religionis ingressus. Suar. *verò tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *c.* 6. *num.* 5. Absque vlla distinctione negat propria authoritate voti executionem differri posse. Quia differri non potest, nisi quia votum non obligat, vel ob incapacitatem materiæ promissæ, vel ob nouam mutationem illi superuenientem. Caterum verius existimo ob nullam fratrum, vel sororum grauem necessitatem differri posse propria authoritate votum pro determinato tempore factum, in hoc cum Suar. conuenio. Nam stante illa necessitate licitus est religionis ingressus (vt ipsemet Sanch. concedit) & capax voti obligationis. Ergo ex hac parte non est obligatio voti suspensa, neque etiam est suspensa ob nouam difficultatem, quæ adest in exequendo illo ingressu; quia difficultas ex necessitate fratrum, vel sororum prouenientes est nimis ei extrinseca. Non igitur suspendere obligationem voti potest. Adde difficultatem superuenientem excusantem ab obligatione voti debere esse ita grauem, vt prudentis arbitrio censeatur nouam rem promissam constituere: quod in præsenti non videtur esse: sæpe enim vouenti difficilius erit fratres, imò amicos egentes deserere, quam

quam sororis periculo impudicitiæ expositas, quibus subueniendis affectus non est. Neque placet quod dicit Sanchez excusari ab obligatione voti, in casu sororum ob præstantius obsequium diuinum, quod videtur esse in subueniendis sororibus, & ab eis periculum impudicitiæ præcauendò, quam in religionis ingressu. Nam si id verum esset; licitè religionis votum in tale subsidium commutari propria authoritate posset; quod non est dicendum. Si autem votum absque vlla temporis determinatione emissum est, cum tunc obligatio eius latitudinem habeat, ex circumstantiis extrinsecis, restringi, vel ampliari tempus executionis potest, vt *superiori tract.* diximus: ac proinde ex necessitate fratrum, & à fortiori sororum extendi tempus obligationis potest pro prudentis arbitrio. Vnum tamen est omnino certum supradictam fratrum necessitatem præstare sufficientem causam dispensationis concedendæ Suar. *d. lib. 5. c. 6. n. 4.* Sanch. lib. 4. summ. *cap. 20. num. 33.*

14. Denique si de necessitate communi parentis loquamur, dicendum est nullum præstare impedimentum, quominùs filius ea omissa religionem ingrediatur. Et idem est de parente ob communem necessitatem filij. Quia hæc leuis considerationis est, vt propter illam priuandus filius sit tanto fructu, qui religionis ingressu obtineri potest: Sic D. Thom. communiter receptus 2. 2. *q. 101. art. 4. ad 4. & q. 189 art. 6. & quod libito 10. art. 1.* & tradit Suarez *tom. 3. de Religion lib. 5. cap. 5. num. 3.*

§. VI.

An ob paupertatem monasterij excludantur aliqui à religionis ingressu.

SVMMARIVM.

1 *Deciditur à Bonifacio VIII.*
2 *Quid ex eius decisione inferatur.*
3 *Tridentin. extendit decisionem Bonifac. ad omnia monasteria virorum, & mulierum, ne possint recipi plures quam sustentari possunt.*
4 *Monialis, quæ sufficientem dotem monasterio præbet, quæ commodè sustentari potest per totam vitam recipi potest vltra numerum designatum.*
5 *Ex vi Concilij non est receptio irrita, esto sit vltra numerum.*

1. HVic quæstioni respondet Bonifac. VIII. *in c. periculoso. §. sane de Statu Regular. in 6.* his verbis. Sanè vt hoc salutare statutum commodius valeat obseruari, districtius inhibemus, ne in monasteriis ordinum non mendicantium aliquæ recipiantur de cætero in sorores, nisi quod poterunt de ipsorum monasteriorum bonis, sine prouentibus absque penuria sustentari. Si secùs actum fuerit, irritum decernentes.

2. Ex qua decisione infertur graue peccatum committi, si aliqua in sororem recipiatur in monasteriis ordinum non mendicantium vltra numerum earum, quæ de monasteriorum bonis, siue prouentibus absque penuria possint sustentari. Quod satis indicat illa verba præcepriua, *districtius inhibemus.* Item irritatio professionis sic attentatæ, nomine enim receptionis professionem Pontifex intellexit.

3. At hoc decretum limitatum erat, & solum moniales ordinum non mendicantium comprehendebat; latiùs tamen erat decretum concilij Arelatensis, relatum in *c. 1. de institutionibus.* comprehendens omnia monasteria virorum, & mulierum ibi. Non ampliùs suscipiantur in monasterio monachorum, aut clericorum, seu etiam puellarum, quam quot se regere de bonis Ecclesiæ absque penuria possunt; clariùs id expressit Trident. *sess. 25. c. 3. de Regularibus.* Ibi in prædictis autem monasteriis, & domibus tam virorum, quam mulierum bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus is tantum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commodè possit sustentari: consonat huic decreto constitutio Pij V. *edita anno 1566.* incipiens *circa pastoralis officij.*

Hinc constat in quolibet monasterio, & conuentu obligatum esse Prælatum illius sub graui culpa numerum religiosorum constituere, & constitutum conseruare, qui ex redditibus propriis monasterij, vel ex consuetis eleemosynis commodè possint sustentari. At video Bonifac. VIII. & Leonem III. in consilio Arelaten. dixisse eum numerum religiosorum esse constituendum, qui absque penuria sustentari possit ex redditibus monasterij, &c. At Trident. & Pius V. expressit qui commodè sustentari possit, in quibus verbis Tho. Sanch. lib. 7. sum. *c. 21. n. 2.* Latum discrimen agnoscit. Nam absque penuria (inquit) non potest sustentari, qui cogitur ad vitæ sustentationem mendicari; commodè verò, quando attenta religionis consuetudine, & personarum qualitate, monasteriique oneribus, & obligationibus sustentari nequeunt. Sed credo vtrumque idem esse: si enim attenta personarum qualitate, religionis consuetudine, & monasterij obligationibus nequeunt sustentari, penuriam patientur, coactæ ergo erunt mendicare ad illam penuriam vincendam. Verùmque erit non posse absque penuria attenta religionis consuetudine, &c. sustentari. Hunc numerum religiosorum in monasteriis monialium etiam exemptis Episcopus potest cum suo Prælato designare, iuxta constitutionem Gregor. XIII. incipientem *Deo sacris edit. anno 1573.* cuius verba refert prauis noua Episc. 2. *p. c. 3. n. 55. in fine* & Aug. Barbosa *3. p. de potestat. Episcop. allegat. 98. n. 5.* Ex quibus Nauarr. *comment. 4. ad Regular. n. 57. vers. 3. nota.* & Barbosa *loco citato.* inferunt sub graui culpa Episcopum obligatum esse hunc numerum designare. Inquit enim constitutio: super quo ordinariorum conscientiam oneramus. Quæ verba obligationem grauem indicant.

4. Aduerto tamen, si monialis sufficientem pecuniam monasterio donet, qua commodè tota vita sustentari possit, poterit vltra numerum designatum recipi: quia eius receptio non grauat monasterium, nec pauperius reddit, sed potiùs subleuat, & ita est consuetudine receptum. Quare Trident. decretum sic explicandum est, vt non possint vltra numerum constitutum moniales recipi indotatæ inquam, & alendæ redditibus monasterij; secùs si dotatæ recipiantur, & sua dote alendæ; sic sustinent expressè Nauarr. tit. de redditibus Ecclesiast. *q. 1.* monito *62. n. 2. alias n. 100.* Gutierr. *lib. 1. canon. q. cap. 32. n. 63.* Suar. tom. 1. de Relig. *tit. 3. lib. 3. c. 23. num. 19.* Barbosa in remission. *concil. sess. 25. c. 3. de Regular.* Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 3. in fine n. 36.* Sanch. lib. 7. sum. *c. 23. n. 5.* Quod verum est, tametsi dos consumatur soluendo debita conuentus: semper enim illa ratio firma perseuerat ex huius monialis dotatæ ingressu conuentum non grauari, sed potiùs subleuari, vel conseruari, quod sublato hoc præsentaneo subsidio fortè perirer. Sanch. *d. c. 25. n. 5.*

5. Deinde aduerte concilium non irritasse professionem monialis indotatæ receptæ vltra numerum designatum. Quare sola receptio monialium non mendicantium vltra prædictum numerum irrita censeri debet ex Textu *in cap. vnico de statu Regular. in 6.* & notauit Lessius lib. 2. de iustit. *c. 41. dub. 3. in fine*; imo neque hanc receptionem censet. Thom. Sanch. *dict. c. 23. n. 4.* esse nullam, sed in hac parte decretum Bonifacij consuetudine abrogatum esse, cum compertum sit (inquit) plures sæpe admitti indotatas vltra numerum, neque obinde earum professio irrita declaratur. Mihi tamen de hac consuetudine non constat.

Illud verò approbo, quod dicit Sanch. *d. c. 23. in fine* nempe in monasteriis virorum hoc consilij decretum temperatum esse consuetudine; siquidem plures passim recipiuntur, quam ex redditibus conuentus, consuetisque eleemosynis de præsenti sustentari possunt, ob cuius causam debitis ingentibus fere omnes conuentus sunt grauati. At horum receptio honestatur ex eo quod communiter adest periculum, & timor ne monasterij opinio minuatur, néve ministeria fieri soleant cessent, si iuuenes non recipiantur qui senium, & infirmorum defectum suppleant, & ob moraliter certam breui tempore debitis alienis satisfaciendum esse.

PVNCTVM VIII.

Qui specialiter à Religione Societatis Iesu excludantur.

DVplicia sunt impedimenta Societatis Iesu ingressum impedientia; alia primaria, seu substantialia; alia secundaria, seu accidentalia.

§. VI.

Expenduntur primaria, seu substantialia impedimenta.

SVMMARIVM.

1 *Enumerantur hæc impedimenta.*
2 *Vocantur substantialia, quia annullant ingressum.*
3 *Posse religionem hæc impedimenta constituere, præcipuè authoritate Pontificis interueniente.*
4 *Primum impedimentum quatuor partes continet, & quæ hæ sint.*
5 *An hæ partes legitimè enumerentur distinctæ.*
6 *Abnegatio fidei debet esse perfecta, vt sit impedimentum.*
7 *Debet esse probabilis.*
8 *Si vt suspectus hæresis declaratus fueris, cum tamen in errorem non inciderit, non videris impeditus.*

9 *Schisma proprium, quamuis ab hæresi separatum impedimentum præstat.*
10 *Homicidium ob propriam defensionem non est impedimentum, neque authoritate reipublicæ commissum.*
11 *Homicidium illicitum casuale affirmat Suar. esse impedimentum.*
12 *Distinguuntur duplex homicidium casuale, & voluntarium.*
13 *Homicidium casuale non videtur impedimentum esse, bene tamen voluntarium, præmeditatum, & simplex.*
14 *Satisfit rationibus contrariis.*
15 *Homicidium quantumuis occultum, & nemini à committente notum, docet Suar. esse impedimentum.*
16 *Verius videtur debere esse saltem probabile.*
17 *Fit satis rationibus Suar.*
18 *Mandans occidere effectu subsecuto impeditus est, secus consulens.*
19 *Qualiter intelligatur illud impedimentum, vel propter enormia peccata publicè infamem fuisse.*
20 *Assumere seriò habitum alterius religionis etiam brevissimo tempore est impedimentum.*
21 *Matrimonium consummatum qualiter præstet impedimentum.*
22 *Ratum matrimonium præstat impedimentum ad licitam receptionem per vota biennij, secùs ad professionem.*
23 *Servitus actualis est impedimentum.*
24 *Explicatur impedimentum ex defectu iudicij.*

1. PRimaria impedimenta sunt quinque contenta in *cap. 2. examin. gen. & 1. p. constit. cap. 3.* Hæc sunt. Primum recessisse à gremio Sanctæ Ecclesiæ fidem abnegando, vel in errores contra ipsam sic incurrendo, vt damnatus ob aliquam propositionem hæreticam quis fuerit, vel vt suspectus hæresis per sententiam publicam declaratus, vel si infamis ob excommunicationem tanquam Schismaticus spreta authoritate, & prouidentia sanctæ matris Ecclesiæ extiterit. Secundum est. Homicidium aliquo tempore perpetrasse, vel publicè infamem propter enormia peccata fuisse. Tertium est, habitum sumpsisse alicuius religionis fratrum, vel clericorum vitam aliquando cum eis agendo, siue emissa, siue non emissa promissione, vel heremitam cum vestibus monachalibus fuisse. Quartum est vinculo matrimonij consummati, vel seruitutis legitimæ ligatum esse. Quintum est infirmitatem pati, vnde obscurati, vel parum sanum iudicium ei reddi soleat, vel dispositionem notabilem ad huiusmodi infirmitatem habendam.

2. Hæc impedimenta primaria, & substantialia vocantur; quia quodlibet illorum in Societatem ingressum impedit, vt contra attentatum prorsùs irritet, & annullet: quem effectum satis indicant illa verba, *1. p. constit. cap. 3. omnino excludunt* dictio enim *omnino* non solum licitum, sed validum ingressum denotat, & habetur expresse in congregat. 7. *nostræ Societatis decreto*, 35. *&* actione 41. *& canon.* 26. Et tradit Thom. Sanch. lib. 5. in Decal. *c. 4. n. 60.* Suar. tom. 4. de Relig. *tract. 10. lib. 2. cap. 1. à num.* 17. Neque contrarium est probabile.

3. Posse autem religionem præcipuè interueniente authoritate Summi Pontificis aliqua impedimenta constituere, quibus affecti reddantur inhabiles, & incapaces ad ipsam, res videtur indubitata. Nam cum inter religiosum, & religionem contractus intercedat, quo religiosus se tradit religionis obsequio, & religio obligatur alere, & sustentare religiosum, ipsúmque iuxta regulæ constitutiones in via Dei dirigere; apponere potest conditiones, quibuscum hæc obligatio substet, & quibus deficientibus nulla sit. Esse autem supradicta impedimenta conuenientissimè, & prudentissimè apposita constat ex ipsa ratione, qua Sanctissimus Ignatius Pater noster motus est ad ea statuenda. Nam primum, & secundum impedimentum appositum, ne societas minùs aptos, & idoneos ministros haberet ad benè, & fideliter Euangelizandum, & in agro Domini verbum diuinum seminandum. Negari enim non potest aliquo impedimento ex illis affectum notam aliquam habere, & præsumi in similia lapsurum; ac proinde minùs ex hac parte idoneum ministrum esse, quam si ab omni illo impedimento liber existeret. Tertium impedimentum constituit, ne in Societatem ingressuri vllam, vel leuem notam inconstantiæ in Dei obsequio haberent. Tum & præcipuè ne difformes in iudicando essent, neve minùs affecti nostro instituto, quod sanè timeri posset de illis qui aliud institutum religiosum experti sunt. Quartum sanciuit, ne vxori, vel domino detrimento essent, si absque illorum consensu, aliisque iuris circumstantiis seruatis religionem ingrederentur. Quintum apposuit in fauorem Societatis, quia sic læsi fere inutiles sunt.

4. Qualiter autem hæc impedimenta intelligantur, breuiter subiiciam. Primum impedimentum quatuor partes continet. Prima est, recessisse à gremio Sanctæ Ecclesiæ fidem abnegando; additur verò, *1. p. constit. cap. 8. inter infideles.* Secunda est recessisse à gremio Sanctæ Ecclesiæ in errores contra fidem sic incurrendo, vt damnatus ob aliquam propositionem hæreticam quis fuerit: locus allegatus constitutionis subticuit ob aliquam propositionem hæreticam. Tertia est, si vt suspectus hæresis per sententiam publicam sit declaratus. Hæc pars in constitutionibus non videtur contineri: Solum enim secundam, vel fortè etiam tertiam his verbis comprehendit; incidendo in errores contra fidem, in quibus reprobatus fuerit per publicam sententiam. Quarta est, si infamis ob excommunicationem tanquam schismaticus spreta authoritate, & prouidentia Sanctæ matris Ecclesiæ extiterit. Constitutio verò subticuit infamis ob excommunicationem; solúmque dixit, si se more schismaticorum ab Ecclesiæ vnitate seiunxerit. Circa huius impedimenti intelligentiam aliquæ suboriuntur dubitationes.

5. Prima, quia videntur supradictæ partes sine necessitate multiplicari. Nam si recessus à gremio Ecclesiæ abnegatione fidei impedimentum constituit; vt quid additur recessus à gremio Ecclesiæ, errorum amplexu per sententiam damnato? Nulla enim necessitas erat huius sententiæ, cum solùm errorum amplexu fides esset abnegata. Sed huic dubitationi respondebit aliquis m. 1. p. illius impedimenti integram abnegationem fidei esse comprehensam, qualis est Paganismus, vel Iudaismus in 2. hæresim denotari. At huic responsioni obstat; quia inde infertur hæreticum dum per sententiam damnatus non est, à Societate non excludi: quod certè non apparet probabile. Quocirca verius censeo m. 1. p. quamcumque abnegationem fidei receptæ (hoc est) quamcunque Apostasiam à fide comprehendi, siue Apostasia sit medio Paganismo, vel Iudaïsmo, vel Hæresi, in 2. verò parte comprehendi errorem in fide, qui cum non sit ita directè, & immediatè fidei oppositus ob defectum contumaciæ, expostulauit. N. S. P. Ignatius publicam sententiam, qua sic errans damnaretur ob aliquam hæreticam propositionem, vel de hæresi suspectus declararetur. Interim tamen dum non declaratur; si publicus est talis error, vel de illo vehementer suspectus, ita vt timeatur in iudicio conueniri posse, non debet in Societatem admitti, quod iudicio Præpositi Generalis relinquitur. Ac in *Glossa dicti cap. 3. parte prima constit.* Ex quibus verbis constat errorem in fide absque sententia non esse impedimentum irritans, sed impediens. Nam in impedimentis irritantibus nihil potest. Præpositus Generalis; benè tamen in hoc impedimento: Et tradit Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 1. cap. 1. n. 3.*

6. Secunda dubitatio est qualiter abnegatio debeat esse? Respondeo debere esse perfectam; ac proinde requiri, vt interiùs, & exteriùs fidem abnegauerit. Nam sola interior abnegatio impedimentum esse non potest; cum nec pœnis Ecclesiæ subiiciatur. Exterior sine interiori non est abnegatio, sed abnegationis simulatio. Deinde hæc abnegatio debet esse à fide recepta, & in adulta ætate professa; alias non tam esset personalis recessus à fide, quam nationalis, qui impedimentum non præstat, vt expresse declaratur. Dicta *1. p. constit. cap. 3. in Gloss. litt. B.* Sed quid sibi vendicat illa dictio *inter infideles*; an inquam quod abnegatio fidei inter Catholicos non sit impedimentum? Minimè; cum grauiùs sic recedens peccet. Quapropter credo dictionem illam potiùs aggratiare impedimentum, quam illud restringere; ita vt faciat hunc sensum abnegare fidem in adulta ætate professam, vel annote esse impedimentum.

7. Maior dubitatio est; an publica debeat esse hæc abnegatio? Videtur publicam debere esse; quia aliàs sic abnegantes nullam notam haberent, qua minus idonei ministri ad Euangelizandum essent. Ex alia parte videtur publicitatem non requiri, sed sufficere delictum quomodocumque commissum fuerit: si enim vltra delictum publicatio postularetur, cur Sanctissimus Ignatius eum non expressit, sicut expressit in 2. 3. & 4. illius primi impedimenti? Propter hæc Suarez tom. 4. de Relig. *tract. 10. lib. 2. cap. 1. num.* 14. Censet non esse necessariam abnegationem publicam, & occultam sufficientem esse; (esto id concedat de homicidio,) ac proinde dicit abnegationem debere esse probabilem. Mouetur illis verbis, *cap. 3. dict. 1. parte constit.* Abnegando inter infideles, quasi tacitè indicaretur infidelibus constare debere abnegationem. Leue quidem fundamentum, & alienum assensu illius dictionis, vt dixi. Censeo igitur verum, quod Suarez dicit debere esse abnegationem probabilem (hoc est) notam duobus testibus ad minus, quia aliàs non satis percipio, quomodo abnegans notam haberet, quæ illum minùs idoneum ministrum Euangelij redderet. Neque obstat hanc publicitatem non expressisse S. Ignatium in illa 1. p. impedimentis sicut in reliquis tribus expressit; quia iudicauit ex ratione, qua motus fuit sufficienter exprimi; eáque de causa in loco allegato *constitut. qui principaliter spectandus est*, non subiecit infamiam in Schismatico, sed solum dixit vel se more schismaticorum ab Ecclesiæ vnitate seiunxisse. Adde aliud esse famosum, &

& per sententiam publicam, aliud probabile; dicimus namque abnegationem fidei probabilem constituere impedimentum, tametsi non sit publica per sententiam, vel famosa; quia sola illa probabilitas videtur sufficiens, vt tali delicto affectus notam habeat, quæ illum minùs idoneum reddat ad verbum diuinum seminandum. Præterea esto diceremus abnegationem fidei debere esse non solum probabilem, sed publicam, vt impedimentum constituat, non inde infertur Sanctissimum Ignatium minùs aptè in assignandis impedimentis processisse? Supposuit enim ex ratione decidendi huius constitutionis hæc impedimenta ex delicto debere ita publica, quæ notam causent: Sed quia abnegatio fidei grauiùs delictum est, quam error, vel Schisma; ea de causa in abnegatione fidei quamlibet publicitatem iudicauit sufficientem, siue sit abnegatio publica iure, vel facto, vel fama, at in errore, vel Schismate ad specialem publicitatem impedimentum restrinxit.

8. Tertia dubitatio est, si vt suspectus hæresis fueris per sententiam declaratus; cum tamen verè in errores non incideris, an sis verè à Societate exclusus? Videris certè esse; quia sententia in falsa præsumptione fundata eodem modo te minùs idoneum reddit, ac si omni ex parte legitima esset. Adde in his impedimentis non tam spectatur delictum, quam illius infamia; siquidem patrator grauium delictorum eo in loco ex consensu Generalis Præpositi recipi potest, vbi non est infamis. Nihilominùs veriùs censeo, te excluſum non esse. Tum quia sententia in falsa præsumptione fundata vera sententia non est. Tum & præcipuè quia non excluditur quicumque suspectus hæresis per sententiam damnatur, sed qui sic in errores incidit, vt per sententiam de aliqua propositione hæretica damnatus fuerit, vel vt suspectus hæresis declaratus. Ergo si verè in errores non incidisti, non es in hoc impedimento comprehensus. Neque obstat eundem effectum ex vna sententia, ac ex alia inferri, si sub verbis legis comprehensa non sit. Neque verum est non tam spectari delictum quam infamiam; vtrumque enim spectatur primò delictum, secundò infamia. Infamia autem sine delicto impedimentum non præstat, & merito; quia in re est iniqua, & iniusta.

9. Quarta dubitatio ne quo Schismate est dictum impedimentum intelligendum? Respondeo esse proprium Schisma, esto ab hæresi separatum. Nam licet regulariter Schisma cum hæresi coniunctum sit; vt *tract. 6. disp. 4. punct. 5.* Diximus, quia tamen absque hæresi proprium, & verum Schisma reperitur, vt ibidem probauimus; ea de causa Schisma absque hæresi impedimentum facit. Sed non quodcumque Schisma hoc impedimentum præstat. Sed Schisma inducens excommunicationem infamem, quod non contingit, nisi cum personaliter, & non more rationis excommunicatus esses, vt in dicta, *1. p. constitut. c. 3. in Gloss.* notatur.

10. Secundum impedimentum duas partes continet, nempe perpetrasse homicidium, vel propter enormia peccata infamem esse. Et circa primam partem dubitari potest, de quo homicidio intelligendum sit, de illicito, an etiam de licito; de voluntario, an etiam de casuali, de publico, an etiam de occulto? Et quidem non comprehendi homicidium in propriam defensionem factum res est indubitata; cum neque irregularitatem imponat, neque impediat vsum ministerij sacri, neque sit homicidium propriè, sed defensio. De homicidio autem authoritate publica facto non deerunt qui affirment impedimentum præstare, quia irregularitatem imponit, & vsum mysterij sacri impedit, & defectum lenitatis, seu nora aliqua crudelitatis inurit, & consequenter minùs idoneum Euangelio ministrum reddit. Cæterum omnino tenendum est impedimentum non esse. Tum quia homicidium in rigore non interfectionem licitam; sed illicitam significat, vt tradit D. Thom. communiter receptus 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 68. Tum quia in hoc secundo impedimento, sicut in primo loquebatur Sanctissimus Ignatius de delictis & peccatis, ibi: vel *propter enormia peccata*, & expressit homicidium ob eius grauitatem. Tum quia nota, quæ culpam non inducit leuis est considerationis, neque ministerium verbi Dei impedit; quippe nullam irrogat infamiam. Tum denique, quia Præpositus Generalis, & Prouincialis possunt habent dispensandi in irregularitate orta ex hac potestatiua interfectione, vt constat ex *compendio priuileg. Societ.* verbo *dispensatio* §. 2. Supponitur ergo sic interficientes impeditos non esse religionem ingredi, & ita tradit Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 2. cap. 1. num. 7.*

11. Quocirca cum de homicidio illicito, & peccaminoso constitutio intelligatur, dubium est; an debeat esse directè voluntarium, an sufficiat casuale? Suar. *d. lib. 2. n. 1. c. 9.* Affirmat quodcumque sufficere. Mouetur primò; quia ita videtur in Societate receptum. Secundò, quia quandocumque leges aliquid volunt disponere de homicidio voluntario, ita vt casuale non comprehendatur, illud exprimunt, vt constat ex Trident. *sess. 24. cap. 6. de reformat.* Quia sub homicidio non solum voluntarium, sed casuale propriissimè continetur. Cum ergo constitutio absque vlla distinctione homicidium constituerit pro impedimento irritante, non solum de voluntario, sed etiam de casuali est intelligendum. Tertiò leges prohibentes absolutè delicta, & illis censuram afficientes non solum comprehendunt delicta voluntate directa facta, sed etiam indirecta. Aliàs non esset opus hanc directam voluntatem aliquando exprimere.

12. Pro decisione præmitto homicidium tam casuale, quam voluntarium dupliciter dici. Aliud est casuale culpabile, aliud inculpabile. Culpabile est, in quo culpabiliter præstas causam mortis, tametsi mortem non intenderis. Inculpabile est, quod casu, & fortuito accidit; eo quod præter tuam voluntatem causa homicidij fuerit apposita, vt si omni humana diligentia facta cauëdi periculum sagittam proieceris, & hominem interficeres: nam illius sagittæ proiectio, quatenus causa mortis fuit, tibi inculpabilis extitit, quia & inuoluntaria. Deinde si vulnerares Petrum vulnere non lethali, ipse tamen sua negligentia, vel imperitia medici moreretur, homicidium casuale esset, & inculpabile, quia esto fueris aliqua Petri mortis occasio, non tamen causa: Et tradit Lessius lib. 2. de iustit. *c. 9. dub. 15.* E contra homicidium voluntarium dupliciter dicitur. Simplex, & præmeditatum. Simplex dicitur, quod eo tempore directè volitum est, quo contingit, vt fit in subitaneo impetu, & rixa. At præmeditatum, quod tempore antecedenti præmeditatum, & cogitatum est, & deliberatum fieri, vt latiùs tradit Farinac. praxi *quæstion. 126. in princ.* His positis.

13. Censerem dicendum homicidium casuale inculpabile, & culpabile non esse impedimentum in Societate; bene tamen voluntarium, præmeditatum, & simplex. Duplicem partem continet conclusio. Secunda videtur aperta, quia homicidium simplex ex directa voluntate commissum non distinguitur à præmeditato in effectu, neque in voluntate; sed solum in aliqua accidentali circunstantia. Quapropter constitutio puniens homicidium absolutè tam de præmeditato, quam de simplici intelligi debet. Primam partem conclusionis, in qua est difficultas: Sic probo. Quia sub constitutione, & lege imponente aliquam pœnam homicidio non venit homicidium casuale etiam culpabile. Textus *videtur expressus, in lege 1. in princip. Cod. ad legem* Cornel. de Sicar. *& in leg. 1. §. Diuus Adrianus ff. eodem*: ibi si non occidendi animo hoc admiserit, absolui posse, & pluribus firmat Farinac. *quæst. 126. num. 4.* cáque de causa *quæst. 119. num. 40.* Dixit statute statuto, quod homicida condemnetur in pœnam pecuniariam, vt puta in centum, quæ si non soluerit intra mensem decapitetur, non comprehendi, nisi homicida fuerit dolosus, & voluntarius; idémque probat plurium authoritate Tiraquel. *tractat. de pœnis temper. causa 33. num. 10.* Menoch. *lib. 2. de arbitrar. casu 324. per totum.* Cum ergo exclusio ab statu religioso homicidio imponatur, non de quocumque homicidio, sed voluntario debet intelligi. Præterea id mihi persuadet verbum, quo S. P. N. Ignatius vtitur, nempe *perpetrasse homicidium*, quod sanè indicat propositum aliquantùm deliberatum delicti. Nam *perpetrare* propriè, & in rigore latino significat ad effectum perducere id quod iam in mente inceptum est, siue in bonam, siue in malam partem, vt colligitur ex adductis ab Ambros. Calepino verbo *perpetro*. Deinde quia Societati priuilegium concessum est dispensandi in irregularitate orta ex homicidio casuali cum ingredientibus in eam, vt constat ex *compendio priuilegiorum, verbo dispensatio, §. 2.* Ergo supponit Pontifex habiles, & capaces esse huius ingressus. Aliàs frustraneum esset priuilegium, quod mandari executioni non possit quam rationem etsi Suarez conetur dissoluere; dubito an fuerit assecutus. Nam quod dicit illo *cap. 1. num. 9.* Hanc potestatem concedi propter alios, affectus non satisfacit, ob nullum enim effectum concedi potest, si hanc habens irregularitatem capax religionis non est. Denique hæc explicatio fauorabilis est, & inhabilitatem ad religiosum statum temperat. Ergo est sustinenda.

14. Neque obstant contraria. Ad 1. nego sic in Societate receptum esse, mihi enim non constat. Ad 2. & 3. concedo sub homicidio non solum voluntarium, sed casuale intelligi, præcipuè si decretum sit fauorabile, quare erat illud Trident. *sess. 24. cap. 6.* Concedens Episcopis potestatem dispensandi in omnibus irregularitatibus: volens autem Pontifex excipere homicidij voluntarij irregularitatem, id expressit, non quia satis non exprimeretur, si solum homicidium absolutè sumptum exprimeret, vt si diceret excepta ea, quæ oritur ex homicidio, & maximè. Si adderetur perpetratos, quia sic sumptum homicidium in materia odiosa stat pro famosiori significato, quod est homicidium voluntarium; sed id expressit claritatis gratia. Quod satis colligitur ex *toto tit. de homicidio*, vbi in prioribus textibus irregularitas homicidio absolutè imponitur, sub quo casuale non venit. Aliàs frustra Pontifex tot vicibus multiplicatis casuale homicidium irregularitate affecit.

15. Deinde non est leue dubium, de quo homicidio sit constitutio intelligenda, publico tantum, an etiam occulto? Suarez tom.4.de Relig.*tract.*10.*lib.*2. *cap.*1.*num.*12. Existimat occultum sufficere,ita vt non solum publicum, sed nec probabile requiratur? Dicitur, quia constitutio non limitat ad publicum. Ergo absque euidenti ratione non potest limitatio adhiberi, præterquam quod in jure canonico ob homicidium quantumuis occultum irregularitas incurratur. Præterea ex contextu verborum idipsum (inquit Suarez) conuincitur: Sic enim habent. Secundus est. Homicidium aliquo tempore perpetrasse, vel publicè infamem propter enormia peccata esse: in quo contextu duo Suarez considerat. Vnum est eo ipso quod aduerbium *publicè* in posteriori membro addirut, & non in priori, tacitè à priori excludi. Aliud est in reliquis delictis impedimentum poni ratione infamiæ; in homicidio verò non, sed ratione solius delicti; sic in praxi testatur receptum. Nam si quis fateretur se homicidam absque eo, quod interrogaretur, an publicè, an secretè statim absque vlteriori progressu vt inhabilis repelleretur. Ergo signum est homicidium quantumuis occultum esse impedimentum essentiale. Quod si obiicias hoc impedimentum oppositum esse, ne hoc delicto homicidij notati minus idonei ministri sint ad verbum Dei Euangelizandum. Respondet Suarez *dict. cap. num.* 13. Id non obstare quominùs occultum homicidium impedimentum præstet. Nam esto eo in casu hæc ratio cesset; sufficit quod generaliter procedat, præcipuè cum illud delictum,quod modo occultum est, possit postea publicum fieri. Deinde subiicit notam illam non tam sumendam esse comparatione illorum, qui Euangelizandi sunt,quàm Euangelizantium; ac proinde dictionem *notam* non tam significare infamiam, sed defectum; ita vt faciat hunc sensum qui hunc homicidij defectum habuerint, minùs idonei ministri sunt ad Euangelizandum propter consuetam, & communem hominum infirmitatem, qui semel labentes sæpiùs labuntur,vel satis naturam depraua tam ad similes lapsus inclinatam ostendunt.Quod si ita est, homicidium quantumuis occultissimum impedimentum præstabit,

16. Cæterum etsi hæc probabilissimè dicta sint difficilia apparent; durum enim videtur ob homicidium simplex occultissimum, cuius nullum periculum adest manifestaru, esse quempiam à religioso statu Societatis IESV excludendum. Grauiùs namque delictum est,& verbo diuino seminando magis contrarium abnegatio fidei, quam homicidium,& tamen de abnegatione fidei fatetur Suarez *dicto cap.* 1. *numer.* 14. Esse necessarium, vt saltem sit probabilis. Ergo idipsum de homicidio fateri debet: cum nulla specialis ratio in abnegatione fidei, quam in homicidio reperiatur, ob quam abnegatio fidei occulta non præstet impedimentum ingressui Societatis; præstet autem homicidium: nam in vtroque impedimento eadem est ratio decidendi, vt constat manifestè ex illis verbis, *cap.* 2. *exam. numer.* 6. Prædicti casus, &c. Contextus autem verborum idem omnino est (vt de se patet) in abnegationem fidei; ac in homicidio. Ergo ex nullo capite apparet fundamentum huius diuersitatis: Nam verbum illud *inter infideles*, quod fuit additum in constitutione non ad temperandum impedimentum, sed potiùs ad illud aggrauandum appositum est, vt in superioris impedimenti declaratione ponderaui. Præterea id argumentum, quo Suarez conuincitur ad affirmandum homicidium occultum impedimentum esse, efformari efficaciùs poterit in abnegatione fidei. Conuincebatur enim ex eo quod in constitutione secundi impedimenti aduerbium *publicè* non in homicidio, sed in aliis criminibus fuerit appositum. At in constitutione primi impedimenti publicitas non in abnegatione fidei, sed in errorum incursu, & in Schismate apposita fuit. Ergo idem argumentum effici potest: Quapropter sicut de abnegatione fidei dixi cum Suarez requiri esse ad minùs probabilem, hoc est duobus testibus notam idem censeo de homicidio, debere esse probabile, vt impedimentum præstet. Moueor ratione decidendi allegata à S. Ignatio, quæ fuit ne ministri Societatis notam aliquam haberent, ob quam minùs apti; & idonei essent ad verbum diuinum seminandum propter consuetam, & communem hominum infirmitatem. Ad hanc notam habere non possunt ob delictum occultum, & improbabile. Nam delictum dum est occultum, notam non irrogat. Nota enim vt ex pluribus comprobat. *Ambros. Calepin.* infamia, & ignominia est. Quod si sumatur pro signo, seu indicio erit in hac parte indicium, seu signum delicti infamiam irrogantis. Ergo stante delicto occulto nulla est nota, cum nulla sit infamia, nec signum illis. Alienum ergo à veritate est sumere notam pro defectu omnino occulto, neque vllus Doctor hanc dictionem in ea significatione vsurpauit; quomodo ergo credendum est sanctissimum, & prudentissimum Ignatium in re ita graui ea fic vsum fuisse? Præterea quoad verbum Dei seminandum fructúmque colligendum nihil omnino obest quempiam fuisse aliquando homicidam, dum homicidium prorsùs ignotum est. Nam comparatione audientium idem est esse homicidium ignotum, ac non esse commissum: Et licetin homicida per se spectari videatur delictum commissum, deprauationem illius ingenitæ naturæ arguere, & fundamentum aliquod, seu suspicionem præstate simile committendi leuissimum est tale fundamentum: neque id S. P. N. Ignatius attendit. Nam in hoc impedimento non tam spectauit naturam & inclinationem ingredientium Societatem, illorúmque spiritualem profectum, quam profectum illorum, quibus Euangelizandum erat. Alias non mentionem Euangelij, & ministerij verbum diuinum seminandi faceret, vtpote ad finem intentum proprij, & singularis profectus non necessarium. Neque concluderet se hæc impedimenta constituere ob consuetam, & communem hominum necessitatem; sed diceret se constituere illa impedimenta ob ingredientis infirmitatem.

17. Neque obstant rationes, quibus doctissimus Suarez motus est ad affirmandum occultissimum homicidium impedimentum esse. Ad primum respondeo etsi in constitutione non fuerit expressum an debeat esse publicum, vel secretum, satis ex ratione decidendi colligi debere esse ad minus probabile & licet id non colligatur euidenti ratiocinatione; sufficit, quod probabiliter colligatur, vt prudenter sub opinione, & non sub euidentia affirmemus homicidium omnino occultum, & improbabile non esse impedimentum; esse verò occultum probabile. Ad confirmationem concedo homicidium omnino occultum constituere irregularem, nego tamen constituere impedimentum in Societate. Tum, quia non quælibet irregularitas homicidij hoc impedimentum constituit vt constat in occidente publica authoritate, tum & præcipuè, quia illa irregularitas non ob fructum, & spiritualem perfectum illorum, quibus Sacramenta ministranda erant, imponitur, vti imponitur impedimentum in Societate,sed ob decentiam Sacramenti conficiendi. Secundum argumentum desumptum ex contextu verborum solum probat in homicidio non requiri eam publicitatem, quæ in aliis delictis requisita est, sed non probat aliam non requiri. Quare ex vi huius argumenti bene possumus affirmare in homicidio requiri publicitatem absolutè siue iure, siue facto, siue ex fama. In aliis verò delictis requiri publicitatem ex fama, quæ infamem publicè constituat. Multò minùs probat illud argumentum non requiri homicidij probabilitatem. Adde non sine mysterio in loco allegato constituit. (Qui præcipuè spectandus est, vtpote directè impedimenta definiens, in examine verò definita supponuntur) omisisse aduerbium *publicè*, quod in aliis peccatis ab homicidio, in examine apposuerat; quasi fortè tacitè innuens tam in homicidio,quam in aliis peccatis publicitatem requiri. Ad confirmationem concedo eum, qui in examine fatetur homicidium à Societate repelli, quin vlteriùs interrogetur,an publicum,vel occultum,probabile, vel improbabile sit. Quia quando non est nimis necessarius Societati eius ingressus, prudentissimè expellitur qui saltem sub opinione habet impedimentum dirimens. Sed præcipuè expellitur, quia saltem sui confessione in illo iudicio facta, homicidium est non solum probabile, sed probatum, & quasi notorium: Secùs verò videtur dicendum, si sub sygillo confessionis esset homicidium declaratum.

18. Præterea dubitare posses; an mandans, vel consulens homicidium fieri: eo ipso habeat impedimentum homicidio subsecuto; tamesi ipse hominem physicè, & realiter non interfecerit? Cui dubitationi respondet. S. Ignatius *parte constitut. cap.* 3. *in* Glossa *litt. C.* his verbis. Qui cum deliberatione homicidium perpetrari iussisset, si effectus est consecutus, quamuis manu sua non occiderit, inter homicidas erit existimandus. Cum ergo de consulente nihil dixerit credo non esse impeditum. Quia constitutio non de perpetratione homicidij morali, sed Physica est intelligenda, indigúsque hac additione de occidente per mandatum, vt mandantem comprehenderet. Quippe communissima sententia est, censuram, & pœnam latam aduersus facientes non cõprehendere mandantẽ,& consulentem; quia non verè,& propriè facit,sed interpretatiuè, vt multis probat Decian. *tract. crim. lib.*9.*cap.*32.*per totum* Thomas Sanchez lib.3.de matrim. *disp.* 49.*num.*2

19. Denique dubitabis, qua ratione intelligatur illa secunda pars eius impedimenti; *vel propter enormia peccata publicè infamem fuisse.* Constitutio dicit *vel esse propter enormia peccata infamem.* Neque addidit *publicè* neque dixit *fuisse*, & meritò quia illud aduerbium *publicè* necessariò supponitur si infamis est, quia infamis esse non potest,quin fuit,& non est,neque illius periculum,cessat impedimentum: Si enim infamis discedens à loco, vbi infamiam contraxit támque serió resipiens,vt nihil timendum videretur,posse in Societatẽ admitti(vt dicit Gloss.*illius constitut.*3.*p.* c.3. *lit.*D. *& in exam.c.*2.*litt.C.*)à fortiori si omni loco infamia abolita esset

esset. Quæ verò sint hæc enormia peccata, ob quorum infamiam quis est ad Societatem inhabilis? iudicio Præpositi Generalis. S. Ignatij in dicta Glossa *constit.* remittit.

20. Circa tertium impedimentum, quod est assumpsisse religionis habitum, vel heremitam cum vestitu monachali fuisse. Aduertere debes gestationem dicti habitus etiam per vnicum diem animo illam vitam profitendi impedimentum esse, vt expressè notatur in Glossa *d. c. 3. constit. 1. part. litt. E.* Additum fuit in *c. 2. examin.* pro maiori claritate habitum alicuius religionis *fratrum, & Clericorum*; vt tacitè insinuaretur debere in alia religione à Societate habitum esse susceptum; & præterea sumpsisse habitum religionis equitum D. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ nec non D. Ioannis non præstare impedimentum; quia non est religio clericorum, vel fratrum communiter viuentium, & fuit decisum in *congregat. 1. generali decreto 125. & can. 5.* Esset tamen impedimentum, si habitum clericorum harum religionum assumpsisset; quia si propriè, & in rigore religiosi sunt, & voto religionis illius habitus assumptione fit satis: Et ita tradit Suar. tom. 4. de Relig. *tract. 10. lib. 2. c. 1. n. 16.* Duplicem rationem assignat P. N. S. Ignat. in *exam. gener. c. 2. n. 6.* Ob quam hoc impedimentum in Societate constituerit. Prior est, quia est indicium alicuius leuitatis, & inconstantiæ à prima vocatione desistere. Quod si dicas id etiam probaret, neque in societatem recipi posse, si receptus in ea exiret; respondeo negando sequelam (etsi videatur eam Suar. concedere, *d. c. 1. n. 20. fine,*) quia reditu ad ipsam societatem hæc inconstantia reparatur. Posterior ratio est, vt omnes professi, coadiutores & Scholastici meliùs in domino conseruentur, si sint omnes veluti vnius coloris, & similitudinis. Timuit enim S. Ignatius ne exeuntes ex alia religione, & in nostra recepti diuersimodè ab aliis de nostro instituto sentirent.

12. Circa quartum impedimentum, quod est vinculum matrimonij, vel seruitutis legitimæ id venit notandum etsi in loco constitutionis non fuerit expressum debere esse matrimonium consummatum. At quia illa cap. 2. *exam.* expressum est debere esse consummatum, & in *Gloss. constit.* clarè supponitur, solum matrimonium consummatum præstat Impedimentum. Quod cessabit, si diuortium fuerit celebratum, vel si coniux licentiam dederit seruatis iuris circumstantiis, quales, sunt ingressus alterius coniugis in religionem si iuuenis sit; vel periculum incontinentiæ habet, si senex, & absque incontinentiæ periculo voti castitatis emissio. Quapropter vt benè notauit Suar. d. tom. 4. de Relig. *tract. 10. lib. 2. cap. 1. n.* 22. Si solùm ex licentia coniugis vxoratus societatem ingrederetur absque eo quod hæ circumstantiæ seruarentur, nullus esset eius ingressus quia non seruat conditionem, sub qua cessat impedimentum.

22. Matrimonio rato ligatus etsi substantialiter à Societate impeditus non sit, at in ea nequaquam recipi potest absque coniugis consensu nisi recipiatur ad professionem faciendam nouitiatu expleto; quia cum voto simplicia verum religiosum constituentia vinculum matrimonij rati antecedentis non dissoluant, esto subsequentis annullent, grauissimæ læderetur vxor; si absque illius consensu posset sic matrimonio ligatus Societatem per vota biennij ingredi. Quod si aliquis sic esset receptus & repeti ab vxore posset, & Societas debet illum ab obligatione vororum absoluere.

23. De vinculo seruitutis nihil occurrit dicendum, cum satis clarum est illo stante impedimentum essentiale in Societate esse. Dominus autem concedere potest seruo licentiam ingrediendi religionem, & eo ipso cessat impedimentum; quia cessat seruitus. Non enim est impedimentum fuisse seruum, sed esse, sicut neque fuisse vxoratum, sed esse.

24. Quintum impedimentum, quod est pati defectum iudicij, vel ad illud habere dispositionem notabilem constat in graue damnum Societatis esse, si eo affectus in societatem recipiatur. Quod si de hoc defectu dubium existat, medicorum consilio, accedente Præpositi Generalis assensu decidendum est.

§. II.

Expenduntur secundaria impedimenta à Societate aliqualiter excludentia.

SVMMARIVM.

1 *Hæc impedimenta enumerantur.*
2 *Addita his sunt infectio sanguinis & maioratus.*
3 *Si legatus ex supradictis impedimentis recipiatur ab eo, qui potestatem non habet in illis dispensandi, nulla est receptio.*
4 *Quid in hac parte Prouinciales ex iure ordinario possint?*
5 *An possint recipere qui 14. annum completum habent? Negat Sanch.*
6 *Satis probabile est posse spectato iure scripto Societatis recipi spectata consuetudine.*
7 *Quid debeat Præpositus Generalis facere, si vult ne recipiantur nouitij ante 15. annum completum.*
7 *Si recipiaris cum aliquo ex his impedimentis ab eo qui potestatem habet dispensandi, si manifestes, valet receptio, si taceas, dubium est.*
9 *Probabilius est validam esse receptionem.*

1. PRæter supradicta impedimenta substantialia sunt, quæ secundaria vocantur, quorum, singula vt dicit. S. Ignatius. 1 *p. constitut. c. 3.* quamuis à Societate non excludant, reddunt tamen minus idoneum eum, qui admitti exoptat, & posset tanti momenti esse defectus vt, & seruitio Dei non esset futurum cum eo quemquam admitti. Hæc sunt, quoad interiora attinent. Primò passiones, vel affectus, qui dominari non posse videantur vel peccatorum habitus, de quibus non magna emendatio speretur. Secundò intentio minus recta, quam par esset ad Religionis ingressum, vt quæ cum humano aliquo fine sit admixta. Tertiò inconstantia, seu remissio animi notabilis, ex qua qui de ingressu agit parum vtilis futurus credatur ad Societatis munera obeunda. Quartò indiscretæ deuotiones, quæ in causa esse solent, vt aliquis in illusiones, & non exigui momenti errores incidat. Quintò litterarum ignorantia, vel ingenij, aut memoriæ ad eas addiscendas, vel linguæ ad explicandum defectus in illis, qui præ se ferunt intentionem, vel desiderium vlterius progrediendi, quam solent coadiutores temporales. Sextò iudicij defectus, vel mutabilis in proprio sensu obduratio, quæ omnibus congregationibus multum solet facessere negotij. Quoad exteriorem hominem impedimenta secundaria sunt. Primò, defectus in integritate corporis, morbus, debilitas, vel notabilis deformitas. Secundò ætas valdè tenera, vel plus satis prouecta. Tertiò æs alienum, vel ciuiles obligationes. *Habentur 1. parte constit cap. 3.*

Impedimenta quoad animum explicatione non indigent eius enim arbitrio, qui potestatem habet recipiendi nouitios remittitur *d. loco constitut.* Glossa *littera. H.* Circa impedimenta corporis sic inquit constitutio in Glossa *littera I. & K.* Animanduertendum est eos qui deformitates, vel defectus insignes habent, vt gibbus, vel alia quæpiam monstruosa, siue sic nati fuerint, siue ex aliqua externa causa, vt percussione, & similibus id acciderit, ad Societatem nostram non esse idoneos, partim quod res huiusmodi ad sacerdotium obstare solent, partim quod ad proximorum ædificationem, quibus cum ex instituti nostri ratione versamur minimè iuuant, nisi vt superiùs dictum est, aliis eximiis virtutibus, ac donis Dei dispensarentur, cum quibus huiusmodi defectus corporis potiùs ad augmentum, quam ad diminutionem ædificationis facturi viderentur. Quoad ætatem attinet 14. annis minorem, vt quis ad probationem, aut 25. vt ad professionem admittatur. Si in quibusdam peculiaribus de causis anteuertendum esse id tempus ad finem maioris diuini seruitij nobis præfixum videretur, penes Præpositum Generalem facultas erit prudenter, ac circumspectè dispensandi, & idem cum prouectior ætas fuerit considerabit; an expediat necne ad vniuersale bonum huiusmodi defectum tolerari. De ære alieno (inquit constitutio) diligenter consideretur, ne inde offendiculi, vel perturbationis, occasio oriatur præsertim in obligationibus ciuilibus, de quibus iuta disponunt præter rationem, quæ habenda est ædificationis.

2. His impedimentis secundariis alia duo à Societate addita sunt in *congregatione generali.* Primum est, ne ingrediatur Societatem ex infecto sanguine Iudæorum, & Sarracenorum procedat. Sic enim *congregatio 1. can. 3.* decreuit. Quoniam Societatis ministeria eo maiori cum fructu in communi animarum salute procuranda exercentur, quo Nostri longiùs absunt his hominum conditionibus, quæ aliis offendiculo esse possunt: nullus omnino ex his, qui Hæbreorum, aut Sarracenorum genere descendunt, deinceps in Societatem admittatur. Quod eorum quispiam errore aliquo admissus fuerit, cum primum de hoc impedimento constiterit, quocumque tempore ante professionem detegatur admonito priùs Præposito Generalis & expectato eius responso dimittatur. De qua re omnes ante admissionem perspicuè admonendi erunt. Hoc autem decretum indispensabilis impedimenti vim obtineat, ita vt nullus omnino superior, ac ne ipse quidem Præpositus Generalis in ea dispensare possit. Subintelligitur de licita dispensatione, non de valida. Nam cum hoc impedimentum non sit essentiale, consequenter eo ligatus capax est, vt validè saltem in Societatem recipiatur. Ergo ab aliquo superiore Societatis, qui non potest esse alius nisi Generalis Præpositus. Desumptus est hic Canon ex *decreto 41. & 42. eiusdem congregat. 5.* Vbi sic inquit congregatio. Quamquam Societas pro communi salute omnibus omnia fieri optat, vt quos poterit Christo, lucri faciat, non tamen necessum est, vt suos ministros ex quouis hominum genere desumat. Quia potiùs

ad

ad maiorem Dei gloriam, perfectioremque præpositi, sibi finis assecutionem conuenientius est, vt eos habeat operarios, qui omnibus aliis nationibus in toto orbe graviores sint, & quibus in Ecclesia Dei libentiùs, & fidentiùs vtantur ij quorum voluntas benè aut malè in nos affecta (vt S. Ignatius inquit) multum habet momenti, vt aditus ad diuinum obsequium, & animarum auxilium aperiatur, aut præcludatur. Postea verò in *congregat. 6. decret. 46.* Magna ex parte hoc decretum temperatum est, vt solum quoad quintam generationem informatio desumatur: Concordant hæc decreta cum his quæ habentur in *exam. gen. cap. 3. §.*

Secundum impedimentum ab eadem *congregat. 5. canon. 4.* Statutum est maioratus Hispanus. Inquit enim congregatio. Nemo deinceps iure maioratus gaudens in Hispania, nisi habita facultate R. Patre Præpositi Generalis in societatem recipiatur: Et is sit iis donis ornatus, vt spem magnam præbeat se post biennium probationis fore talem, qualem nostræ constitutiones requirunt, vt ad professionem trium votorũ admitti queat. Ad professionem intelligatur admittendus, nisi qualitas maioratus eiusmodi fuerit, vt promotio ad sacrum ordinem sit mitati illius abdicationis satis sit: tunc enim non professio, sed ordinatio procuranda erit: desumptus est hic Canon ex *decreto 14. eiusdem 5. congregat.* Non caret difficultate de quo maioratu decretum hoc intelligendum sit; an inquam de solo maioratu regia facultate constituto, an de maioratu propria instituentis authoritate facto. Et ratio dubitandi est; quia solus authoritate regia constitutus videtur in communi acceptione maioratus appellari, vt per transelam dixit Anton. Gomez. *l. 45. Tauri. num. 116.* & Ferdinand. Gomez. *leg. 25. Tauri num. 62.* Sed omnino tenendum est siue regia facultate, siue propria maioratus sit institutus, hoc decreto comprehendi: quia verè, propriè, & communi acceptione maioratus est, vt expresè colligitur ex *leg. 45. Tauri*: quæ hodie est *lex 4. tit. 7. lib. 5. compil.* ibi. *El que hiziere algun mayorasgo conque sea con authoritad nuestra.* Supponit ergo lex sine authoritate regia verum maioratum institui posse: tradit Greg. Lopez *l. 2. tit. 15. p. 2.* Glossa 1. Ferdinand. Valq. *de succes. creat. §. 26. n. 95. & 96.* Couarr. *lib. 3. resolut. cap. 5. num. 4.* Molin. de Hispan. primogenit. *lib. 1. c. 1. num. 25.* & aliis relatis Matiençó *l. 11. titul. 6. lib. 5. compilat.* Gloss. 11. *in princ. & l. 4. titu. 7. Gloss.* 1. Ratio est, quia maioratus nihil aliud est, quam quoddam fideicommissum familiæ relictum, in quo absque vlla diuisione proximior in gradu succedere debet ex instituentis voluntate, vt pluribus firmat Molin. *d. lib. 1. de Hispan. primogen. cap. 1. num. 7. & 22.* quæ definitio tam maioratui regia facultate instituto, quam propria competit.

3. Vt autem horum impedimentorum doctrina innotescat, enodandæ sunt aliquot difficultates. Prima est, an ligatus aliquo ex supradictis impedimentis, neque id manifestans, validus sit eius ingressus. Si recipiatur ab eo, qui in illis non habet potestatem dispensandi? Conclusio est, inualidum esse ingressum, siue recipienti impedimentum manifestetur, siue non. Ratio est receptio facta ab eo, qui nulla recipiendi potestate gaudet. Nam in Societate illi superiores, qui potestatem habent recipiendi nouitios ad probationem, habent potestatem in his secundariis impedimentis dispensandi, & è contra; vt manifestè constat, ex 1. *parte constitut. cap. 3. littera H.* ibi quoduis ex his secundariis impedimentis ex se satis esse posset ne quis admitteretur. Sed quia accidere posset aliquem huiusmodi defectum aliis præclaris donis compensari, ac in domino tolerandum esse iudicaretur, id discernendum prudentiæ *eius, qui admittendi facultatem habet relinquitur, & eiusdem erit in huiusmodi casibus dispensare.* Et ratio idipsum demonstrat; quia potestas dispensandi in his impedimentis nihil est aliud, quam potestas recipiendi in Societate, qui illis fuerint ligati. Quia defectus in se non tolluntur, sed illis non obstantibus recipitur in Societatem eos habens. Ergo qui habuerit potestatem recipiendi in Societatem eos, qui his defectibus fuerint ligati, habebit potestatem dispensandi, & econtra.

4. Hinc fit Prouinciales in Societate dispensare, & consequenter recipere nouitios posse impeditos secundariis impedimentis excepto impedimento tum deformitatis, tum notabilis defectus qualem Eunuchi habent, tum ætatis teneræ, vel proiectæ, tum matrimonij rati, tum generis infecti, tum maioratus constat ex *regula Prouincialis regul. 35. & 36.* ibi. In secundariis impedimentis dispensandi facultatem habebit (scilicet Prouincialis) præterquam in deformitate magna, aut defectu insigni, qualem habent Eunuchi, aut in ætate infra 15. vltra 50. expletos annos, & in coniugatis etiã in casu, in quo non est impedimentum essentiale. Exceptio generis, & maioratus ex decreto congregationis constat, cum id Præposito Generali fuerit reseruatum. Quocirca si Prouincialis tentaret absque speciali Præpositi Generalis facultate recipere Eunuchum, coniugatum, maioratu gaudentem, sanguine infectum, aut in ætate infra 15. & vltra 50. expletos annos, nulla esset receptio, vtpote à non habente potestatem facta. Neque obstat hæc impedimenta substantialia non esse; quia id solum probat posse à Proposito Generali dispensari, non tamen probat receptionem à quocumque superiore factam illis impedimentis stantibus validam esse, quippe qui in ipsis dispensare non potest. Præterquam quod nullitas huius ingressus non tam ex impedimentis prouenit, quam ex defectu potestatis in admittente, quæ nulla est in Prouinciali his impedimentis stantibus. Nam cum tota potestas recipiendi nouitios in societatem sit penes Præpositum Generalem, neque alij superiores eam habeant, nisi quatenus ipse communicauerit, vt expresè habetur. 1. *parte constitution. cap. 1. & 9. p. cap. 3.* & tradit Thomas Sanchez *lib. 5. summ. cap. 4. n. 26.* Suarez *tom. 4. de Religione tractat. 10. lib. 2. cap. 4. n. 10.* & Prouincialibus communicata non sit potestas recipiendi nouitios aliquo ex dictis impedimentis ligatos; imò potiùs est denegata, consequens est vt tentata receptio nulla sit. Quod autem Prouincialibus non sit hæc potestas concessa constat ex *regula 35. & 36. sui officij*, in qua potestas generaliter concessa in *regul. 31.* limitatur. Et quoties aliqua potestas cum limitatione alicui conceditur aliàs non habenti, si limitationem excedit, actus quoad illum excessum nullus est, vt tradit Cardinal. in principio *de iure patronatus quæst. 7.* Abbas & Felin. *cap. ex parte num. 1. de constit.* quos refert & sequitur Thomas Sanchez *lib. 5. Decalogum cap. 4. num. 26.* & latè diximus, *tract. 3. de legibus disp. 2. punct. 9.* Deinde forma sub qua alicui delegatur facultas actum aliquem efficiendi, debet ad vnguem seruari; ex *capite cum delicto de Rescript. capite venerabili de officio delegat. ad finem lege inter artic. ff. de solutionibus lege diligenter ff. mandati* & probat Hieronymus Gonsales *regula 8. cancell. Gloss. 18. num. 75. & sequentibus.* Vnde est principium in iure satis receptum idem esse fieri aliquid contra formam, & solemnitatem iuris, & dispositionem Pontificum, & Principum, ac si non fieret. *cap. 1. de translatione Prælatorum lege 2. ff. de excusatione tutorum.* Sed formas & dispositio, sub qua generaliter præpositus committit Prouincialibus Societatis recipiendi nouitios, est si recipiendi supradicta impedimenta non habeant. Ergo receptio illorum, qui illis impedimentis ligati fuerint, nulla erit.

5. Solum est aliqua controuersia de illo impedimento ætatis teneræ an inquam receptus in ætate 14. annorum completorum, antequam 15. compleat valeat receptio? Et quæstio procedit ex vi iuris Societatis secluſa speciali facultate, quam mihi constat iam omnibus Prouincialibus specialiter datam esse à Reuerendissimo P. N. Muttio Vitteleschi meritissimo totius Societatis præposito generali? Negat Thomas Sanch. *lib. Decalog. cap. 4. num. 7. & 26.* ea motus ratione; quia in *regula prouincialis 36.* Cauetur ne possit Prouincialis recipere in Societate nouitium infrà 15. & vltra 50. expletos annos. Quæ verba supponunt non posse recipi à prouincialibus nouitium non habentem 15. annos completos; quia dictio illa expletos annos vtrumque numerum comprehendit & 15. & 50. Deinde esto in constitutionibus solum 14. annus completus expostuletur pro nouitiatus ingressu, vt constat *ex 1. parte constit. cap. 2. num. 12. & cap. 3. littera K.* & *parte 4. capite 2. in Glossa*: cum in regula Prouincialis cauetur debere esse 15. aliquid speciale spectatum fuit à generali præposito. Aliàs vt quid numerum, & stylum in constitutionibus seruatum mutauit? Et confirmo: in 1. *parte constit. c. 3. littera K.* Explicans Sanctus Ignatius ætatem teneram, in qua nullos in Societatem recipi potest, expressit numero quarto 14. ibi quod ad ætatem attinet 14. annis minorem, vt quis ad probationem admittatur. Et supradictus numerus 14. necessariò intelligi debet completus, & non incæptus, vt colligitur ex *cap. 2. antecedenti num. 1.* Ibi ætas vt admittatur ad probationem excedere debet decimum quartum annum; vt ad professionem verò vigesimum quintum. Ergo si recipiendus excedere debet illum 14. completum habere. Cum ergo in regula Prouincialis non apposuerit Generalis 14. sed 15. infertur noluisse generalem Prouincialibus concedere facultatem recipiendi ad probationem nisi 15. anno impleto. Præterea dictio illa infra 15. annos, idem est ac dicere minor annorum 15. qui autem 15. annos completos non habet, absolutè minor 5. est, & probat constitutio 1. *parte cap. 3. littera K.* Vbi cauetur neminem esse ad probationem recipiendum 14. annis minorem, & vocat minorem 14. qui 14. completum non habet, & constat ex *cap. 2. antecedenti*; vbi dicit debere excedere 14. annum. Quapropter etsi dictio illa *expletos annos* vtrumque numerum non comprehenderet, sed solum numerum 50. dictio illa *infra* apposita numero 15. conuincit, excludi à facultate Prouincialis, qui 15. completum non habet. *Argument. leg. 3. §. minorem ff. de minoribus 15. annum.* Vbi minor adhuc dicitur vltimo die anni 15. donec hora nariuitatis decurrat. Et ratio redditur, quia ante illam horam non dum compleuit 15. annum. Hinc est quod quando in Concilio Tridentin. *sessione 24. cap. 12. de reformat.* Expostulatur pro obtinentibus dignitates non habentes curam animarum, ne sint minores 22. annis, vbi vigesimo secundo anno non minores

notes adsciscantur, manifestè voluit debere 22. annum esse completum, vt optimè notauit Lessius libro 2. de iustitia *cap. 34. dubio 20. num. 108.* Subditque rationem. Qui enim non compleuit 22. est minor ætate. Ex quibus omnibus colligitur Prouincialem ex vi communis iuris Iesuitici non habere potestatem recipiendi ad probationem qui 25. annum non compleuerit, illiúsque receptionem nullam esse.

6. Credo tamen satis probabiliter dici posse spectato iure scripto Iesuitico posse Prouincialem recipere ad probationem qui 14. completum, & incœptum 15. habuerit. At spectata praxi, & stylo recepto Societatis omnino esse certissimum, & indubitabile. Duplicem partem habet conclusio. Prior difficilior est. Sed ad eius probationem est aduertendum dictiones *infra* & *vltra* esse terminos oppositos, & correlatiuos, & dispositum in vno censetur in alio per oppositionem dispositum, ex *leg. finali Cod. indicta vidui*; & ex multis probat Eberad. *loco à correlatiuis, num. 8.* Sed sic est, quod in dictione vltra 50. annos expletos, requiritur quod recipiendus illos habeat ita completos, vt neque vnus dies 50. desit. Ergo in dictione infra 15. completum, necessarium est, vt neque vnus dies quindecimi anni desit. Nam si aliquem diem illius quindecimi anni habeat, iam non habet in toto rigore completè; & perfectè infra 15. completos, sed infra 15. incœptos. Qui enim 14. annum completum habet, & dimidiatum decimum quintum, non est propriè infrà quindecim completè, sed incœptè, seu potiùs est intra quindecim. Atque ita dictio illa *expletos annos* iuncta dictionibus infra, & vltra potiùs probat sufficere 15. incœptum, quam completum: ideóque 1. *parte constit. cap. 3. littera K.* Vbi numero guarismo signatur ætas recipiendorum non fuit dictum ne sit minor 15. quia alius numerus 25. ibidem signatus non fuit oppositus, sed conformis; Sed *in regul. 36. Prouincialis* appositæ fuerunt dictiones infra, & vltra oppositæ: merito ergo in tenera ætate signatus fuit numerus 15. vt clarè colliges, sicut in numero 50. requiritur vt excluſus ob prouectam ætatem à potestate Prouincialis habeat, 50. annum ita completum, vt neque vnus dies desit, ita vt ob teneram ætatem excludatur, ita sit infra 15. vt neque vnus dies 15. habeat. Quis negare poterit hanc explicationem esse probabilem, & verbis regulæ conuenire? Sustinenda ergo est præcipuè ne censeatur regula à constitutione deuiare, iúsque commune, & aliarum religionum corrigere, quibus concessum est pubertate adepta nouitios recipere; & iuris correctio odiosa est, & omnino vitanda, *leg. præcipimus Cod. de appellat.* Quod ita verum est, vt gratia vitandæ iuris correctionis à propria verborum significatione recedendum sit: vt docent Abbas cap. *cum olim sine de sentent. & re iudic.* Gutierr. *lib. 3. practica quæst. 15. n. 34.* Et multis aliis relatis Thom. Sanch. *lib. 1. de sponsalib. disp. 17. num. 6.* & Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 20. num. 4.* Eo solum vt vitetur iuris correctio admitti tacitam professionem post Tridentin. Posito ergo supradictam explicationem verbis regulæ conuenire) tametsi ea, quam adducit Sanch. rigidior, & proprior sit) dicendum est Prouinciali limitatam non esse protestatem recipiendi nisi ad eos, qui neque vnum diem decimiquinti anni habeant: quia potestas dispensandi in nullius à concedente præiudicium cedens latè est interpretanda, vt dictum est *Tractat. de legibus disp. de priuilegio, & dispensat.* & tradit idem Sanch. *multis allegatis lib. 8. de matrim. disp. 1. n. 4.* Et hæc potestas Prouincialis, vt de se constat, talis est. Ergo.

Secunda pars conclusionis apertissima est, cum satis receptum, & vsu comprobatum sit Prouinciales in receptione nouitiorum nunquam inuestigasse, an nouitij 15. annum completum habuerint, sed solum an habuerint 14. incœptum 15. & in hac ætate in variis prouinciis, plures esse receptos: & in collegio regali Salmantino aderant me præsente quatuor vel quinque qui in ea ætate admissi fuerint. Sed consuetudo, & praxis recepta sufficit ad derogandam supradictam legem, & limitationem regulæ & reliquendam prouinciali potestatem integram iuxta ipsius *reg. 31.* quia vt latè diximus. Tract. *de leg. disp. de consuetud.* consuetudo legitimè præscripta sufficit ad derogandam quamlibet legem, statutum, & constitutionem, & concedendam iurisdictionem alias non habenti, taliter quod eidem Sanchez *tom. 2. de matr. lib. 7. disp. 4. n. 14.* Halas *quæst. 97. de legib. tract. 14. sect. 10. num. 80.* Innumeris relatis videatur consuetudinem sufficere ad tollenda impedimenta matrimonij iure positiuo introducta efficiendóque habiles, qui lege stante non erant, à fortiori poterit consuetudo derogare limitationem facultati generali appositam. Ex plicatur ampliùs. Hæc praxis & stylus recipiendi nouitios in ætate 14. anni completi, & incœpti 15. vel procedit sciente præpósito generali, vel illo ignorante? Si præpósitus generalis scit, quod aliter credi non potest ob continuationem illius, ita dicitur nam, & exactam relationem nouitiorum, quæ prælogo generali transmittitur, tum literis priuatis tum catálogo congregationis prouincialis, clarum est hanc limitationem subiatam esse: nam sciente principe, & non contradicente, cum facilè posset, censetur consentire, vt in simili tradit Panormit. *in c. vlt. de consuetud.* Gloss. *in c. 1. de treuga, & pace.* Quod adeo verum est, vt bonus, vel tenuis actus huius consuetudinis sufficiat ad derogandam quamlibet legis limitationem, vt relato Sylvest. verbo *consuetudo n. 6.* Panorm. *d. c. fin. docet* Lessius lib. 2. de institit. *c. 6. dub. 14. n. 45.* Sanch. lib. 4. de matr. *disp. 1. n. 22.* & pluribus allegat. Halas *q. 97. tract. 14. de legib. sect. 8. ex c. ita nos 25. q. 2.* Vbi binus actus appellatur quasi vsus, & consuetudo, & concludit consuetudinem dare facultatem non habenti, *c. cum contingit de foro competenti.* Ad idem est communis doctrina per ratihabitionem iurisdictionem concedi. Et licet controuersum sit, an sufficiat ratihabitio de futuro, ex *reg. cui res ratihabitio retrotrahitur, & mandato non est dubium comparari.* At ferè omnes conueniunt ratihabitione de præsenti expressa aliquo signo iurisdictionem concedi aliàs non habenti; ideóque potest virtute illius administrare Sacramenta iurisdictionem postulantia, vt de Sacramento pœnitentiæ, & assistentia ad matrimonium docet Gab. Vasq. *de pœnit. q. 91. art. 2. dub. 1. n. 3.* Sanch. lib. 3. de matr. *disp. 35. n. 17.* & 20. Suarez aliis relatis, *tom. 4. de pœnit. disp. 26. sect. 1. n. 14.* & *disp. 27. sect. 14. à n. 1.* Si ergo præpositus generalis sciebat hunc vsum, & non interdicebat in futurum, conuincebatur approbare: Alias iniquissimè faceret non monens Prouinciales de nullitate ingressus-nouitiorum, & de vsurpatione suæ potestatis in re tam graui. Quod si generalis hunc vsum & praxim ignorauit, Prouincialésque illo ignorante ad probationem receperunt in ætate 14. anni completi, validè, & licitè processerunt maximè post decennium à publicata regula. Nam consuetudo eam vim, & efficaciam habet, vt possit aduersus legem præscribere, iúsque positiuum tollere, & aliud de nouo introducere, ex *c. fin. de consuetud.* vbi Panorm. Felin. & alij *ibi*, & Couarr. *lib. 3. var. c. 13. n. 4.* & innumeris allegatis Sanch. l. 7. de matrim. *disp. 4. à n. 11.* & *disp. 17. n. 7.* & *disp. 22. n. 20.* Salas *q. 97. tract. 14. de legib. sect. 2.* & *3.* & *seqq.* Et nos diximus *tract. de legib. disp. 3. de consuetud. punct. 4.* Solúmque est inter Doctores controuersia, quod tempus necessarium sit, & omissis placitis variis ibi *punct. 2. §. 2.* probauimus decennium sufficere. Quo supposito esto prohibitum esset Prouinciali recipere nouitios ante 15. annum completum, vsu & consuetudine in contrarium derogatum est, cum non solum huius consuetudinis decennium, sed & quadragesimum, & septuagesimum transactum est post huius regulæ publicationem. Adde hanc prohibitionem non recipiendi nouitios, qui 15. completum non habeant potiùs per desuetudinem, seu non vsum cessasse, quia nunquam ex obligatione recepta est, & quando sic cessat, lex, sentit Azor. 1. *p. l. 5. instit. mor. c. 4. q. 6.* Tanquam indubitatum sufficere decennium. Confirmo. Lex cum sensum, & interpretationem recipit, quem vsus, & consuetudo declarat. Vnde ortum est illud Axioma. Consuetudo est optima legum interpres, *c. cum dilectus de consuetud. leg. si de interpretatione ff. de leg.* & multis allegatis docet Sanch. *l. 6. in Decal. c. 4. n. 27.* Salas 1. 2. *c. 9. de legib. tract. 14. sect. 14.* Vbi aduertit, etsi consuetudo ad abrogandam legem debeat esse decennalis, at ad illam interpretandam minus tempus sufficere, & adducit Menoch. *de arbitrar. casu 93. n. 10.* Sed in Societate nunquam cognitum fuit ob regulam Prouincialis debere recipiendos in Societatem habere 15. annum completum imò tanquam certum supponebatur 14. annum completum sufficere. Ergo sic est lex intelligenda ex iis, quæ adducit Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 17. numer. 8.*

Alia via probari potest hæc 2. pars conclusionis nempe ex *leg. Barbarius ff. de officio prætoris, & ex c. infamis 3. q. 7. verum tamen*, & ex aliis relatis Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 22. n. 1.* Ex quibus omnes Doctores colligunt titulum coloratum cum errore populi sufficientem esse ad dandam iurisdictionem alias non habent: Sed hæc in præsenti casu procedunt, vt Prouincialis possit licitè, & validè recipere eos, qui 14. completum, & inceptum 15. habuerint. Habet namque titulum absolutum ad recipiendum *Reg. 32.* limitatio ad 15. annum completum ignorata est. Ergo iurisdictionem habet ad recipiendum absque supradicta limitatione.

7. Ex dictis infero (quod est maximè notandum) si generalis intendit, quod Prouinciales non recipiant nouitios minores 15. annis) eò quod sentiat regulam Prouincialis sic esse intelligendam) debet necessariò authenticam hanc voluntatem facere, & Prouincialibus publicè manifestare. Alias non reuocabit facultatem iure consuetudinis introductam recipiendi minores 15. annis, & maiores 14. Quia delegatus dum notitiam non habet sibi esse reuocatam protestatem à delegante valent gesta per ipsum ex *leg. si forte ff. de offic. Præsidis* ibi si fortè Præses Prouinciæ manumiserit, vel tutorem dederit, priusquam cognouerit successorem aduenisse, erunt & hæc rata: Vbi Glost. verbo *cognouerit* ait, vsque ad eius aduentum durat iurisdictio, & ita relato Bart. Flamin. Rebuffo, & aliis innumeris docet Thom. Sanhe. lib. 7. de matrim. *disp. 3. à n. 11.* Neque sufficit quælibet notitia, vt ex ipsa censeatur reuocata, sed debet esse ad minus notitia per nuncium, vel epistolam ad delegatum.

Latum specialiter missam, vt latiùs dixi. *disp. 4. de legibus punct. 21. §. vlt.* imò si reuocatio generalis facienda est eadem publicatio requiritur, quæ ad concessionem facultatis per modum legis requisita fuit, vt dictum est ibi. *punct. 21. §. 5.* Maneat ergo certum, etsi regulæ rigore spectato sit probabile (quod Thomas Sanch. dixit) non posse à Prouincialibus ad probationem recipi non habentes 15. annum completum. At spectata consuetudine, & praxi omni probabilitate caret. Neque Thom. Sanch. contrarium diceret; ipse enim solum spectata regula locutus fuit. Neque alicui mirum videatur me in probanda hac assertione præter consuetam breuitatem processisse; fortè enim sum ex illis, qui 15. annum non compleuerunt, cum in Societatem fuerunt admissi, & vtinam in illa natus essem.

8. Secunda difficultas est; an ligatus aliquo ex supradictis impedimentis, si recipiatur in Societatem ab eo qui potestatem habet in eis dispensandi, receptio valida sit? Et quidem si impedimentum recipienti manifestatur, nulla est dubitatio, cum eo ipso censeatur dispensare. Si autem malitiosè tacitum sit, alicui videri potest nullam esse receptionem, vtpote absque consensu recipientis factam. Non enim recipiens voluntatem habet recipiendi tali impedimento ligatum; imo potiùs habet voluntatem eum à religione excludendi. Quod efficaciùs vrget, si daremus impedimentum eius conditionis esse, vt eo detecto nequaquam à superiore sic ligatus reciperetur, ne religioni præiudicium causaret.

9. Cæterum tenendum est validum esse ingressum. Quia dum impedimentum substantiale non est, superior consentit in substantia ingressus, sicut cum Prælatus admittit ad ordines quemquam excommunicatum, vel irregularem, admissio valida est; quia in substantiali collatione ordinum consentit, cui consensui non obstat, quod impedimento detecto non consentiret. Non enim præsens consensus ex euentu futuro regulatur, præcipuè cum circumstantiæ omnino mutentur. Fateor tamen, si recipiens haberet expressam voluntatem non admittendi in religionem, qui impedimento ligatus, & non manifesto peteret admitti, nullam esse admissionem. Sed hæc voluntas ob inconuenientia, quæ inde nascuntur, nec iusta esset, neque præsumenda est; potiùs enim præsumendum est eam voluntatem habere, quæ suæ cognitioni, & rebus ipsis conformetur; ac proinde velle recipere nouitium illum abstrahendo, an habeat, vel non habeat impedimentum. Hæc doctrina colligitur expressè ex Nauarr. lib. 3. consil. tit. de Reg. *cons. 25. in 1. edit. & in 2. cons.* 48. Man. Rodrig. *tom. 3. q. Regul. q. 17. art. 9. & 2. tom sum. c. 6. n. 3.* & aliis relatis à Sanch. *li. 5. sum. c. 4. n. 57.* Quatenus dicunt professionem factam ab eo, qui morbo gallico, vel alio impedimento non irritante laboraret, quo detecto omnino excluderetur, validam esse. Ergo supponunt receptionem ad nouitiatum cum hoc impedimento valuisse; quia professio valida esse non potest, si nouitiatus nullus extitit.

PVNCTVM IX.

Quæ conditiones seruandæ sunt in religionis ingressu, vt validus & licitus sit.

SVMMARIVM.

1 *Coactio professionem annullat, sed non nouitiatum.*
2 *Consilium excommunicat cogentes fœminas ad religionis ingressum.*
3 *Lata est excommunicatio in fauorem fœminarum & ob quas actiones.*
4 *Non comprehendit cogentes ad votum, vel Iuramentum religionis suscipienda.*
5 *Modus coactionis debet esse iniustus, sed sufficit indirectus.*
6 *Quas personas comprehendat hæc excommunicatio expenditur.*
7 *Excipit consilium casus à iure expressos, in quibus dari potest coactio absq; excommunicationis incursu.*
8 *Simili excommunicatione ligantur impedientes fœminas à religionis ingressu.*
9 *An comprehendat impedientes ingressum ad probationem? Negant Sanch.*
10 *Probabilius est comprehendere.*
11 *Debet iniuste impedire.*
12 *Ingressus religionis debet esse immunis à vitio Simoniæ.*
13 *Ex parte admittentis debet esse necessario potestas, alias nullus est ingressus.*
14 *Debet præmitti informatio generis, vitæ, morúmque recipiendi.*
15 *Non possunt Prælati absque rationabili causa negare ingressum aptis.*

1. PRæcipua conditio seruanda in religionis ingressu est libertas, quæ coactioni opponitur. Hæc tamen esto professionem annullet, *cap perlatum, de his quæ vi*, nouitiatus ingressum non annullat; neque ex annullatione professionis infertur, nouitiatus annullatio; cum hæc nullitas ex iure positiuo pendeat, quæ non extenditur vltra casus expressos, & nullibi inuenitur expressa nouitiatus annullatio. Præterquam quod est longè diuersa ratio in professione, ac in nouitiatu. Nam si professio coacta esset valida, indissolubilis esset, & iniuria facta irreparabilis; secùs nouitiatus qui solui potest, & iniuria facta reparari. Item coactio non impedit quin nouitius religionis austeritates experiatur, sed potiùs iuuat, & ita tenet Sanch. li. 7. matr. *disp. 37. n. 51.*

2. Verum etsi coactio quemlibet nouitiatus ingressum non annullet, negari non potest esse graue peccatum, & iniustitiam. Quapropter merito Concil. Trid. *sess. 25. c. 18. de Regul.* nouam excommunicationem imponit cogentibus fœminas ad religionis ingressum his verbis Anathemati sancta Synodus subiicit omnes, & singulas personas, cuiuscunque qualitatis, vel conditionis fuerint tam clericos; quam Laycos sæculares, vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, si quomodocunque, &c. Coëgerint aliquam Virginem, vel viduam aut aliam quamcumque mulierem inuitam præterquam in casibus à iure expressis ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscunque religionis, vel ad emittendam professionem, quippe consilium, auxilium, vel fauorem dederint; quippe scientes eam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere quoquomodo eidem actui vel præsentiam, vel consensum, vel authoritatem interposuerint.

3. Hæc excommunicatio lata solum est in fauorem fœminarum. Nam esto grauissimum sit peccatum vito ad religionem cogere, vel eos à religionis ingressu impedire; quia tamen id ratum est, & facilius viri violentiam expellunt, ideo consilium nihil de ipsis disponit, sed solum de fœminis, quibus violentia frequentiùs inducitur, & difficiliùs vincitur. Sic Suar. tom. 5. de censur. *disp. 23. sect. 7. n. 9. & tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 9. n. 4.* Sanch. lib. 4. summ. *cap. 4. num. 2.* Ob triplicem actionem hæc excommunicatio imponitur nempe ob monasterij ingressum, ob susceptionem habitus, ob professionem. Non caret tamen difficultate, qualiter monasterij ingressus à susceptione habitus, & professione distinguatur. Neque enim videtur excommunicari parentes cogentes fœminas monasterium ingredi, vt securiùs viuant, cum sæpe id necessarium sit, & licet secluſa necessitate non possint parentes filiam cogere ad tam arctam custodiam, vt benè notauit Suar. *dicto lib. 5. de Relig. cap. 9. num. 4.* Non tamen obinde censentur excommunicati. Quia consilium non tam de ingressu (vt sic dicam) temporali, & Laicali, quam religioso, & perpetuo locutum est: libertati enim religiosi status fauere intendebat. Qua ratione conuincor ad asserendum coactionem ad ingressum monasterij absque animo inducendi puellam ad religiosum statum, sed potiùs, vt decentiùs, & securiùs viuat, & aptiùs deliberet statum eligendum hac excommunicatione non puniri; benè tamen coactionem ad ingressum animo, & intentione, vt habitum suscipiat, & professionem emittat: Quia ille ingressus est inchoata habitus susceptio, neque aliter possunt illa tria membra ingressus monasterij, susceptio habitus, & professio distingui: Et ita tradit Suar. *dicto tom. 3. de Religione lib. 5. c. 9. n. 4.* Sanchez lib. 4. summ. *cap. 4. n. 14.*

4. Non censetur tamen comprehendi votum, vel Iuramentum ingrediendi religionem; quia huiusmodi votum, vel Iuramentum non est monasterij ingressus, nec susceptio habitus, nec professio, quæ sunt actiones prohibitæ, & punitæ. Quapropter esto parens cogeret filiam vouere, vel iurare se ingressuram religionem, excommunicationem hanc non incurreret. Neque obstat ex vi illius voti, vel Iuramenti obligatam esse ingredi, ac proinde esse indirectam ingressus coactionem: quia credo probabiliùs nullam illius ingressus obligationem habere. Quia obligari non potest ad efficiendum actum iritum, & nullum. Nam ingressus assumptus ex obligatione vi seu Iuramenti coacti, coactus est, & consequenter nullus. Adde quamuis illud votum validum esset & obligatorium, ob coactionem ad illud præcisè habitu non susceptio, excommunicatio non incurretur, quia non ob votum sed ob monasterij ingressum, habitus susceptionem, vel professionem excommunicatio imponitur. Sanch. *lib. 4. summ. cap. 4. n. 13.*

5. Modus coactionis non signatur à consilio, sed solum dicitur, quoquomodo coëgerint: quare siue directus, siue indirectus sit, comprehenditur: debet autem esse iniustus, alias punibilis non est. Neque enim ex eo quod pater rigidè filiam tractet dummodo limites paternæ iurisdictionis non excedat, excommunicationem incurrit; tametsi illa tædio affecta, & causa vitandi illum rigorem habitum suscipiat: id enim per accidens est, & patri iure suo vtenti non est vertendum in culpam. Quod si pater in rigore excesserit, videatque ob illum rigorem vitandum filiam moueri ad religionem, neque cessauerit procul dubio censeo filiam sic ingredientem &

coactè

coactè ingredi,& parentem ob indirectam coactionem excommunicatum esse : Suarez *dicto tom.3.de Relig.lib.5.cap.9.n.5.* Nulla tamen est coactio, si maneribus, & donis filiam ad religionem inuitet, imò neque si suasionibus, & precibus, modo non sint importunæ, & quæ violentiæ æquiualeant. Sic Suar. *loco allegato* & Sanch.*lib.4.c 4.num.7.& 8.*

6. Personæ aduersus quas hæc excommunicatio fertur sunt omnes, & singulæ cuiuscunque qualitatis, & conditionis fuerint, tam clerici, quam Laici,sæculares, vel regulares,atque etiam qualibet dignitate fulgentes,quæque ad aliquam ex supradictis actionibus grauiter, & iniustè coëgerint. Probabile tamen est Regem,& Imperatorem non comprehendi ob eorum eminentissimam dignitatem, ratione cuius debent in iis pœnis necessariò exprimi, vt comprehensi censeantur : Tradit Sanch. lib.4. summ. *cap.4. num.2.* Et facit quæ adducit, *lib. 4.de matrim. disput.22. fine.* Deinde extendit consilium supradictam excommunicationis pœnam ad omnes illos, qui consilium, auxilium, vel fauorem dederint, quisque scientes eam non sponte ingredi in monasterium, aut habitum suscipere aut professionem emittere, quoquomodo eidem actui, vel præsentiam, vel consensum, vel authoritatem interposuerint; subintelligitur, vt fiat: quæ omnia verba,quia rata, & singularia sunt exactè notanda,vt benè dixit Suarez *tom.5. de cons.disput.23.sect.7.num.9.*

7. Excipit consilium à supradicta doctrina casus à iure expressos, in quibus etsi coactio detur, excommunicatio non imponitur, & meritò. Quia tunc non est iniusta coactio, sed iusta, & licita iuris executio. Hi casus (inquit Suar.tom.3.de Relig. *lib.5. cap.9. num.4. fine.*) sunt duo. Vnus est si puella votum emisit religionis, *cap.consultum de Regular.* quo casu ad eius executionem cogi potest, si relaxationem non obtinet. Alias est, quando coniuges mutuo consensu ingressi sunt religionem, & post professionem vnius alter vult retrocedere,quia in iis casibus non cogitur quis ad religionem tanquam ad rem voluntariam, sed tanquam ad rem ex voluntate proprtia debitam.

8. Similem excommunicationem ob causam oppositam profert consilium in supradicto loco *sess.25. cap.18.* aduersus eos qui sanctam Virginum vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquomodo sine iusta causa impedierint. In quibus verbis ea est difficultas ; an impedire, ne fœmina votum aliquod simplex emittat saltem suscipiendi religionem supradicta excommunicatione puniatur? Affirmat Suarez *dicto lib.5. cap.9. num.11. & 12.* contrarius iis,quæ docuerat, *tom.5. de censur.disp.23.sect.7. nu.10.* Quia sub acceptione veli religiosa professio intelligitur, & non honorarium illud veli signum. Ergo sub voti emissione, quæ vt distincta ponitur à consilio non professio, sed saltem professionis votum intelligitur. At verius credo sub vtroque verbo professionem intelligi, sed diuersam. Nam cum in monasteriis monialium, monialibus ad chorum assumptis velum in professione concedatur, Laicis verò ad ministeria domestica destinata denegetur, vt omnes has professiones consilium comprehenderet, quin vlla dubitatio remaneret, expressit vt distinctas voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi; hoc est professionem cum velo, vel sine illo. Alias si præstare impedimentum voto religionis suscipiendæ vellet consilium punire, non ea generalitate, quæ non magis votum religionis, quam castitatis, aut temperantiæ, alterius ve virtutis significat, loqueretur, & ita tradit Suar.*illa disp.23.sect.7.num.10.* Sanch lib.4.summ.*cap 4.num.14.*

9. Sed grauior est difficultas, an impedire susceptionem habitus, seu monasterij ingressum puniatur hac excommunicatione? Negat Sanch. *d. cap. num.15.* ea motus ratione,quia decretum excommunicans impedientes professionem, non est extendendum ad remotum professionis obstaculum, præcipuè, quidem decretum excommunicans cogentes ad religionem, non fuit contentum expressione professionis, sed insuper addidit habitus susceptionem. Deinde quia impediens votum religionis in sæculo emitti, virtualiter impedit professionem, sed non obinde excommunicatur. Ergo ob impedimentum remotum excommunicatio non contrahitur.

10. Affirmatiua sententia tenenda est, scilicet ob impedimentum appositum suscipiendi habitum præstandique nouitiatum hanc excommunicationem incurri. Quia susceptio habitus, nouitiatusque perfectio requiritur necessariò ad professionem. Ergo quolibet ex illis impeditis professio ipsa impeditur, in quo maximè differt huius impedimenti appositio à coactione professionis. Nam potest esse coactio ad professionem, quin fuerit ad suscipiendum habitum, & econtrà potest esse coactio ad suscipiendum habitum, quin extendatur ad professionem : eáque de causa fuit conueniens non solum professionem, sed susceptionem habitus exprimere. At in præsenti fieri non potest, quod aliquis impediatur à nouitiatu quin impediatur à professione ; eáque de causa satisfuit prohibere impedimentum professionis. Quia prohibendo impedimentum apponi professioni, consequenter prohibitum est apponi religionis ingressui,& aliis omnibus,quæ de essentia professionis sunt,& ita vt certum docet Suar.*tom.5.de censur.disp.23.sect. 7.n.10.* & tom.3.de Relig.*lib.5.cap.9 n.11.*

11. Quo ad modum verò huius impedimenti attinet, aduertendum est debere esse iniustum. Nam iustum impedimentum etiamsi per coactionem fiat,non præstat sufficientem causam ad excommunicationem incurrendam, quia liberum est à peccato ; ideoque consilium notanter dixit : quoquomodo sine iusta causa impedierint ; supponens iustam esse, causam impediendi fœminæ religionis ingressum, vt si vinculo matrimonij consummati, vel seruitutis esses ligatus. Quapropter cum solo dolo, vel coactione iniustè, & illicitè impediri possit professio, hoc impedimentum per dolum, vel coactionem hac excommunicatione punitur ; & tradit Sanchez *d. lib. 4. sum.c.4. n.10.* De impediente per dolum, ne fœmina velit profiteri,non caret probabilitate sub hac censura,non comprehendi;quia sic dolo impediens propriè non impedit voluntatem profitendi;ad hoc enim requiritur,vt ipsa voluntas immutata perseuerans impediatur ab eius executione, dolum autem solum impedit,ne voluntas fit:Sic Suar.*tom.3.de Relig. lib.5. c.9.n.14.*

12. Secunda, & principalis conditio in ingressu religionis requisita est immunitas à vitio Simoniæ : Sed quia de hac latè dicimus, *tract. de vitiis oppositis religioni disp. vlt. punct. 23.* nolo in eius explicatione immorari. Solum aduerto neque ipsum ingressum ad probationem, neque professionem ipsam Simoniaci factam inualidam esse, vt latiùs dicto loco probo, quia nullo iure annullata inueniuntur.

13. Tertia conditio se tenet ex parte admittentis nouitium, vt authoritatem, & potestatem habeat ad illum admittendum. Nam cessante hac potestate nullus est ingressus ; non enim religio probari à nouitio potest, quin prius ab ea admittatur, vt eum probet ; ita compertum est apud omnes. Qui autem superiores hanc recipiendi potestatem habeant ex constitutionibus cuiuslibet religionis eiusque vsu, & stylo deducendum est.

14. Quarta concitio est, vt fiat informatio generis, vitæ, morum recipiendi, de qua informatione Sixtus V. edidit motum proprium *6. Kalend. Decembris anno* 1587. Qui incipit Sixtus Episcopus, quem postmodum declarauit, & temperauit in alio incipiente *Ad Romanum spectat Pontificem.* Sed Gregor.XIV.alium edidit,qui incipit *circumspecta Romani Pontificis prouidentia*, quo ex parte reuocati sunt motus Sixti V. Tandem Clemens VIII. in sua constitutione,quæ incipit. *Altissima paupertatis via data* 14. *Aprilis* 1592. Reduxit nullitatem professionis à Sixto V. indictam ad terminos iuris communis, & modum præscripsit minoribus de obseruantia pro informationibus faciendis aduertens ob omissum hunc modum professionem non irritari, aliàs de iure non irritandam. De his constitutionibus, earumque intelligentia latè agit. Emanuel Rodriguez *tom.1. quæst.regul. quæst.1. art. 1.2. & 3.* Suarez tom.3. de Relig. *lib.5. c.10. per totum.* Sed superuacaneum censeo in his immorari ; cum nullitas nouitiatus, & professionis à Sixto V. inducta cessauerit, & modus informationis pro nouitiis recipiendis ex recepta cuiuslibet religionis consuetudine præscriptus sit. Et denique vt notauit August. Barbos. *3.p. de potest.Episcop. alleg.101. n.41.* Clemens VIII. constitutionem incipientem *in his* edidit *anno* 1597. in fauorem conuentus. S. Stephani Salmaticensis ex Dominicana familia, vt nouitiorum informationes de his, quæ secundùm constitutiones interrogari debent, gerent coram iudice, & notario publico, vel coram aliquo alio fratre ad id minus deputato absque omni strepitu iudiciatio, sed solummodo simpliciter, & de plano. Quod priuilegium (inquit Barbosa) esto solum quoad conuentum S. Stephani fuerit concessum, eo fruuntur omnes religiones habentes priuilegium communicationis, quale habnet omnes mendicantes, etsi quæ sunt aliæ.

13. Quod si roges ; an superiores, quibus competit nouitiorum receptio peccent, si renuant recipere quem habilem, & aptum religioni inuenerint ? Respondet optimè Suar. tom. 3. de Relig. *lib.5. c.10. num.28.* Peccare grauiter si absque vlla rationabili causa moueantur. Tum quia religioni officiunt, illius nouitij obsequiis priuantes, & iurisdictione sibi data aburentes. Tum quia securam viam salutis procuranti sine causa præcludunt. At si causa subsit clarum est nullum esse peccatum. Est autem sufficiens causa denegandi ingressum petenti, si alius aptior, imo æqualis reperiatur, vel speratur breui reperiendus, & religio commoditatem temporalem non habeat vtrumque alendi.

PVNCTVM X.

Quibus obligationibus teneatur nouitius ex religionis ingressu.

SVMMARIVM.

1 *Prima enumeratur, ne possit absque causa religionem deserere. sed non admittitur. Et sit satis contrarius.*
2 *Secunda de obligatione soluendi expensas factas in nouitiatu, non admittitur, si bona fide, & absque harum solutionis promissione ingrediatur.*
3 *Nequit durante nouitiatu matrimonium contrahere, si habitum non dimittit.*
4 *Obligatus est nouitius ex honestate seruare regulas.*
5 *Obligari non potest superioris præcepto.*
6 *Nouitius violans castitatem non addit sceleri scandalo nouam malitiam.*
7 *Prælatus regularis non potest præcipere nouitio aliter quã possit Prælatus Ecclesiast. clericis sibi subiectis.*
8 *Nouitius puniri potest à Prælato regulari ob quodlibet delictum.*
9 *Quid dicendum de casuum reseruatione.*

1. PRima, & præcipua obligatio enumeratur, ne possit religionem assumptam deserere absque legitima causa, qualis esset, si non possit commodè religionis asperitates sustinere. Probatúrque potest, quia est leuitatis, & inconstantiæ indicium ab incœpta perfectionis via deflectere. Sed præcipuè vrget: quia religionis Prælatus non potest absque graui culpa nouitium expellere, quippe abuteretur potestate sibi data in damnum ipsius religionis, & nouitij. Ergo eodem modo peccabit nouitius religionem deserens.

Cæterum omnino tenendum est per se nullam culpam nouitium committere; eò quod religionem deserat ob honestum finem absque rationabili causa; sicut enim nulla est culpa nolle religionem ingredi, ita nulla est post eius ingressum nolle perseuerare; quia non ingredietur sub obligatione perseuerandi, sed sub libertate probandi statum, & probatum eligendi, si sibi commodus visus fuerit. Et ita tenet expressè Suar. tom. 3. de Relig. *lib. 5. cap. 11. à n. 2.* Sanch. dicens esse apud omnes certum, lib. 6. summ. *c. 10. n. 1.* & colligitur manifestè ex *cap. statuimus de Regularibus* ibi ad pristinum statum redire posse liberè infrà annum. Idem tradit cap. *is qui de Regularibus, in 6.* Ex quo fit non indigere Prælati religionis facultate vt habitum deserat, sed illo inconsulto deserere potest, & à Religione exire, neque obinde aliquam pœnam, aut inhabilitatem contrahit Suarez *loco allegato.*

Rationes in contrarium non vrgent. Ad 1. nego esse leuitatem, aut inconstantiam; cum nulla legis, aut voti obligatione teneatur nouitius perseuerare, sed potius sub libertate exeundi ingrediatur ad probandum religionis statum. Ad 2. Sanch. lib. 5. summ. *c. 4. num. 56.* censet Prælatum expellentem nouitium absque iusta causa peccare solum venialiter, nisi grauis nouitio nota esset expulsio illa (quod certè rarò accidit.) Mouetur quia nouitij recessus absque causa est solum venialis; sed æquè religio obligatur nouitio, ac nouitius religioni. Ergo solum in Prælato religionis erit culpa venialis. Sed meritò ab hac sententia recedit Suarez tom. 3. de Relig. *lib. 4. cap. 3. num. 7. & lib. 5. c. 11. numer. 5.* Affirmans religionis Prælatum, obligatum esse retinere nouitium sub graui culpa si aptus religioni iudicatur; quia non est Prælatis concessa potestas expellendi; vel retinendi nouitios in destructionem, sed in ædificationem, & in bonum religionis, & subditorum. Quare hæc obligatio non ex pacto cum nouitio, sed ex officio, & munere Prælati prouenit; eáque de causa conceditur nouitio illegitimè expulso ius agendi contra religionem, ne expellatur, vt tradit idem Sanch. *supra cum* Gregor. Lopez *leg. 3. verbo aelios. tit. 7. p. 1.* Quæ actio fundari non potest in leui obligatione nouitium retinendi. Religio verò aduersus nouitium exeuntem nequaquam agere potest. Ergo signum euidens est, grauiùs religionem obligari ad retinendum nouitium aptum, quam obligetur nouitius ad perseuerandum in religione commoda.

2. Secunda obligatio esse potest soluendi expensas, quas tempore nouitiatus facit. Et quidem si animo ficto (hoc est absque voluntate perseuerandi) ingreditur, certum est obligatum esse, nisi obsequium ab eo factum expensis adæquaret, quod tunc contingit (inquit Sanchez lib. 6. summ. *cap. 10. n. 2.*) quando monasterium illo obsequio indigeret ab aliis religiosis non præstando. At si bona fide ingrediatur, nulla est obligatio soluendi, qui reditus monasterij pro nouitiorum æquè ac professorum alimentis sunt constituti: Sic Azor. *1. p. lib. 12. cap. 3 quæst. 6.* Manuel. Rodrig. *tom. 3. q. regul. q. 15. art. vlt.* Suar. tom. 3. de Relig. *lib. 5. c. 11. n. 5.* Plures referens Sanch. lib. 6. sum. *c. 10. num. 4.* Layman. lib. 4. sum. *tract. 5. c. 4. in fine.* Quod procedit, nisi nouitius promisisset soluere; quia eo casu obligatus est; vtpote ad rem omnino iustam, & licitam, & à Trident. *sess. 25. cap. 16. de Regularibus*, permissum ibi excepto victu, & vestitu nouitij, vel nouitiæ illius temporis, quo in probatione est: Et tradit Suar. *d. c. 11. n. 5.* Sanch. *lib. 6. c. 10. num. 5.* Layman. *suprà* Non tamen ob eam causam impediri potest nouitio liber è religione egressus, tametsi timor sit egredientem non esse soluturum. Quia non est datum religioni per vim à nouitio debitum recuperare; cum talis exactio multum præiudicare possit statui religioso, eiusque libertati, sed debet religio eo modo, quo possit aduersus nouitium egressum procedere, sicut aduersus alium sæcularem debitorem procedit. Suarez *dicto cap. 11. num. 5.*

3. Tertia obligatio est, ne possit durante nouitiatu matrimonium contrahere; quia est status alienus ab habitu assumpto: dissonum enim rationi est habitu religioso ostendere animum obseruandi perpetuam castitatem, & matrimonij celebratione contrarium dicere. Meritóque Ecclesia hanc fictionem prohibuit, cap. *consuluit. Qui clerici*, &c. Constituens habitum religiosum inter impedimenta impedientia matrimonij contrahendi, tametsi non dirimat contractum: ibi sicut votum simplex matrimonium impedit contrahendum, & non dirimit iam contractum, ita habitus sine professione susceptus ne contrahatur impedit, sed contractum nequaquam dissoluit, & tradit Glossa *c. beneficium de Regul. in 6.* verbo *conferendum in fine.* Quocirca sub graui culpa tenetur sic contrahens matrimonium habitum religiosum dimittere, nisi fortè matrimonium non consummauerit, & pœnitentia ductus probare velit religiosum statum, animo si placuerit profitendi, & matrimonium contractum dissoluendi. Suar. tom. 3. de Relig. *lib. 5. cap. 11. num. 8.*

Quarto censetur nouitius obligatus seruare regulas & constitutiones, quas professi seruant ex quadam decentia, honestate; aliàs non poterit religionem probare, nec religio ipsum.

5. An verò possit Prælatus regularis nouitium astringere præcepto de obseruandis iis, quæ sunt de regula, & constitutione religionis? Variant Doctores. Sarmiento *lib. 2. select. cap. 5. num. 9. vers. ex supradictis.* Paul. Layman. lib. 4. sum. *tract. 5. c. 4. q. 3. concil. 2.* & alij affirmant, quia Prælatis regularibus nouitius subditur gubernandus; ergo obligandus eorum præceptis statui religionis assumptæ conuenientibus, & proportionatis.

Cæterum verius est nouitium obligatum non esse per se, neque aliquo superioris præcepto obligari posse ad seruandas regulas, & constitutiones religionis, sed solum ad sustinendam pœnam, si eas transgrediatur. Quia ex duplici capite hæc obligatio oriri poterat, vel ex speciali voto obedientiæ; quo nouitius se astrinxit; vel ex statu probationis assumpto. Ex voto obedientiæ obligari non potest; quia supponimus nouitium nullum ex deuotione votum obedientiæ emisisse. Nam si illud emisit, poterit ex vi illius obligari, sicuti obligatur quilibet alius votum faciens obediendi alicui Prælato in rebus licitis, & honestis: non enim cui est promissa obedientia præceptum non imponit, sed voluntatem suam declarat, qua vult vouentem obligatum esse, & posita illa declaratione vouens vi sui voti tenetur. Ex statu autem probationis assumpto nouitius non obligatur, sicut nec Catechumenus ad leges Ecclesiasticas obseruandas; quia ad huius probations statum sufficit, quod religio nouitium corrigere possit si delinqueat, ipséque nouitius contradicere nequeat correctioni. Quod stare optimè potest, quin sit per se ad obseruandas regulas, & constitutiones obligatus, sed solum obligatus, ad sustinendam pœnam, si delinquat. Quod si roges vnde nascitur hæc obligatio sustinendi pœnam? Respondeo nasci ex eo, quod se grauandum religioni tradidit, & sub ea conditione à religione docetur, & sustentatur. Et præterea, quia Pontifex hanc iurisdictionem religioni concedit, vt sic perfectus nouitios probare possit: Et ita sentiunt Azor. *1. p. lib. 12. c. 2. q. 10.* Suarez tom. 3. de Religion. *lib. 5. cap. 16. nu. 18.* Sanch. aliis relatis *lib. 6. cap. 10. num. 7.*

6. Hinc deducitur nouitium violantem castitatem sceleri scandalo non addere peccato nouam malitiam necessariò confitendam; quia nondum specialiter se adstrinxit ad castitatem seruandam sed est in via subeundæ illius obligationis. Et idem argumentum fieri potest de paupertate, & obedientia. Sic Suar. *d. lib. 5 cap. 16. num. 3. & sequent.*

7. Secundò eruditur, non posse Prælatum regularem præcipere nouitio, aliter quam potest Prælatus Ecclesiasticus clericis sibi subditis proportione seruata: quia cum nouitius non subdatur Prælato regulari vi alicuius voti, solum subiici potest vi iurisdictionis Ecclesiasticæ à Pontifice concessæ. Vnde non poterit regularis Prælatus præcipere nouitio ea, quæ sunt de consilio, & religionis perfectione. Quia non perfectioni obseruandæ, sed probandæ, se tradit nouitius. Bene tamen potest præcipere, quæ potest Prælatus Ecclesiasticus sibi subditis;

subditis; quia religionis ingressu facti sunt nouitij personæ Ecclesiasticæ, & Prælatus regularis concessione Pontificis iurisdictionem Ecclesiasticam in illos habet. Suar.tom.3.de Relig. *lib.5.cap.16.num.*18.

8. Tertiò deducitur,nouitium delinquentem puniri posse à Prælato regulari non solam quando delinquit aduersus regulas, & constitutiones religionis, sed etiam quando delinquit in re grauissima, & pœna mortis digna. Quia Prælatus regularis iurisdictionem habet in foro externo non solum aduersus professos, sed etiam aduersus nouitios, quatenus partes sunt, & membra religionis ab omni alia iurisdictione exempta: Sic docent Suar. tom.3. de Relig. *lib.5.cap.16.num.* 18. Sanchez *lib.6.Decal.cap.*10. *numer.*10.11.& 12. Barbosa 2.*p.allegat.*12.*num.*37.& *alij apud ipsos* Dices nouitio impediri non posse liberum è religione egressum; quia à iure conceditur, cap. *statuimus de Regularibus cap.non solum eodem tit in 6.*Ergo nouitius volens religionem deserere puniri non potest pœna carceris, aut alia pœna religionis egressum impediente.

Concedit Sanchez *dicto cap.*10. *num.*14. consequentiam,& fauet Sylvest. verbo *religio* 5. *q.* 7. Neque obinde delictum manebit impunitum; sed puniri poterit à iudice sæculari, vel Ecclesiastico,cui alias nouitius egressus è religione subditur. Verius tamen censeo,quod tradit Suar.*dicto cap.16. numer.*18. Posse inquam Prælatum regularem punire nouitium delinquentem, etiam egredi volentem pœna culpæ proportionata. Quia in illum iurisdictionem habet,à qua non erat conueniens eximi ob solam voluntatem egrediendi:daretur enim ansa nouitiis delicta committendi: Neque obstat ex hac parte impediri egressum; quia est per accidens, & ratione culpæ ab ipso nouitio commissæ. Posita verò sententia, & condemnatione delicti obligare potest Prælatus regularis nouitium, sub præcepto, & censuris ad illam subeundam; sicuti potest Prælatus Ecclesiasticus sibi subiectos, quia hæc obligatio in eadem iurisdictione fundatur. Sanch *lib.6. cap.*10. *num.*17. An autem tempore nouitio possit pœnam exequêdam post religionis egressum non caret difficultate; quia eo ipsa cessat subiectio Prælatis regularibus. At verius censeo posse; quia est præceptum, sententia data subdito, quam acceptatam ipse proprtia authoritate fugere non potest, secùs esset si more religioso,& absque figura iudicij pœnitentia imponeretur; tunc enim cessaret eius obligatio, quia censetur imposita nouitio, quatenus religionis membro, & dum tale est: Sic Sanch. lib. 6. summ. *cap.*10.*num.*13.

9. Quartò deducitur quid dicendum sit de casuum reseruatione? an inquam nouitius obligatus sit illud decretum seruare, ita vt non possit alteri ab assignatis à superiore confiteri? Qua in re si religiosi audiunt confessiones ex iurisdictione concessa à Summo Pontifice, sed mediis suis Prælatis, vt fit in Societate Iesu potest Prælatus regularis confessariis à se designatis ita limitatam concedere iurisdictionem etiam comparatione nouitiorum, vt ad casus reseruatos non extendatur. Nam cum libet sit in hac concessione potest pro libito eam extendere, vel coarctare.Paul.Layman.lib.4.sum.*tract.5.cap.* 4.*num.*4.*verf.colligitur* 4.Suar.tom.4.de Relig.*tract.*8.*lib.*2. *cap.*17. *num.*13. Verum si religiosi ex facultate ab ipso Pontifice immediatè concessa audiunt confessiones, ipsáque facultas generalis sit ad omnes fideles, sine dubio poterunt ex vi illius nouitiorum confessiones audire; quia verè sunt fideles. Neque ex reseruatione casuum facta pro religiosis manent excepti, cum verè religiosi non sint: Sic tanquam certum tradit Suarez *d.c.*17. *num.*12. Quapropter solum est difficultas; an virtute cruciatæ, aliorúmque priuilegiorum, quæ in fauorem præcipuè pœnitentium conceduntur possint absolui, sicut & alij sæculares. Item an possint absolui ab Episcopo, aliisque parochis, sicut alij fideles in eadem diœcesi; seu parochia manentes? Cui difficultati quoad primam partem attinet, affirmatiuè respondeo. Nam priuilegium bullæ generale est omnibus illam fumentibus; nullibi autem inueniuntur excepti nouitij, neque videtur conueniens excipi. Ergo gaudent illo priuilegio, ac proinde absolui possunt virtute cruciatæ, & ita tenet Suar.tom 4.de Relig.*tit.*8.*lib.*2. *cap.*16.*num.*10. Quoad secundam partem idem censent plures Doctores quia nouitius esto subdatur religionis Prælatis, nouumque domicilium acquirat,non censetur præcedens amittere, sed conseruare; ac proinde poterit ab habentibus iurisdictionem Episcopalem absolui, sicut antea poterat,cum sæcularis esset: Et ita Manuel. Rodrig. *tom.*1.*quæst.regul.q.*21.*art.* 11.*indicat.* Sanch. lib.4. sum.*c.*37.*n.*18. At verius censeo oppositum, eò quod Pontifex eximens religionem à iurisdictione Episcoporum non solum professos, sed etiam nouitios eximere censetur; si quidem religio omnes hos comprehendit. Et licet hæc exceptio aliquo modo nouitiis præiudicet, absolutè fauorabilis est, vt benè expendit Suarez tom.4. de Relig. *tract.*8.*lib.*2. *cap.*17. *num.* 15.& 16.

PVNCTVM XI.

Quæ sint priuilegia nouitiis concessa.

SVMMARIVM.

1 *Satis est probabile omnia priuilegia concessa professis nouitiis communicari?*
2 *Possunt absoluere,& absolui à peccatis reseruatis.*
3 *Possunt dispensare, & dispensari in votis, & in præceptis ieiuniorum,& festiuitatum.*
4 *Lucrari possunt indulgentias aliis religiosis concessas.*
5 *Gaudent priuilegio canonis.*
6 *Item priuilegio fori.*
7 *Possunt ordinibus sacris insigniri.*
8 *A quo Prælato ordines suscipiendi sunt.*
9 *Exempti sunt à gabellarum solutione.*

1. SAtis probabile est omnia priuilegia religiosis professis concessa nouitiis communicari; quia esto propriè religiosi non sint, sunt tamen in via ad illud, & in communi acceptione sic appellantur; eáque de causa tanquam partes, & membra religionis numerantur. Sic Dominicus *c. religioso,* §. *quamuis num.*3.*de sentent.excommunicat.in* 6. Henriq.lib.7. de indulgent.*c.*22.*num.*7. Molin.1.1.de iustit. *disp.*139. *vers. præter hos.* Azor.1.*p.instit.moral lib.*12.*c.*2.*q.*10. Sanch. lib. 4.sum.*c.*39.*n.*17.& *lib.*7.*c.*10.*in fine,n.*22.Suar.to.3. de Relig. *lib.5.c.*16.*n.*17.*fine,*& *tom.*4.*tract.*10.*lib.*9.*cap.*1.*n.*18. Sed vt clariùs hæc communis doctrina innotescat, descendamus ad principaliora priuilegia religiosis concessa, & videamus breuiter, qualiter nouitiis competunt.

2. Primò possunt absoluere, & absolui à peccatis reseruatis, quia hoc priuilegium ferè omni religioni concessum est, & consequenter singulis illius partibus: specialiter concessum est Societati; vt constat ex compendio *priuileg.verbo absolutio*; & tradit Suarez de potestate passiua absoluendi tom.4. de Relig.*tract.*8. *lib.*2.*cap.*24.*n.*5. & *de potestate actiua tract.*10. *lib.*9.*c.*2. statim in princ. iunctis iis, quæ dixerat de potestate prædicandi, *cap.*1.*num.*18.

3. Secundò possunt dispensari, & dispensare in votis, sicut alij religiosi, de qua potestate, *superiori tract. disp.*2. diximus. Item præceptis ieiuniorum, & festiuitatum, sicuti possunt alij clerici sæculares à suis Prælatis; quia dum in probatione à Prælatis regularibus reguntur; & tradit Suarez tom. 4. de Relig. *tract.*8.*lib.*2. *cap.* 14.*num.*8. in irregularitatibus autem benè possunt sicut alij clerici à suis Prælatis ob rationem dictam. An verò possint dispensari ex priuilegiis concessis aliis religiosis? Verius est non. Quia regimini nouitiorum expedient non est hanc concedi dispensationem. Aliàs possent dispensari in ordinibus sumendis non seruatis interstitiis, aut extra tempora; & tradit Suarez *lib.*2.*cap.*14. *num.*9. Ex priuilegio autem Societatis concesso à *Paul.*3. verbo *dispensatio* §. 1. possunt nouitij dispensari super irregularitate, si quam incurrerent, eo quod excommunicati; aut suspensi, aut interdicti, aut in loco interdicto celebrauerint, aut ordines susceperint; solum requiritur, vt bona fide in nouitiatu existant, hoc est parati sint vota emittere: Sic Suarez *d. lib.*2. *c.*4.*à num.*6.

4. Tertiò lucrari possunt indulgentias aliis religionibus concessas; habetur compendio *priuileg. Societatis verbo indulgentia in fine.*

5. Quartò gaudent priuilegio canonis, deciditur, cap. *religioso de sent.excomm.in* 6.

6. Quintò gaudent priuilegio fori,ne possint à iudice sæculari puniri, saltem dum in nouitiatu perseuerant,aliis relatis docet Azor.1.1.*p.instit.mor.lib.*12.*c.*2.*q.*20. Sanchez *lib.6. sum. c.*10 *n.*10.Barbosa 2.*p.de potest.Episcop.alleg.*12.*n.*37.Farinac. *præx.*1.*p.quæst.*8.*n.*46.*ampliat.*16.

7. Sextò possunt iuxta satis probabilem sententiam ordinibus etiam sacris insigniri; quia nullibi prohibitum est. Nam Text. *in cap. monasterijs* 19. *q.*3. qui à communi sententia in contrarium adducitur non de receptione ordinum, sed de professione loquitur, vt constat ex contextu; & tradit Suarez tom.5.de censur.*disp.*30.*sect.*5.*num.*13.& *tom.*3.*de Relig. lib.*3.*cap.*16.*num.*17.& *tom.*4.*tract.*8 *lib.*2.*num.*12.Sanch.lib. 6.sum *cap.*10.*num.*19.Layman.*lib.*4.*tract.*5.*cap.*4. *n.*5. *in fine.*Quod adeo verum est,vt Prælati illi regulares,qui potestatem habent conferendi ordines minores,possent ea nouitiis sui conuentus conferre, iuxta Textum *in cap. quoniam videmus* 1.69.*distinct.*& notauit Suarez tom.4. de Religione *tract.* 8. *lib.*2.*cap.*29.*à num.*12.

8. Solum est dubium à quo Prælato possint ordinibus sacris insigniri, vel dimissoriæ ad ordines conferri? Et quidem secluso speciali priuilegio Prælatus regularis in hac parte nihil potest, quia huiusmodi Prælatus solum habet in nouitios

iurisdictionem, quatenus ad finem probationis, & bonum nouitij regimen in via probationis necessarium est. At nullo modo est necessarium ad supradictum finem, quod Prælatus regularis concedere possit nouitio dimissorias ad ordines, imò ex tali concessione si generalis esset non leuia inconuenientia euenirent. Ergo dixi *seclusò speciali priuilegio*, quia Societati Iesu concessum est priuilegium, vt ex licentia suorum Prælatorum possint nouitij ordinibus insigniri sicut & professus; habetur verbo *communicatio* §. 5. & notauit Suarez tom.3.de Relig. *lib.5. cap.16. num.17.* Sanchez lib.6. summ. *cap.10. numero 22.* Vbi aduertunt satis probabile esse eam facultatem professis concessam ad nouitios extendi; tametsi in priuilegio expressè non extendatur. Vnum tamen debet esse certum, posse nouitium tum ab Episcopo originis ordinario, tum ab Episcopo sui domicilij. Variant tamen Doctores, an censendus sit Episcopus domicilij ille Episcopus loci, in quo monasterium residet, an ille in cuius diœcesi nouitius domicilium habebat. Suarez *dicto cap.16.num.17. & tom.2. de Relig. lib. 6. cap.12. num. 9.* Verius censet esse Episcopum, in cuius diœcesi nouitius ante ingressum religionis domicilium habebat; quia assumptione habitus non mutauit priorem statum in statum religiosum. Ergo nec domicilium. Item quia nouitius dum in probatione existit, non habet animum firmum perseuerandi, & perpetuò in monasterio manendi, sed probandi, an sibi expediat. Cæterum probabilius censeo cum Sanch. lib.4. de voto *capit. 39. num.20.* & lib. 6. summ. *cap.10.num.21.* Layman. *lib.4 tract.5 capit.4. numer.5.* Episcopum loci; in quo monasterium existit esse Episcopum sui domicilij; quia verè nouitius assumptione habitus domicilium mutauit; siquidem absolutum animum habet perpetuò manendi, casu quo religio non displiceat: quod sufficit ad domicilij acquisitionem: omnibus enim denuo domicilium acquirentibus ea voluntas inest ibidem perpetuo manendi dum nihil aduersum euenit, aut commodius non occurrerit: & tradit idem Suarez sibi contrarius *tom.4. de Relig. tractat.8. libro 2. capite 17. numer.14. & 15.* Neque ad horum ordinum susceptionem facultas regularis Prælati necessaria est; cum in hac actione nouitius non ipsi; sed Episcopo subiiciatur. Verum esto necessaria non sit facultas; at decet maximè, vt consentiente Prælato regulari ordinatio fiat; aliàs præbet nouitius sufficientem causam, vt eum Prælatus à religione expellat, cum in re tam graui eius consensum contempserit: Sic Sanch. lib.6. sum. *cap.10.num.22.*

9. Septimò videntur deobligati nouitij à gabellarum solutione; quia sunt verè personæ Ecclesiasticæ, & religiosæ, priuilegio canonicis, & fori gaudentes. Sic tradit Molina 3. tom.de iustitia *disp.671.n.2.* Gregor. Lopez *leg.4.tit.7.part.1. nu.1.* Sanchez *aliis relatis lib.6. cap.10. num.16.* Layman. lib. 4.sum. *tract.5. c.4. num.4.vers.quia & alius*, tametsi Lasarte de decima venditionis, *c.19.n.50.* Manuel Rodrig. *q.reg.to.3. quæst.74. art.9. & aliis relatis* Gutierr de gabellis *lib.7.q.95. numero 29.* Contrarium sentiant leui fundamento ducti; quod bonorum suorum dominium retineant, ad sæculúmque redire possint. Quod certè non impedit, quin illa bona sint bona personæ Ecclesiasticæ, & religiosæ. Illud verò quod subdit Lasarte *d.n.50.* cui consentit Gutier. *dicta quæst.95 num. 37.* religiosos scilicet Societatis IESV non professos debere gabellam, si procurator monasterij eorum bona vendat; est omnino à veritate alienum, tum quia verè religiosi sunt, sicut professi, vt definiuit Greg. XIII. *in sua bulla Ascendente.* Tum quia esto bonorum suorum dominium retineant, non tamen vsum; cum non possint liberè, sed pro voluntate suorum superiorum disponere; & ita ipsemet Lasarte in addit. ad dictum *cap.19. num.5.* sententiam retractauit, vt benè notauit Sanch. *supr.*

PVNCTVM XII.

Qualiter nouitiatus peragendus sit, vt licita, & valida sit professio.

TOta difficultas est in explicatione *Textus in cap. ad Apostolicam de Regularibus & in c. non solum. cap. constitutionem eodem tit. in 6. & in c.15.* Trident. *sess.25. de Regularibus.* In his enim cauetur neminem ad professionem admitti posse, nisi post annum probationis. Quocirca examinandum est primo an hic annus sit omnino necessarius, ita vt in nullo casu professio aliter facta valeat? Secundò; an debeat esse integer, & continuus? Tertiò à quo tempore computandus sit? Quartò an in monasterio, & cum habitu nouitiorum, aliisque circumstantiis sit peragendus.

§. I.

Sitne annus probationis simpliciter necessarius in omni religione.

SVMMARIVM.

1 *Annus probationis semper fuit necessarius ad licitam professionem.*
2 *Spectato Trid. est necessarius, ita vt nec renunciari possit.*
3 *Aliqui ab hoc decreto excipiunt coniugem matrimonio non consummato, sed non admittitur exceptio.*
4 *Alij excipiunt professum transeuntem ad aliam religionem. Sed reprobatur.*
5 *Excipiuntur commendatarij monasteriorum, qua capita sunt, ac primates ordinum.*
6 *Excipiuntur milites ordinum militarium.*
7 *Moniales ordinis B. Dominici in mortu articulo constituta.*
8 *Succedit monasterium in bonis sic professa, tametsi alij contra sentiant.*

1. ANnus probationis semper fuit ad professionem necessarius, vt deciditur, *cap. ad Apostolicam de Regularibus*, ita vt illo omisso absque consensu tum nouitij, tum religionis professio nulla esset iuxta *cap. ad nostram, de Regularibus*, & tradit Suarez tom.3. de Relig. *lib.5.cap.12. num.4.* Sanchez lib.5. summ. *cap 4.n.19. circa finem.* At ex consensu nouitij, & religionis iusta causa intercedente poterat annus probationis omitti, vt habetur, dicto cap. *ad Apostolicam de Regularibus.* Solum in religione minorum, & prædicatorum hæc renunciatio annalis probationis permissa non fuit *cap. non solum de Regularibus in 6.* & aliter admittentes suspenduntur ipso facto à receptione quorumlibet illius ordinis ad professionem, aliisque pœnis, quæ solent fratribus pro culpis grauibus imponi, subiiciuntur. Quod decretum post modum extensum est ad omnes religiones mendicantes, *cap. constitutionem eodem tit. & lib.* Verum cum in supradictis decretis non inueniatur irrita professio ex consensu nouitij, & religionis ante exactum probationis annum, asserendum est valuisse. Sed non obinde professi obligati manebant illi religioni, sed religioni in genere, vt colligitur ex d. cap. *non solum*, & tradit Glossa, *ibi* verbo, *vestro* & *ex cap. constitutionem*, & ibi Glossa verbo *obligat.* Sanch. lib.5. sum. *c.4.n.8.*

2. At attento nouo decreto Tridentin. annus probationis ita ad professionem necessarius est in quacunque religione tam virorum, quam mulierum, vt illo omisso professio facta nulla sit, nullámque inducens obligationem ad aliquius Regulæ, vel religionis, vel ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus vt dicit Tridentin. Quæ verba indicant sanè exclusam esse renunciationem probationis annuæ permissam in cap. *ad Apostolicam de Regularibus.* Alias nihil nouum Tridentin. statueret, frustraneque esset eius constitutio. Et ita tanquam certam in iudicando, & consulendo tradit Nauarr. *lib.3. consil. tit. de Regular. cons.33. in 1.edit. & cons. 62. in 2. num.5.* Manuel. 2. tom. sum *c.6.n.10. & tom.3. regul. quæst.q.15. art.7.* Azor. *1.p. instit. moral. c.4.q.9.* Suar. tom.3. de Relig. *li.5. c.12. fine n.5.* Sanch. lib.5. sum. *c.4.n.19.* Lessius *lib.2. c.41. dub.7.n.59.* Barbosa *3.p. de potestate Episcop. alleg.101. nu. 17. & 31.* Garcia *n.p. de benef. c.9.n.6.* tametsi Lessius & Sanch. indicent contrarium esse probabile. Quod in praxi non credo, vbi concilium Trident. receptum est.

3. Difficultas est; an ab hac regula generali aliqui casus excipiantur? Primus excipi potest coniux, qui matrimonio non consummato ad religionem transit, qui certè intra bimestre videtur non solum posse, sed teneri profiteri, cap. *ex publico de conuersione coniugator.* Ne coniux in sæculo manens teneatur diu expectare matrimonij dissolutionem. Sed iure optimo hanc exceptionem communiter Doctores non admittunt, vt videre est apud Sanch. lib.2. de matrimon. *disp.24. num.7. & lib.5. sum. cap.4. num.11.* Lessium *lib.2. cap.41. dub.7.num.59. in 2. edit.* Basilium Legionens. lib.9. de matr. *cap 9.num.2.* Ioan. Gutierr. de matrim. *cap.54.n.11.* Ratio est, quia Trident. generalitèr loquitur, & nullum præbet fundamentum huius exceptionis. Neque ex cap. *ex publico de conuers. coniug.* Colligitur. Nam illud bimestre non conceditur coniugi ad profitendum, sed ad deliberandum, an sibi expediat religionem ingredi, vt dicti Doctores firmant, ne vidicatur correctus Textus *in cap. ad Apostolicam de Regularibus.* Concedens probationis annum tum in fauorem nouitij, tum religionis. Adde esto bimestre ad profitendum concessum esset, censerem Trident. decreto correctum esse, cum nulla specialis ratio in coniuge reperiatur, ob quam debeat nouitius breuiari, imò ob statum matrimonij assumptum longiori indiget probatione. Quod si ante exactum annum probationis coniux habitum dimittat, aliámq; religionem ingredi velit, cogi

cogi potest à iudice peremptorio termino constituto, vt in ea post nouitiatus annum profiteatur, vel ad coniugem redeat; eo quod videtur dolosè agere, & animo fugiendi coniugis consortium ex vna religione in aliam transire; Sic docent Sanch. aliis relatis lib.2.de matrimon.*disp.n.9.* Ioann.Gutierr. de matrimonio *c.54.n.3* Basilius Legionensis *dicto cap.9.fine num.10.*

4. Secunda exceptio est de professis transeuntibus ad aliam religionem, qui cum iam satis religionis asperitatis experti sint, non videntur comprehendi sub decreto Tridentin. exigentis annum probationis, sed potuerunt ex consensu ipsorum, & religionis professionem intra annum emittere: Sic docent Henriq. lib.13.de excomm *cap.40 num.2.in comment. littera O.* Sotbus *in compend. privil. Mendicant.* verbo *nouitius post 2. notabilem §. sed an requiritur.* Verum hæc exceptio omnino reprobanda est, vt illam reprobant Nauarr. *lib. 3.consil.tit.de Regular.cons.49.& 53. in 1.edit.& cons.61.& 62.in 2.edit.* Azor.*lib.12.instit.moral.c.14. q.15.* Manuel Rodriguez *regul.quæst.tom.3.q.15.art.11.& tom.2.sum.c.6.n.11.* Nicol Garcia 11.*p. de benefic.c.9.n.7.* Sanch. lib.7. de matrim. *disp.37.n.47.* & lib.5 sum *c.4.n.12.* Ratio est manifesta; quia esto ille religiosus expertus fuerit religionis asperitates; at non illius religionis, quam denuò suscepit, & multò minùs ipsa religio mores ipsius religiosi. Nulla ergo ratio firma est, ob quam sub regula illa generali Tridentini non comprehendatur.

5. Tertia exceptio est de commendatariis monasteriorum, quæ capita sunt, ac primates ordinum, qui debent intra sex menses solemniter profiteri in illo ordine, aut commendæ cedere. Habetur expressè in Trident. *sess.25. c.21.de Regularibus*, & tradit Henriq.lib.13. de excomm.*c.40. nu.2. comm littera O.* Sanch aliis relatis lib.5.sum.*cap.4 n.15.* Gonzales *regul.8.cancell.Glossa 8 n.88.*

6. Quarta exceptio est de militibus ordinum Calatrauæ, Alcantaræ, D.Iacobi, & D.Ioannis, qui secluso proprio statuto possunt professionem facere non præmisso nouitiatus anno. Tum quia Tridentin. solum videtur comprehendisse religiosos in communi viuentes, strictam paupertatem, castitatem, & obedientiam profitentes, quales non sunt supradicti equites militarium ordinum. Tum quia ob eorum prærogatiuam, & obsequium, quod Ecclesiæ præstant, eam ab hostibus defendendo, non videntur comprehendi in decretis generaliter latis pro religiosorum reformatione, sed debet eorum fieri specifica mentio, & ita tradit referens esse decisum à sacra congregatione. Azor. *1.p.lib.13. c.4.q.2.* Nauarr.*lib.3. consil.tit. de Regularibus cons.23. n.10.in 1.edit & cons.10.n. 10. in 2.* Gonzal. *reg.8.* Cancell.Gloss.*8.à n.55.* Sanch. lib.7. de matrim. *disp 44.n.8. &* libr.5. summ. *cap.4.num.17.* Barbosa *in remiss.Concil. ad c.15. sess.25. de Regularibus.* Dixi secluso proprio statuto. Nam milites S. Ioannis statutum habent, ne possint professionem facere ante 16. annum completum, & an annum probationis exactum, vt testatur Sanch. & Barbosa *supra* & Flamin.*lib.6.de resignat.quæst.n.110.*

7. Quinta exceptio est pro monialibus ordinis B. Dominici, quæ possunt in mortis articulo professionem emittere ante expletum nouitiatus annum, si tamen expleuerint ætatis 16. Sic concessit Pius V. in quodam breui incipiente *Summa Sacerdotij cura edito 23. Augusti* 1570. cuius tenorem ex Parasello refert. Manuel. Rodrig. *quæst.regul. tom.3.q.15. art. 6.* testaturque non esse reuocatum à Gregor.13.in sua constitutione incipiente *in tanta.* Et consentit Thomas Sanch. lib. 5. sum *c.4.num.16.* Barbosa *3.p.de potestate Episc. alleg.101. num.53.* Ludouic.Mirand. *tom.1.Man. Prælat.quæst.22. art. 10.* Mouentur quia solum reuocauit quæ ad statum, & regimen monialium Pius V. statuerat contra Trident. decreta. Hoc autem priuilegium non videtur statum, & regimen monialium spectasse; cum supponantur moniales statim ab statu huius sæculi discessuræ. Et præterea quia Gregor. solum videtur reuocasse priuilegia Pij V. forum externum spectantia. At hoc priuilegium non tam forum externum, quam internum spectat. Hæc sententia tanquam pia, & fauorabilis, & grauissimorum Doctorum authoritate firmata amplectenda est, tametsi rationes non sint adeo firmæ Quid enim magis statum monialium spectare potest, quam professio, quæ statum ipsum constituit? Et quid forum externum magis respicere potest, quam priuilegium, quod absolutè absque limitatione fori interni concessum est, tametsi concessum sit pro consolatione animæ.

8. Subdunt tamen Man. Rodr. Ludouic.de Miranda, & Barbosa *locis allegatis.* Monasterium non succedere in bonis sic professæ decedentis in præiudicium venientium ab intestato. Quia Pontifex solum concessit hanc priuilegiatam professionem ad decedentium consolationem, ne meritò professæ caterent, indulgentiasque & iubileum lucrari possent, & non vt monasterium succederet, præcipuè cum hoc priuilegium non tam pro foro interno, quam externo concessum sit. Cæterum verius censeo cum Thom Sanch *l.5.sum.c.4. n.16.* Monasterium succedere, quia illo professio vera est, & Moniales sic decedentes verè professæ decedunt, sicuti si anno expleto professæ fuissent. Quod vero Pontifex non intenderit expressè in huius priuilegij concessione, quod monasterium succederet, in causa non est, quominùs de facto succedat quia monasterij successio non pendet ex fine, quo motus est Pontifex ad hoc priuilegium concedendum, sed ex ipsius priuilegij concessione, valoréque professionis emissæ.

§. II.

An probationis annus debeat esse integer, & continuus.

SVMMARIVM.

1 *Debet esse integer, & continuus.*
2 *Item completus de momento ad momentum.*
3 *In anno bissextili ille duplex dies computatur pro vno.*
4 *Debet esse continuus.*
5 *Tridentino priuilegium minorum computandi nouitiatum, ex duplici parte interpolatum reuocari videtur.*
6 *Qua interruptio sufficiat, vt nouitiatus discontinuetur.*
7 *Depositio habitus animo mutandi statum interrumpit.*
8 *Item si è monasterio exeas animo fugiendi subiectionem.*
9 *Qualiter amentia, & furor interrumpant nouitiatum.*
10 *Debet nouitiatus cum professione continuari.*

1. DEbet annum probationis integrum esse manifestè colligitur ex Trid. *d. sess.25.c.15.de Regul.* Dicente nullam esse professionem illius, qui minore tempore, quam per annum post susceptum habitum in probatione steterit. Qui verò ante completum, & integrum annum professionem emitteret, minore tempore quam per annum staret in probatione.

2. Dubium tamen est; an ad hanc integritatem necessariò requiratur, vt computatio fiat de momento ad momentum, vt si suscepisti habitum nouitiorum de prima Ianuarij hora sexta post meridiem, non possis anno sequenti ante illum diem, & horam profiteri? Negant graues Doctores asserentes sufficere diem esse inceptum: Sic Stephan.Gratian. disceptat.forens. *cap.413.num.22.* Augustin. Barbosa *3.p. de potest.Episcop. allegat.101.num.22.* Et moueri possunt, quia in fauorabilibus dies inceptus pro completo habetur *leg. qua ætate ff. de testam. & leg.in vsucapionibus ff. de vsucapionibus.* Sed nouitio fauor est, quod religioni aptus sit, & religioni, quod nouitium recipere possit. Ergo. Nihilominus censeo verius non sufficere diem esse inceptum, sed debere esse completum de momento ad momentum. Quia Trident. annum nouitiatus professioni præmittendum statuit, tum in fauorem religionis, tum religiosi; ne temerè, & inconsideratè religiosis obligaretur ad subeundas religionis asperitates, & religio ad regendum, & alendum religiosum, sed vterque maiori consideratione procederet. At quoties tempus aliquod designatur ad subeundam maturiùs, & prudentiùs obligationem completum esse debet; quia id fauor est, & beneficium: Satisque colligitur, ex *leg.3.§.minorem ff. de minoribus*, ibi minorem adhuc dici vltimo die anni 25. donec hora natiuitatis decurrat, quia ante illam horam nondum compleuit 25.annos, sed à momento in momentum tempus expectari debet. Ergo similiter in nostro casu, in quo similiter agitur de obligatione subeunda firmiter absque remedio relaxationis. Secùs verò esset, si tempus designaretur non in fauorem, sed in odium, vt contingit, cum designatur tempus, quia ante illud non putatur qui satis idoneus ad actiones sibi vtiles, & honorificas, vt ad condendum testamentum, ad recipiendos ordines, & beneficia. Et ita requiri annum nouitiatus completi de momento ad momentum tradunt Sanch.*lib.2.de matr.disp.24. num.22. & lib. 5.sum.cap.4 n.4.* Basil. Legion.lib.9.de matr.*cap.9. numer.6.* Lessius *lib.2.de iustit.c.41.dub.7.num.59.* vers. *quarto.* Suar. tom.3.de Relig.*lib.5.c.15.num.1.* Eman.Rodrig.*tom.3. quæst. regul. q.15. art.4* Nullo tamen modo necessarium est alium diem expectare, quia nec ex Trident. decreto, neque aliunde id colligitur, vt bene obseruant, Sanch. Basil. Suar. Rodrig. *supra.*

3. Hinc deducitur in anno bissextili illum duplicem diem computandum esse pro vno, ita vt si incepisti nouitiatum 24. Februarij, te non posse sequenti anno bissextili 24. Februarij priori emittere professionem, sed necessariò debere alterum 24.expectare. Tum quia in hac computatione regulariter tibi fauetur, vt maiori aduertentia, & consideratione religionem suscipias. Tum quia in computatione temporis communis sensus, & stylus obseruandus est, dum aliud non exprimitur. At constat in anno bissextili duplicem diem pro vno computari, bisque repeti, ergo sic computandus est: Et ita tenent in præsenti Sanch. *lib.2.de matrim disp.24. num. 22.* & lib.5.summ.*cap.4 nu.4.* Eman Rodrig.*tom.3.quæst.regul.q.15. art.4.*

art. 4. Lessius lib. 2. cap. 41. dub. 6. num. 59. Bonac. de Sacram. disp. 8. quæst. vnica punct. 5. n. 15. Basil. Legio. lib. 9. c. 9. n. 5. tametsi contrarium sentiant Sylvest. Hentiq. Riccius, quos refert, & sequitur Barb. alleg. 101. n. 20.

4. Addendum item est non solum integrum, & completum annum probationis expostulari, sed etiam continuum. Nam ex communi modo loquendi, quoties ex aliquo die designato tempus computandum est continuum debet esse; alias nihil in contractibus, & obligationibus certum, & determinatum esset, vt benè aliis relatis probant Gutierr. can. quæst. lib. cap. 12. q. 24. Anton. Gomez tom. 3. var. c. 1. n. 3. Suar. tom. 3. de Relig. lib. 4. cap. 15. num. 5. Sanch. lib. 5. cap. 4. num. 31. Sed Trident. dicta sess. 24. c. 15. de Regular. A die susceptæ habitus annum probationis designat. Ergo continuus esse debet. Quod à fortiori procedit, quando hæc continuatio cedit in fauorem illius, ob cuius causam tempus designatum est vt in præsenti contingit; siquidem regulariter nouitio, & religioni fauorabilius est, vt probationis annus continuus sit, quam interpolatus: Sic enim exactiùs nouitius religionis asperitatem probat, & religio nouitij mores, & ita tradunt pluribus relatis Sanch. lib. 5. sum. cap. 4. num. 31. Suar. tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 15. num. 3. Lessius, lib. 2. c. 41. dub. 7. n. 59. August. Barbosa 3. p. de potest. Episc. alleg. 101. num. 23. Ludouic. de Mirand. 1. p. Man. Prælat. quæst. 2. art. 4. concluf. vni.

5. Subdit tamen Man. Rodrig. tom. 3. quæst. Reg. q. 15. art. 8. Ex priuilegio Iulij 2. religioni minorum concessum esse, vt nouitiatus compleri possit ex duplici parte interpolata, neque per Trident. hoc priuilegium reuocatum esse, sed illo vti posse tum religionem minorum iusta causa intercedente, tum reliquas religiones communicantes in priuilegiis. Quia Trident. solum expressè petit integrum nouitiatus annum; quod vero debeat esse continuum sub opinione positum est; relinquit ergo locum priuilegio. Cæterum verius censeo cum Sanch. lib. 5. sum. c. 5. numer. 35. Hoc priuilegium Trident. decreto reuocatum esse. Quia si hoc priuilegium firmum persisteret, ferè nullius vtilitatis esset Trident. decretum statuens iuxta communem sententiam nouitiatum debere esse continuum, cum omnes penè religiones illo vti possent ob priuilegiorum communicationem eis concessam.

6. Difficultas autem est, quæ interruptio sufficiat, vt nouitiatus annus discontinuetur? Nauarr. lib. 3. consil. tit. de Regular. cons. 32. aliàs 42. Triduanam interruptionem dicit esse sufficientem, tacitè insinuans minorem esse insufficientem, cáq; de causa cons. 33. aliàs 45. Dixit nouitium breui tempore latitantem in monasterio animo fugiendi non interrumpere nouitiatum; quia fuit interruptio momentanea, & non considerabilis. Et Lessius lib. 2. cap. 41. dub. 7. n. 59. Dixit paucorum dierum interpollationem nouitiatum non impedire, quia non est moralis interruptio, neque impedit, quominus nouitius religionis asperitates experiatur, & religio nouitium.

7. Sed dicendum est depositionem habitus absque animo mutandi statum non interrumpere probationem benè tamen depositionem habitus perfectam quantumuis breuissimam animo relinquendi statum assumptum. Ratio vtriusque partis est, quia illa est vera, & propria interruptio status, qua cessat status assumptus, sed ex sola depositione habitus absque animo mutandi statum non cessat status probationis assumptus, alias cessaret, si deponeres habitum, ludi, fornicationis, alteriusve peccati causa liberiùs committendi. Ergo ex hac dispositione non interrumpitur nouitiatus. Econtra verò cessat status probationis, si habitum dimittas animo relinquendi viam incœptam, seu fugiendi obedientiæ iugum: Si quidem nouitiatus consistit in assumptione habitus animo religiosam vitam experiendi: Et ita tenet Suar. tom. 3. de Relig lib. 5. cap. 15. à n. 5. & seq. & ex parte consentit, Sanch. lib. 5. sum. cap. 4. n 32. & 33. Debet tamen hæc dimissio habitus esse perfecta, vt censeatis ab statu nouitij recedere: quod dixerim propter duplicem casum probabilem à Suar. lib. 5. de ingressu religionis cap. 15. n. 7. adductum in quibus non videtur esse dimissio perfecta, & completa; videlicet si Prælatus vouens dimittere nouitium, habitu religioso illum exueret, & sæculari indueret, & antequam à monasterio expelleret, sententiam mutasset. Idem si nouitius animo relinquendi statum, & à monasterio fugiendi latitaret sæcularibus vestibus indutus, & antequam fugeret, pœnituisset, non censetur plenè, & perfectè statum deserere. Quia hæc desertio in his casibus monasterij egressu consumari debebat.

8. Deinde dico te interrumpere nouitiatum, si è monasterio exeas animo fugiendi subiectionem, tametsi habitum non dimittas; quia nouitiatus non tam consistit in materia illa habitus deportatione, quam in animi, & corporis præparatione, vt religio tuos mores probet, & tu religionis asperitates. Quæ præparatio cessat eo egressu, & probatio redditur impossibilis. Ergo nouitiatus interrumpitur.

9. Sed quid dicendum de furore, & amentia; an valeat interrumpere nouitiatum? Et quidem si amentia breui tempore duret, qualis esse solet ex aliquo morbo excitata, omnes conueniunt praxi ipsa testante nouitiatum non interrumpi, nec suspendi. Quia in communi hominum æstimatione reputatur, ac si eo tempore dormiret. At si amentia extraordinaria esset, vt si per mensem duraret, censet Sanch. lib. 5. sum. c. 4. num. 55. nouitiatum non interrumpi, sed suspendi, ac proinde repetendum non esse, sed supplendum tempus amentiæ. Quam sententiam quoad priorem partem censeo veram. Non enim videtur posse nouitiatus interrumpi, quin status religionis inchoatus cesset, at cessare non potest nisi ex voluntate nouitij, vel Prælati, cum ex vtriusque voluntate fuerit celebratus ingressus. Ergo horum voluntate cessante, vt verè cessat, nouitiatus interrumpi non potest. Posito autem, quod nouitiatus non sit interruptus, mihi difficile est illud tempus computandum non esse. Quia consilium solum expostulat ad professionem integrum nouitiatus annum, at ex amentia nec nouitiatus solvitur, nec discontinuatur. Ergo tempus amentiæ necessariò computandum est. Neque obstat eo tempore nec nouitium posse religionem probare, nec religionem nouitium. Quia id prouenit ex quodam accidenti extrinseco, & non ex statu, sicut si nouitius ex voluntate superioris nauigaret, vel fortuito captiuus existeret, non obinde videtur nouitij status suspendi, esto non possit religionis asperitates probare, neque religio ipsius mores. Quapropter eo casu amentiæ non suspenditur probationis status; benè tamen illius vsus, & exercitum, quia illa passiua nouitij exercitatio à superiore virtualiter approbatur, seu toleratur.

10. Maior dubitatio est; an nouitiatus continuatio debeat esse vsque ad professionem? Negant Sylvester verbo religio 5. q. 4. Gregor. Lopez leg. 3. tit. 7. part. 1. Rodrig. tom. 3. q. reg. q. 15. art. 10 ad finem. Sanchez plures referens lib. 5 summ. cap. 4. numero 34. Quia nullibi cauetur hæc cum professione continuatio. Quocirca si nouitius expleto integro nouitiatus anno nollet profiteri, sed religionem deserat, vel ipsa religio eum expellat; quia non putauit satis idoneum, si postea ipse pœnitentia ductus ad religionem redeat, vel ipsa religio consilium mutans illum velit recipere, professio (inquiunt dicti Doctores) validè, & licitè concedi poterit, dummodo res tum ex parte religionis, tum ex parte nouitij non sint notabiliter mutatæ. Cæterum verius credo debere nouitiatum cum professione continuari, neque posse nouitium dimissum à religione, aut ipsum religionem dimittentem profiteri, quin denuo integrum nouitiatus annum peragat. Quia prior habitus susceptio, & probatio dimissione extincta fuit. At consilium ad professionis valorem integrum annum post susceptum habitum in probatione requirit: Ergo post illam secundam susceptionem integer annus probationis esse debet. & ita tenet latiùs probans. Suar. tom. 3. de Relig. lib. 5 c. 15. à n. 8. vsque in finem.

§. III.

A quo tempore nouitiatus computandus est.

SVMMARIVM.

1 *Computatur ab eo puncto, quo habilis nouitius ad probandam religionem admittitur, & religio nouitium probare intendit.*
2 *Debet esse in ætate pubertatis.*
3 *Hoc non est à Trident. immutatum.*

1. CErtissimum est ab eo tempore computandum esse nouitiatum, à quo nouitius habilis, & in legitima ætate constitutus à legitimo superiore admittitur ad religionis difficultates probandas: quia in hac legitima admissione consistit religionis ingressus: ea enim futurus religiosus cum religione conuenit, vt ipse religionem probet, & religio ipsum. Sic Suar. tom. 3. de Relig. l. 5. cap. 3. num. 6. Neque obstat huic religioni Trid. sess. 25. c. 15. de Regularibus. Quatenùs vetat nullius professionem fieri nisi per annum post susceptum habitum in probatione steterit, tacitè indicans probationem à susceptione habitus incipere, neque antea incipere posse. Non inquam obstat, quia Trident. loquitur de ingressu in nouitiatum prout communiter contingit, non tamen secundum quod absolutè fieri potest: Certum enim est quoties quis ad probationem admittitur habitu illius religionis pro nouitio destinato indui, non tamen tolli quin admitti possit absque mutatione proprij habitus, & sine illius religiosi habitus susceptione. Consilium autem enumeratur probationis initium à signo illo clariori frequenter contingenti, esto non simpliciter, & absolutè necessario.

2. Dixi ab eo tempore nouitiatum computandum esse, à quo nouitius habilis, & in legitima ætate constitutus à legitimo superiore admittatur, vt satis indicarem ætatem aliquam determinatam esse ad nouitiatum peragendum. Quæ autem hæc sit? Communis sententia testatur esse pubertatem completam, nempe in viris 14. & in fœminis, 12. completos annos.

annos, neque malitia suppleri ætatem: Sic tenet Gloss. *clem. fin. de Regular.* verbo *ætate per textum ibi* Sylvest verbo *religio* 2. *quæst.* 12. & *religio* 3. *quæst.* 2. & *relig.* 5. *quæst.* 1. Gregor. Lopez *leg.* 3. verbo *vn anno titul.* 7. *part.* 1. Sanchez aliis relatis lib. 5. summ. *cap.* 4. *num.* 22. Quia ante pubertatem nemo censetur idoneus ad religionis asperitates probandas, præcipuè quæ votum castitatis respiciunt. Neque obstat, quod ante illam ætatem quis recipiatur ad religionem, quia recipitur legitima ætate probandus.

3. Solùm est dubium, an Trident. decreto hoc immutatum sit. Nam ex illo videtur colligi probationem incipere non posse ante 15. annum completum, siquidem Trident. *sess.* 25. *cap.* 15. *de Regularibus.* Statuit neminem ad professionem admitti posse ante 16. completum annum, & præmisso integro nouitiatus anno, & *cap.* 16. decernit, vt finito tempore nouitiatus superiores nouitios, quos habiles inuenerint, ad professionem admittant, aut è monasterio eiiciant. Supponit ergo consilium omnes finito nouitiatus anno in legitima ætate ad professionem esse debere, siquidem admittendi sunt, vel eiiciendi, si aliàs habiles, vel inhabiles existunt; ob solum enim defectum ætatis eiici non deberent: Sic videtur sentire Sylvest. verbo *religio* 5. *quæst.* 3. Angel. *verbo nouitius quæst.* 7. Cæterum verius censeo ex Trident. decreto non mutari nouitiatus statum. Nam esto Trident. disponat finito nouitiatus anno nouitios ad professionem admitti, vel è religione eiici, hoc subintelligitur, nulla legitima causa intercedente differendi professionem, vt multis comprobat. Rodrig. *tom.* 3. *regul. quæst.* 9. 17. *art.* 10. & 20. & *tom.* 2. *sum. cap.* 8. *num.* 3. Sanchez lib. summ. *c.* 4. *n.* 21. Quando autem nouitius annum 16. non compleuit, legitima causa adest professionem differendi, si cui adesset, si morbo aliquo laboraret, vel in probatione non satisfeciisset: Sic tenet Nauarr. *lib.* 3. *consil. tit. de Regular. cons.* 20. *aliàs* 30. *num.* 1. Azor. 1. *p. lib.* 12. *c.* 4. *quæst.* 9. Rodrig. *tom.* 3. *quæst. regular. quæst.* 15. *art.* 2. Sanchez aliis relatis lib. 5. summ. *cap* 4. *numer.* 22. Lessius *lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *n.* 59. *in principio.* Suar. to. 3. de Relig. *lib.* 5. *c.* 13. *n.* 8. Barbosa 3. *parte de potestate Episcop. alleg.* 101. *n.* 31. & *alij.*

§. IV.

Quæ conditiones seruandæ sunt vt nouitiatus legitimè fiat.

SVMMARIVM.

1 *Debet esse mutua traditio inter religiosum & religionem, vt se inuicem probent.*
2 *Non est necesse fieri hanc probationem in monasterio.*
3 *Non per quemlibet è monasterio furtiuum egressum, & vagationem cessat nouitiatus.*
4 *Bene potest esse nouitiatus absque habitus nouitiorum gestatione.*
5 *De triplici conditione quæstio esse potest. Prima de mutuo consensu, & traditione. Secunda de probatione ipsa in monasterio. Tertia de gestatione habitus religionis assumendæ.*

1. PRima conditio omnino necessaria est nouitiatui, imò in ea solum essentia nouitiatus consistit, vt ex §. præcedenti, num. 1. colligitur. Dispositus enim nouitius esse debet à religione probari: Sic tanquam aptus admittendus, vel ineptus repellendus, religióque illum admittere debet, vt difficultatibus, & austeritatibus illis probatis liberè eligat religiosum statum, si sibi expedire iudicauerit. Quod adeo verum esse censeo cum Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 14. *à num* 5. Vt quoties ex parte nouitij, vel religionis cessauerit hic consensus, & dispositio probandi, probationis status omnino cesset. Cessat autem hæc voluntas, & dispositio eo ipso quod nouitius ad professionem admittitur, esto inualidè admissus fuerit. Quia professionis admissione cessat religio à libera nouitij probatione, siquidem illum tanquam probatum admittit, & nouitius cessat à religione probanda, credens egredi ab illa non posse. Quæ statui probationis omnino repugnant.

2. Secundam conditionem de probatione in monasterio non desunt Doctores, qui dicant necessariam esse; quia aliàs non valebit nouitius asperitates religionis experiri; neque religio nouitij mores: Sic tenet comparatione monialium Rodrig. *tom.* 3 *quæst. regul. q.* 15. *art.* 10. *circa finem.*

Cæterum omnino tenendum est, nouitiatum peragi posse extra monasterium de licentia superioris; quia ad nouitiatus essentiam sufficit si nouitius ex vi suæ voluntatis regi, & gubernari à superiore paratus sit. Quod extra monasterium præstare potest, tametsi nullam religionis asperitatem experiatur, vt contingit in eo, qui immediatè post habitus susceptionem in lectulum decidit, nullúmque religionis speciale exercitium fecit, sed non obinde desinit esse nouitius, quia esto nouitiatus institutus sit, vt nouitius religionis difficultates experiatur, & religio mores nouitij, & ad huiusmodi finem conueniat, vel necessarium sit vitam degere in monasterio; quia tamen hæc actualis, & exacta experientia non præcipitur, ea de causa ad nouitiatum simpliciter necessaria non est, & ita tenet ex decisione Cardinalium Nauarr. *lib.* 3. *cons. tit. de Regular. cons.* 41. & *cons.* 42. *alias* 31. Azor. 1. *p. lib.* 12. *c.* 2. *q.* 8. *fine* Lessius *lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 7. *nu.* 59. Suar. tom. 3. de Relig. *lib.* 5. *c.* 14. *n.* 13. Sanch. lib. 5. sum. *c.* 4 *n.* 27. & 28. Barbosa 3. *p. de potest. Episcop. alleg.* 101. *num.* 27. & *plures apud ipsos.*

3. Maior difficultas, si extra monasterium nouitius vagetur absque licentia superioris præcipuè habitu dimisso, an eo ipso eius nouitiatus cesset? Nauart. Azor, Lessius, Sanch. Barbosa, aliique communiter supponere videntur. Siquidem dicunt ea ratione non cessare nouitiatum, cum extra monasterium de licentia Abbatis nouitius degit; quia fictione iuris in monasterio degere censetur, cæterum dicendum existimo non per quemlibet è monasterio egressum, & euagationem nouitiatum cessare, nisi fortè fiat cum animo dimittendi subiectionem, vel nisi vagatio ita diuturna sit, vt moraliter vera dimissio, & desertio subiectionis intelligatur: Sic docet Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *c.* 14. *num.* 14. & constat ex dictis *suprà* §. 2. Ratio est quia exiens furtiuè à monasterio animo implendi libidinem, & non animo dimittendi subiectionem paratus, & dispositus es corripi, & puniri si deprehendaris. Ergo ex illo egressu nouitiatus non cessat, cum non cesset voluntaria subiectio, & punitioni ferendæ dispositio.

4. Tertia conditio de habitus nouitiorum gestatione in religionibus habitum proprium habentibus, specialem difficultatem habet. Tum quia est speciale religionis, indiciúmque specialísq; illius asperitas. Tum quia Trident. professionem irritat illius, qui minori tempore, quam per annum post susceptum habitum in probatione steterit. Suscipitur autem habitus, vt gestetur. Ergo illius gestatio est omnino necessaria: Sic docent Gloss. *c. fin.* verbo *habitus* 17. *quæst.* 2. & *c. super eo de Regular.* Sylvest. verbo *religio* 5. *q.* 5. Azor. 1. *p. lib.* 2. *c.* 2. *q.* 9. Sanch. *c.* 4. *num.* 29. Lessius *lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 7. *nu.* 59. *vers.* 3. Ludou. Miranda. *in manu prælect.* 1. *p. q.* 22. *art.* 6. *concl. vnica* Barbosa 3. *p. de potestate Episc. alleg.* 101. *num.* 29. & alij apud ipsos. Nihil hominus verius censeo cum Suar. tom. 3. de Relig. *lib.* 5. *cap.* 14. *n.* 10. 11. 12. & 15. *fine.* Non esse hanc habitus gestationem de nouitiatus substantia. Nam vt §. 3. relinquitur probatum admitti quis potest ad nouitiatum, quin sæcularem habitum muter, *c. constitutionem de Regularibus in* 6. Et semel admissus potest incidere in lectum, & sic toto nouitiatus anno perseuerare, quia habitum regularem induerit. Ergo gestatio habitus regularis non est de substantia nouitiatus. Deinde hæc habitus gestatio esse potest necessaria, vt nouitius hanc religionis asperitatem experiatur, vel vt à sæcularibus, & professis illius religionis distinguatur. Sed ex neutra harum rationum requiritur, ergo necessaria non est. Et quidem ob experiendam illam asperitatem expostulari non potest; siquidem satis commune est apud Doctores non esse opus nouitio omnes religionis asperitates experiri, sed sufficere si sub obedientiæ iugo existat, vt tenent aliis relatis. Nauarr. *lib.* 3. *consil. tit. de Regularibus cons.* 42. *aliàs* 32. Rodrid. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 15. *art.* 10. Sanch. *lib.* 5. *sum. c.* 4. *n.* 28. & 82. Suar. to. 3. de Reli. *li.* 5. *c.* 14. *n.* 13. 14. & 15. Ob distinctionem autem à sæcularibus, & à professis illius religionis minus requiri potest. Quia à sæcularibus aliis pluribus viis distingui potest, quam habitus regularis gestatione, præcipuè cum tritum prouerbium sit habitum non constituere monachum, sed professionem. A professis verò frustranea est distinctio. Tum quia in pluribus religionibus nulla est nouitiorum, & professorum in habitu distinctio. Et esto aliqua esset, potest nouitio honoris causa habitus professorum concedi, quin professio concedatur, neque obinde nouitiatus cessabit.

PVNCTVM XIII.

An nouitiatus in Societate IESV diuersam conditionem habeat à nouitiatu aliarum religionum.

SVMMARIVM.

1 *De conditione ætatis nulla est in Societate diuersitas.*
2 *Integer annus requiritur, nec aliter valet professio, nec incorporatio per vota biennij.*
3 *Ex constitutionibus alius additur.*
4 *Potest in eo Præpositus Generalis dispensare ad professionem, ad vota tamen Scholasticorum dubium est.*
5 *Resoluitur posse.*
6 *An Prouincialis possit admittere nouitios ad vota Scholasticorum*

lasticorum biennio non expleto ? Proponitur dubitandi ratio.

7 *Nullo modo videtur posse.*

8 *Probatio nouitij fieri potest extra monasterium de Prælati licentia.*

9 *In sæculari habitu probari nouitius potest.*

1. RESoluitur huius difficultatis clarè innotescet expendendo conditiones generales nouitiatui requisitas. Dictum igitur est ætatem ad nouitiatum requisitam esse pubertatem completam ; in quo nulla est diuersitas pro nouitiatu Societatis: Siquidem nullus infra quatuordecim annos ad Societatis probationem recipi potest, vt habetur 1.*p. constitut. cap.*2. §. 12.*& c.*3.§.15.*& littera* K. Et licet Præpositus generalis possit aliquem nondum complentem pubertatem sub regimine nouitiorum admittere, sicuti possunt Prælati aliarum religionum impuberes inducere habitu regulari ; at quoúsque pubertatem compleat, verus nouitius non est, nec verum nouitiatum vtilem professioni, seu incorporationi constituit. Quia in hac parte nullum speciale priuilegium Societas habet contra ius commune, neque expediebat habere ; supponit Sanch.*lib.* 5.*sum.c.*4.*n.*22.*iuncto n.*26.

2. Secundò diximus requiri integrum annum, neque aliter validam esse professionem. Idem prorsùs in Societate requiritur ; non solum pro emittenda professione, de quo nulla potest esse dubitatio ob decisionem Trident. *sess.*25. *cap.*15. *de Regularibus*, omnium religiosorum in communi viuentium professionem comprehendentis, sed etiam pro emittendis votis biennij : Nam cum hæc verum religiosum constituunt ; eáque emittens quantum est ex parte sua perpetuò religioni ligatus sit, integer annus probationis ad illum statum præmittendus est : consilium enim hunc annum probationis professioni præmittendum statuit, ne absque debita consideratione, & diligenti inuestigatione quis ligaretur statui religionis ita arduo, & difficili absque spe retrocedendi. Quæ ratio in incorporatione Societatis per vota biennij locum æquanimiter habet : Et ita tradit expressè Suar. *tom.*4.*de Relig.lib.*2.*c.*4. *& lib.*3.*c.*6.*numer.*3. Sanch.lib.5. *summ.cap.*4. *num.*20.*fine.*

3. Præter hunc annum probationis alius additur à Societate, vt constat ex *cap.*1. §. 12. *exam.* ibi antequam quis admittatur ad professionem, vel simplicia vota biennium integrum ad probationem habebit. Idem traditur, *c.*4 §.16. *&* 4. *p.constitut.cap.*3. §.3.& concessum fuit à Paulo IV. & Iulio III. Gregor.XIII. in sua constitut. *Ascendente Domino.* Vbi dicit hanc longam probationem in Societate statuisse, quia ministeria Societatis viros diu probatos, & in solidis virtutibus fundatos requirunt. Quod si exacto probationis tempore, scilicet biennio contentus quidem nouitius est, & exoptat sic adprofessionem, vel in coadiutorem, vel in Scholasticum admitti : Verum dubitaret Societas de ipsius talento, vel moribus, securius erit in alium annum, vel tempus quod videbitur id prorogari, donec vtrique parti plenè in dominio sit satisfactum : Sic deciditur, *exam.gen.cap.*4.*num.*43.

4. Difficultas igitur est, an Societatis Præpositus generalis admittere possit ad professionem, vel ad votum coadiutorum formatorum, vel Scholasticorum nouitium non expleta biennij probatione, expleto tamen integro probationis anno? Et quidem de admissione ad professionem nulla est difficultas cum 5. *p. constitut.c.*1. §.3. *littera C.* Concedatur Præposito generali contrahendi biennij facultas, quam explicans *congregatio* 5. *generalis canon.*10. intelligit de contrahendo biennio in ordine ad professionem. Et hinc sumitur ratio dubitandi, quod Præpositus generalis non possit ad vota Scholasticorum, aut coadiutorum formatorum aliquem admittere inexpleto probationis biennio, inquit enim *congregatio* 5.*decreto* 9. In nullo casu exercere liceat facultatem illam dispensandi in contrahendo biennio spatio, ad hoc vt quispiam ante expletum biennium censeatur verus religiosus, & Scholasticus approbatus per emissa vota simplicia Scholasticorum Societatis, quam facultatem concedit declaratio constitut. *p.*5. *c.*1. *littera C.* Neque hæc restrictio dictæ declarationi repugnat, vt notatur *decreto* 50. Tum quia facultas dispensandi ; quæ in ea concessa est, possit aliquem effectum habere, satis est, si exerceatur in contrahendo tempore biennij ad professionem in casu aliquo emittendam. Tum etiam quia nunquam videtur euenire posse, vt opus sit illud contrahere ad admittendum in gradu Scholasticorum, & coadiutorum.

5. Cæterum omnino dicendum est posse validè Præpositum generalem admittere ad vota coadiutorum, vel Scholasticorum nouitium non expleto biennio ; tametsi ea admissio illicita esset ; Sic docent expressè Sanch lib.5.sum. *cap.*4. *nu.* 20. Suar. *tom.*4.*de Relig. tract.*10. *lib.*2.*c.*4. *num.*9. *& lib* 6. *cap.*1.*num.*11. Ratio est manifesta, nam constitutio 5.*p. constitut.c.*1.*lit.C.* biennium Præposito generali contrahere iusta causa intercedente permittitur. At in *decret.*9 10.*&* 50. *congreg.* 5. Hæc potestas non adimitur, sed solum vsus prohibetur. Tum quia congregatio non vtitur verbo *non possit*, sed verbo *non liceat.* Tum quia in dicto *decreto* 9. expressè inquit congregatio se non intendere dictam facultatem Præposito generali abrogare, sed solum facultatis vsum prohibere, & idem tradit *canonic.* 10. Si de facto Præpositus generalis illa facultate vtatur & ante expletum biennium admittat nouitium ad vota Scholasticorum, vel coadiutorum, validè admittet, tametsi illicitè faciat. Quod si roges, quare congregatio permittit contrahi biennium ad professionem, & non ad vota Scholasticorum ? Facilè respondetur ; quia in professione occurrere casus necessitatis potest, secùs in votis Scholasticorum. Potest enim occurrere, necessitas inhabilitandi nouitium ad maioratum. Item potest esse nouitius ita eximiæ doctrinæ, & probatæ virtutis, nobilitatis ingenitæ, & ætatis ita maturæ, vt merito concedi possit, & debeat iuxta nostras constitutiones professio ; poterit ergo in illo casu biennium contrahi, vt sic eius ingressus in societatem facilior reddatur. Quæ rationes in admissione ad vota Scholasticorum, & coadiutorum, vtpote frequentiori, & passim occurrenti non procedunt ac proinde dispensatio in hac admissione interdicta est ; concessa tamen in admissione ad professionem.

6. Maiorem mihi difficultatem infert, si de facto Prouincialis ex consensu nouitij ante biennium expletum admittat ad vota Scholasticorum illa admissio valida sit, esto grauiter peccet ? Ratio difficultatis ea est, quia ex vi iuris communis solus integer annus probationis ad professionem, seu statum religiosum assumendum requisitus est. Ex vi autem iuris societatis non est biennium essentialiter requisitum, cum de facto à Proposito generali minui possit. Ergo Prouincialis ad vota Scholasticorum aliquem admittens, non expleto biennio validè admittit. Nam esto potestatem non habeat contrahendo biennio, inde non videtur inferri inualidam esse admissionem, cum fiat ab eo qui potestatem habet admittendi ; sed solum esse illicitam, vtpote ante tempus legitimum factam. Quod credo exemplo matrimonij manifestari posse. Parochus enim, seu quilibet alius clericus, cui est concessa facultas assistendi matrimonio præmissis denuntiationibus, si matrimonio assistat denuntiationibus non præmissis validè, esto illicitè assistit, quia denuntiationum omissio non tollit clerico facultatem assistendi ; cum non sit matrimonio essentialis, quamuis impediat eius legitimum vsum. Similiter ergo poterit Prouincialis validè admittere ad vota Scholasticorum biennio non expleto ; quia diminutio biennij non videtur tollere eius potestatem, siquidem ex vi constitutionum, vt rectè expendit Suar. *tom.* 4. *de Relig. tractat.*10. *lib.*2.*cap.*4.*num.*9. biennium non est incorporationi Societatis necessarium, & nullibi habetur potestatem Prouincialibus concessam ad vota Scholasticorum admittenda alio modo restringi ex diminutione biennij, quam biennium est necessarium. Deinde concedo nullomodo posse Prouincialem dispensare, sicut nec generalem in contrahendo biennio ad vota Scholasticorum. At sicut generalis si de facto ante biennium admittat nouitium ad hæc vota, validè admittet, sic Prouincialis debet censeri validè admittere : Et ita videtur sentire Suar. *dict. c.*4. *num.*9. Vbi postquam probauerat biennium non esse necessarium, subdit. Igitur non dubito, quin si Prælatus habens potestatem in Societate, admitteret nouitium post integrum probationis annum, & ante expletum biennium ad aliquem gradum, eius admissio, & vota essent valida, etiamsi fortasse Prælatus in eo malè ageret, quia nulla est lex irritans factum. Vt autem intelligas de aliis Prælatis inferioribus à generali loqui, subiungit statim. Certum est etiam præpositum generalem ex iusta causa posse in hoc dispensare, tametsi Prouincialis non possit. Ex qua doctrina consequenter videtur dicendum, si Prouincialis credens inuincibiliter nouitium expleuisse legitimi nouitiatus biennium, cum tamen solum integrum annum legitimè expleuerit, eo quod in alio habuerit impedimentum, & ad societatem per vota admittat, valida erit admissio, vtpote ab habente potestatem concessa, & nullibi irritata, & ex alia parte excusabitur à peccato ob ignorantiam inuincibilem.

7. Verum non audeo hanc probare sententiam, sed potiùs existimo dicendum Prouincialis potestatem non extendi ad vota Scholasticorum validè admittenda ante biennium expletum. Moueor ex eo, quod sæpè viderim in Societate vota facta biennio non expleto declarari nulla, sic emittentem liberum relinqui, vt possit discedere : Signum igitur euidens est potestatem à generali concessam ad huiusmodi casum non extendi. Quapropter etsi biennij probatio non sit ad incorporationem simpliciter necessaria stante potestate in recipiente, sed solum vnius anni probatio : At recipientis potestas omnino necessaria est, & ex huius defectu admissio Prouincialis nulla redditur, & ita tenet expressè Sanch. *lib.*5.*sum cap.*4. *num.*20. Neque obstat ratio dubi andi in contrarium, quæ solum habet verum casu quo facultas concederetur absolutè, & simpliciter, vt in casu matrimonij solet concedi. Secùs verò si concederetur restricta, & sub aliqua circumstantia scilicet sub

sub complemento biennij : Qualiter consenda est Prouincialibus concedi.

8. Tertiò diximus probationem nouitij non esse opus fieri intra monasterium, sed extra fieri posse ex Prælati licentia. Quod in societate verùs habet, cum ex eius instituto, tum seruiendo pauperibus, in Xenodochiis tum peregrinando nouitij exercendi sint, vt constat ex *exam.gener.c.4. n.11. & 12. & ex reg. magistri nouit. cap.3.*

9. Quartò statutum est, gestare habitum regularem non esse simpliciter necessarium, sed in sæculari habitu probari nouitium possent. Sed quamuis in aliis religionibus necessarium esset, id in nostra societate esse non potest, quæ habitu communi, & non speciali vtitur, & expresse cauet nouitios habitu sæculari probandos esse, si ita in Domino visum fuerit expedire, vt decisum est *examen. c.1. §.133. & in declarat. littera F. & 3.p. constitut. c.2. & 6. p. c.2. littera M*, & tradit Suar. *tom.4. de Relig. tract.10. lib.2. c.2. num.6.* Sanch. *lib.5. sum. cap.4. num.29. fine.*

PVNCTVM XIV.

De dispositione suorum bonorum, quam nouitius via testamenti facere debet.

SVMMARIVM.

1 *Nouitius via testamenti de suis bonis disponere potest nulla irrequisita licentia.*
2 *Tenetur seruare in hac dispositione solemnitates à iure requisitas.*
3 *Valida perstitit hæc dispositio; nec professione infirmatur in religione succedendi incapaci, at in succedendi capace plures censent oppositum.*
4 *Verius est in nulla religione infirmari, tametsi testamentum faceres, cum de Religione non cogitaueris.*
5 *Testamentum nouitij in religionis professione firmum perstitit, vt reuocari non possit.*
6 *An hæreditas, & legata testamento relicta concedi debeant hæredi, & legatariis, cum nouitius professionem faciat, non debent concedi.*
7 *Excipe nisi nouitius vellet testamentum à die professionis effectum habere.*
8 *Ex quibus coniecturis hæc voluntas colligatur.*
9 *Secundo excipe, si professio fiat in religione succedendi incapaci.*
10 *Quid dicendum Trident. decreto spectato? Affirmant plures comprehendi testamenti factionem.*
11 *Verius est oppositum.*
12 *Idem est de donatione causa mortis.*
13 *De donatione inter viuos sub conditione, si professus fuerit, sub dicto Tridentino decreto comprehendi plures affirmant,*
14 *Probabile est oppositum.*
15 *Valida est dispositio bonorum à nouitiis Societatis Iesu per viam testamenti.*

DVplici via nouitius disponere potest de suis bonis vel testamento, vel donatione, seu renunciatione. De dispositione per testamentum agendum est in præsenti. In sequentibus de dispositione per donationem, vel renunciationem.

1. Regula generalis est cuilibet volenti ingredi religionem vel iam in nouitiatum ingresso licitum esse absque vlla superioris requisita licentia de propriis bonis disponere via testamenti. Quia ea dispositio nullibi reperitur interdicta, & eo tempore nouitius sui iuris est, & dominium, & dispositionem suorum bonorum retinet; & tradit Couar. *cap.2. de testament. num.5. in fine.* Nauart. *commut.2. de Regularibus n.49.* Molin. tom.1. de iustit. *disp.139. vers.* His ita Sanch. alios referens lib.7. summ. *cap.3. num.3.* Suar. tom.3. de Relig. *lib.5. cap.16. num.7.* Hanc dispositionem facere nouitius potest nihil monasterio relinquendo: quia ex nullo iure constat hanc esse nouitio obligationem impositam, & tradit Sanch. *num.8.* Suar. *num.7.*

2. An verò in hac dispositione teneatur nouitius seruare solemnitates à iure requisitas, quas obligatus esset seruare, si religionem ingressus non esset; non constat inter Doctores. Bart. Authen. *si qua mulier num.7. Cod. de Sacrosanct. Eccles.* Abbas *cap. quia nos de testam. n.4.* Iulius Clar. lib.3. recept. sentent. §. *testament. quæst.28. num.2.* Azor. 1. *p. lib.12. cap.2. quæst.15.* Emanuel Sà verbo *testamentum num.21. & 25.* & alij plures apud Sanch. lib.7. summ. *cap.3. num.16.* Negant ducti Authent. *de monachis* §. *illud.* Vbi nouitiis conceditur libera testandi facultas; quæ concessio ne fustranea sit operari debet, vt saltem testari possint absque iuris solemnitate, siquidé seruando iuris solemnitates hæc concessione non indigebit.

Deinde ducuntur argumento militis temporalis, cuius testamentum firmum est, tametsi solemnitates iuris in eo seruatæ non sint. Sed merito alij plures Doctores contrarium censent; quia à iure communi recedendum non est absque sufficienti fundamento: Nullum autem reperitur ad recipiendum nouitios ab obseruatione harum solemnitatum. Nam illud Authen. *de monachis*, non concedit nouitiis priuilegium testandi, sed declarat facultatem, quam habent ad testandum, solum tempore nouitiatus ea vti posse, & non vlterius. Ex priuilegio autem militibus concesso non benè infertur. Nam priuilegium ex vno casu ad alium extendendum non est, maximè cum non adest eadem ratio, vt in præsenti. Nam nouitius, dum in nouitiatu existit, propriè non militat Deo, sed est in via, & probatione ad militiam spiritualem, habet enim liberum discessum, & ex alia parte spiritualibus vacat, non enim præsumitur ignorantiam habere legum, & constitutionem, quam tamen præsumit ius in milite temporali ob armorum exercitium; eáque de causa nouitius non excusatur seruare in testamentis solemnitates iure requisitas, benè tamen miles temporalis, iuxta *leg. quamquam Cod. de testamento militis & leg. secundum ff. eodem*: Et tradit Nauarr. *comment.2. de Regularibus num.52.* Gutierr. *can.quæst. lib.2. cap.1. num.14. fine.* Manuel. Rodriguez 2. *tom. sum. cap.7. n.9.* Sanchez *alijs relatis lib.7. cap.3. num.18.* Adde obligatum esse non solum seruare solemnitates testamenti iure Ecclesiastico introductas, *cap. relatum testamentis.* Sed quæ iure ciuili requisitæ sunt: nam in contractibus, & testamentis, aliisque bonorum dispositionibus non solum Laici, sed Ecclesiastici tenentur legibus ciuilibus, vtpote libertati Ecclesiasticæ non præiudicantibus, & bono reipublicæ, cuius ipsis partes sunt respicientibus, sicuti latiùs probauimus *tract. de legibus disp.1. punct.24. §.6.* & tradit in præsenti Sanch, *lib.7. sum.c.3. num.20. & 21.* Restant tamen aliquot difficultates enodandæ.

3. Prima, an hoc testamentum nouitij; & legata in eo relicta professione religionis infirmentur? Circa quam difficultatem dicendum est, si professio facta sit in religione succedendi incapaci, vt est religio Minimorum, aut Capucinorum, certissimum esse non infirmari, sed validam omnino persistere. Quia ea solum ratione rumpi testamentum potest, qui successionis iura habet, iuxta *leg. suus hæres Cod. de repudianda hæredit. leg. si post mortem §. liber. ff. de bonorum possess. contra tabul.* cum autem eo casu monasterium nullum ius succedendi habeat, rumpi ex eius ingressu testamentum non potest; & tradit aliis relatis Molin. de Hispan. primogenit. *lib.2. cap 1. num.18.* Sanch. *lib.7. summ. cap.3. num.23.* At si professio facta sit in religione successionis capaci, plures Doctores censent apud Sanch. Fachinum, Molin. & alios statim allegandos annullari testamentum, vel quia monasteriorum loco filij habetur, vel quia religiosus professione ipsa propter subiectionem quam ad Prælatum habet, quasi capite minuitur, vel tandem quia præsumitur mutare voluntatem, & monasterium hæredem relinquere, cum in eo vitam finire desideret. Quod maximè verum habet, si cum testamentum fecit, de religionis ingressu non cogitauit.

4. Cæterum omnino tenendum est, non reuocari testamentum professione religionis, tametsi factum fuerit, cum de religionis ingressu non cogitauit: Sic Panorm. *& c in præsentia n.52.* & Felin. *num.54. de probationibus*, Nauarr. *comment. 2. de Regularibus n.61.* Molin. *lib.2. de primogenit. c.9. n.44.* Fachin. *lib.6. controuers. cap.14. vers. postrema* Molin. Iesuita *tom.1. disp.139. dub. vlt.* Sanch. pluribus relatis *lib.7. c.3. n.34.* Ratio est, quia ingressuro religionem, libera facultas à iure conceditur disponendi de rebus suis per testamentum, vt habetur nouella 5. seu Authent. *de monachis* §. *illud*, & Authent. *Nunc autem. Cod. de Episcop. & cleric.* At si ipso religionis ingressu dispositio infirmaretur, inutilis, & frustranea esset concessio, ergo nullo modo asserendum est infirmari. Præterea nulla est ratio cogens ad hanc reuocationem asserendam. Nam monasterium loco filij non habetur, nisi in casibus à iure expressis, vt multis allegatis probat Matiençó *leg. 7. tit. 11.* Gloss 2. *num.21. lib.5. noua recopilat.* Molina de Hispan. primogen. *lib.2. cap.9. n.45. iuncto n.40.* At nullibi est expressum monasterium ad reuocandum testamentum loco filij habendum esse; ergo ex similitudine, quam monasterium cum filio habet, infirmari testamentum non potest, minùs autem id fiet ex subiectione ad Prælatum, quæ nulla ratione dici potest capitis diminutio; cum sit libera subiectio, & honore digna, vt rectè expendit Cuiac. Aduersus Accurs. *in d. § illud nouell. 5.* Quod verò ex tacita religiosi voluntate testamentum reuocetur, nullum fundamentum habet. Nam hæc tacitæ voluntatis præsumptio solum fundari potest in eo, quod religiosus tradens se religioni omnia bona sua tradere censetur. At hoc supponit bona sua testamento, vel donatione non esse tradita; vt expresse dicitur in Authent. *nunc autem C. de Episc. & Cleric.* & notauit *Hernia* ibi, si priùs testatus non sit. Solum video dici posse infirmari testamentum, ex eo quod ingressu religionis

religionis reddatur religiosus incapax testandi. At testamentum vt firmum persistat, & effectum habeat requirit testatorem habilem non solum tempore testamenti condicti, sed etiam tempore suæ mortis, iuxta *leg.1. §. exigit, ff de bonor. possess. secundum tabulas*: Sed facilè hoc dictum repellitur: Nam eo ipso, quo lex permittit ante religionis professionem facere testamentum: permittit ex consequenti professione religionis non reuocari; tametsi per professionem religiosus desinat sui iuris esse, & testandi incapax fiat.

5. Secunda difficultas est; an testamentum nouitij ita professione religionis firmum persistat, vt non detur locus reuocationi? Cessat difficultas, si professio fiat in religione successionis incapaci. Quia vt statim dicemus à puncto huius professionis transfertur dominium hæreditatis, & legatorum in hæredes, & legatarios, ac si testator naturaliter mortuus esset: si verò professio fiat in religione successionis capaci, plures apud Doctores statim referendos censent reuocari posse Argum. *leg. si qua mulier. Cod. de sacrosanct. Eccles.* Vbi permittitur monacho de rebus suis inter liberos testari, ergo permitti debet posse reuocare testamentum. Præcipuè cum non satis appareat, quomodo ad hæredem transire possit hæreditas, si illius dominium monachus tempore mortis non habeat, cum ex testatore ad hæredem debeat fieri immediata translatio. Deinde mouentur ex *leg. sed si mors, §.1. ff. de donationibus inter vir. & vxor.* Vbi dicitur confirmari exilio donationem causa mortis antea factam, sed non ea ratione, vt marito admittatur licentia reuocandi, tametsi eo tempore nulla ratione possit: Sed religiosus deportato assimilatur: quia vterque est ciuiliter mortuus, ergo sicut deportato non adimitur licentia reuocandi testamentum, nec religioso censeri debet adempta.

6. Cæterum omnino negandum est posse religiosum testamentum antea factum reuocare. Tum quia religiosi facta professione non sunt rerum suarum domini, Authen. *ingressi, Cod. de sacrosanct. Eccles. & §. illud Authen. de monachis.* Ergo non habent rerum suarum dispositionem. Secundò non possunt condere testamentum, *c. quia ingredientibus 19. q.3.* Ergo nec reuocare; quia reuocatio facienda est testamenti factione, *§. ex eo instit. quibus modis testam. infirm.* Et ita tenent Abbas *cap. in presentia n.61. de probatione*, Nauart. *comment. 2. de Regularibus n.53.* Couarr. *c.2. num.9.* de testam. Gutierr. *lib.2. canon. quæst.cap.1.n.37.* Fachineus lib.6. controuers. *cap.15.* Molin. *tom.1. de iust. disp.140.post princip.* Sanch. *lib.7.cap.11.num.5.* Barbosa *3.p.de potest. Episcop. alleg.99. num.14.* & alij apud ipsos. Quod adeò verum est, vt nec monachus ad dignitatem Episcopalem euectus illud testamentum reuocare possit: quia dignitas Episcopalis non immutat dispositionem antea factam, cum non concedat illarum rerum dominium, vt notauit Sanch. *n.6. Barbosa num.15.*

Neque contrariæ rationes sunt alicuius momenti. Nam lex *si qua mulier* non tam permittit monacho testari quam legitimas inter filios diuidere, quibus præiudicare non poterat, si forè ante ingressum religionis non disposuerat. Ex quo potiùs à contrario licet inferre, religioso antea disponente nullomodo posse post religionis ingressum de bonis disponere. Falsumque est religiosum habere dominium rerum suarum professione facta: illud enim est penes monasterium, quod religiosi personam repræsentat, medio quoad hæredes transmittatur iure sic disponente. Deinde est diuersa ratio de religioso, ac deportato tempore deportationis; quia etsi neque condere testamentem, neque reuocare possit, potest tamen mutari eius status, & libertatem consequi.

7. Tertia difficultas est; an hæreditas, & legata in testamento nouitij contenta debeantur concedi hæredi, & legatario, statim ac ipse nouitius professionem fecerit? Regula est nequaquam debere concedi ante mortem naturalem religiosi, quia vt dicit Paulus, vt testamentum effectum habeat necesse est, vt mors intercedat testatoris, & dicitur, *leg.1.ff.de testam.* sic omnes Doctores. Habet tamen hæc regula duplicem exceptionem.

Prima nisi nouitius vellet, vt testamentum à die professionis effectum haberet. Cum enim professione religionis reddatur incapax testandi, reuocandique testamentum (vt postea dicemus) nihil impedit quominùs velle possit, vt suum testamentum à die professionis; tanquam à die mortis naturalis effectum habeat. Sic tradit Couarr. *cap.2. num.8. ad finem de testament.* Molin. Theologus *tom.1.de iustitia disp.140.vers. quin & bona.* Gutierr. *lib.2.canon.quæst. cap.1. n.49.* Sanch. *lib.7. sum.cap.3. num.54.* Et colligitur ex *leg. in conditionibus.ff.de condition. & demonstrat.* & ex Authent. *de nuptiis §. disponat,collat.4.* & ex Authen. *de monachis §. illud quoque.*

8. Vt autem nouitius censeatur velle, vt suum testamentum à die professionis effectum habeat non quælibet coniectura rem dubiam cõstituens sufficit. Nam in dubio semper quis præsumitur velle iuris communis dispositioni se conformare, *leg. hæredes mei §. cum ita ff. Ad Trebell.* Quapropter non est sufficiens fundamentum ad astruendam hanc voluntatem, quod nouitius testamentum condat cogitans de religionis ingressu, vt docent aliqui Doctores non contemnendi: Quia hac cogitatione posita stare optimè potest, quod nouitius condat testamentum ne intestatus decedat, velitque à die mortis naturalis hæredem succedere, & non antea: ergo ex cogitatione ingressus sufficiens fundamentum non sumitur. Sic docent alijs relatis Gutierr. *lib.2. can. quæst. cap.1. n.51.* Sanch. *lib.7. sum. cap.3. num.60.* Neque item sumitur sufficiens fundamentum, tametsi monasterium instituisset hæredem. Quia cum hæc institutio habere effectum possit à die mortis naturalis, & ex alia parte non impediat, quin interim monasterium illius religiosi bonis fruatur, absque obligatione soluendi legata, non est cur in damnum monasterij interpretatio fiat. Minùs iuuat quod constituerit monasterium legatarium, aut vsufructuarium suorum bonorum; quia hæc dispositio intelligi potest, vt effectum habeat à die mortis naturalis professi; & interim monasterium omnium bonorum religiosi vsufructuarium existat. Quod verum habet, siue hæc dispositio tempore designato fiat, siue non, vt benè dixit Sanch. *lib.7. sum. c.3. num.61.* Esset tamen sufficiens fundamentum ad præsumendum voluisse nouitium, vt suum testamentum à die professionis effectum habeat, si cogitans de religionis ingressu legatarium, vel vsufructuarium fecerit monasterium exprimens pro tempore vitæ suæ. Nam cum iure ipso sit monasterium eo tempore vsufructuarium, inutilis & fruſtranea esset talis dispositio; ne igitur id concedamus contra, *leg.1 ff. quod metus causa*, affirmandum est, velle statim testamentum effectum sortiri; & tradit cum Ruino *cons.98. num.31.& 32. volum.2.* Sanchez *lib.7.sum c.3.n 61.*

9. Secunda exceptio supradictæ regulæ generalis est, si nouitius profiteatur in religione successionis incapaci. Nam tunc nulla ratio occurrit differendi testamenti executionem ad tempus mortis naturalis, cum monasterium frui illius religiosi bonis non possit. Quod autem aliqui dicunt Ecclesiam Romanam tempore vitæ religiosi vsufructuariam esse, caret fundamento; cum nullibi id ius concessum sit, minúsque veritatis habet quod hæredes ab intestato intrent, siquidem ij solum habent locum, cum defunctus intestatus decedit. Et ita pluribus firmant Couarr. *cap.2. num.6. de testam.* Gutierr. *canon. quæst.lib.2.cap.1.n.18.45.& 51.* Molin. *tom.1.de iustit. disp.140.vers.quin & bona.* Sanch. *lib.7.sum.c.3.n.60.*

10. Quarta difficultas est, quid sit dicendum spectato Trident. *decreto sess.25. cap.16.de Regularibus.* Vbi omnem renunciationem, & obligationem circa bona propria à religioso factam nisi intra duos menses professioni proximos, & de licentia ordinarij irritat, & annullat, an inquam hæc constitutio locum habeat in testamentis? Et ratio difficultatis est; quia testamentum est quædam bonorum renunciatio, cessio, & translatio, & licet non sit cessio, & translatio, irreuocabilis, sed potiùs ad nutum testatoris reuocari possit, non impedit, quominùs sub prædicto decreto contineatur. Aliàs donatio causa mortis, & sub conditione si religionem professus fueris sub prædicto decreto contenta non erit, cum non tibi impediat liberum è religione egressum. Adde si testamentum non prohibeatur à Trident. facili hac via eius constitutio eludi posset; cum religionem ingredientes via testamenti, eam dispositionem de suis bonis facere possint, quam via donationis, seu renunciationis præstare intendebant. Denique dispositiones contractibus, censentur in testamentis dispositæ, quia à contractibus ad testamentum valida est illatio, vt probat *Eberard. loco 17. à contractibus ad testamenta.* Cum ergo consilium pohibuerit, & annullauerit omnes nouitij contractus circa dispositionem rerum suarum, & testamenta censeri debent annullata: & ita sustinet Spino *Speculo testam.* Gloss. *12. princip. num.50.* Castillo de vsufructu *lib.1. c.65. n.7.* sub dubio Gutierr *cap.quamuis pactum de pactis lib.6.* verbo *dum nuptui tradebatur, n.4.*

11. Cæterum tenenda est in iudicando, & consulendo communis sententia affirmans testamenti factionem dicto decreto Tridentin. non contineri: sic docent Nauarr. *lib.3.consil. tit.de Regular. cons.83.in 2. edit. comment.2. num.51. de Regularibus* Gutierr. *canon. quæst.lib.2.cap.1.à num.31.* Molina *tom.1.de iustitia.disp.139.pag.750. vers. ambiget forte* Sanch. *lib.7.cap.5. num.18.* Barbosa *3.p.de potest.Episc.alleg. 99.n.13.* & alij plures apud ipsos. Moueor præcipuè, quia Trident. solum loquitur de contractibus inter viuos, & irreuocabilibus natura sua. Tum quia verbum *renunciatio & obligatio* hoc propriè significat. Tum quia loquitur concilium de renunciatione, seu obligatione, necessariò professione facta esset effectum habitura, vt constat ex illis verbis. *Ac non aliàs intelligatur effectum sumsortiri nisi secuta professione, aliter verò facta.* &c. Deinde quia ia testamẽto cessat finis huius decreti; qui fuit ne vi renunciationis factæ impediretur nouitius à libero religionis egressu, quod in testamento nunquam contingere poterat, cum semper liberum fuerit nouitio illud reuocare. Et ex his soluuntur contraria. Negamus namque testamenti factionem esse renunciationem propriè, vel ratione illius consi

constitutionem concilij eludi ; cum testamentum deambulatorium sit, & reuocabile, ac denique disposita in contractibus inter viuos esse disposita in testamentis, quando diuersa ratio procedit. Solum de donatione causa mortis, & de donatione sub conditione professionis faciendæ est aliqualis difficultas, an sub prædicto decreto comprehendatur ?

12. De donatione causa mortis communis sententia negat comprehendi, sed per omnia testamenti factioni assimilari ; quia reuocabilis est, neque impedit nouitio liberum à religione egressum. Sic tradit Nauarr. *d. conf.* 83. *de Regularibus*. Gutier. & Molin. & Sanch. *supra*, & Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *c.* 16. *n.* 11. tametsi contrarium leui fundamento ductus senserit Nicol. Garcia, 11. *p. de benefic. c.* 9. *n.* 22.

13. At de donatione inter viuos sub conditione si professus fueris, & non aliter censet Nauarr. *lib.* 3. *consil. tit. de donatione conf.* 7. aliàs *tit. de Regul. conf.* 81. Garcia *d. c.* 9. *n.* 19. & 20. Sanch. lib. 7. sum. *c.* 5. *n.* 17. sub dicto decreto comprehendi ; ac proinde inualidam esse, nisi bimestri ante professionem, & ex licentia ordinarij fiat. Mouentur ; quia hæc donatio vera renunciatio est, & obligatio, quam nullatenus infirmare potes, nisi religionem deseras. In concilio autem omnis obligatio supradictis conditionibus destituta cassatur : Ergo hæc donatio subsistere non potest. Neque obstat ex vi illius te non esse impeditum ; nam etiam ex vi donationis factæ à concilio intra bimestre, & ex licentia ordinarij non impediris egredi ; si quidem te egrediente cessat illius effectus : pendet enim illius efficacia ex professione subsequenda, tanquam ex conditione ; ergo quod illa donatio pendens à professione, tanquam à conditione non te impediat à religionis egressu, in causa esse non potest, quia supradicto decreto comprehendatur. Nam ad hanc comprehensionem satis esse videtur, quod liberè eam donationem reuocare non possis, sed per egressum tantum. Neque Trident. In hoc decreto spectauit solum remouere à nouitio ea, quæ eum retardare poterant à libero religionis egressu, sed etiam modum præscribere liberè, prudenter, & maturè disponendi de rebus propriis.

14. Verum contraria sententia affirmans donationem sub conditione si professus fueris validam esse non seruata forma Trident. probabilitate non caret. Quia non Trident. solum videtur intendisse modum præscribere in contractibus, & obligationibus, quæ liberum è monasterio egressum impedire poterant ; cum autem donatio sub conditione professionis, quæ est conditio pendens à propria voluntate, nunquam impedire potuit liberum è monastetio egressum, de hac donatione concilium non videtur locutum. Neque obstat quamlibet donationem intra bimestre factam, & de licentia ordinarij hanc continere conditionem si professio subsequatur, vt effectum habeat. Quia ex se non continebat, sed potius tanquam absoluta obligabat ad sui executionem independenter à professione ; eaque de causa Trident. prouidit qualiter præstanda esset, & ne effectum haberet, nisi professione subsecuta. Quia dispositione non indigebat donatio sub conditione professionis, atque idcirco in Trident. Decreto non comprehenditur ; & ita docet Mol. *to.* 1. *de iustit. disp.* 19. *post medium*, vers. *quoad Eccles.* Less. *lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 4. *n.* 40. Batbos. 3. *de potest. Episc. alleg.* 99. *n.* 17.

15 Quinta difficultas qualiter nouitij Societatis Iesv condere testamentum possint ? Videtur enim condere non posse : quia *c.* 4. *exem. gener.* cauetur nouitios Societatis Iesv debere ante ingressum in nouitiatum disponere de omnibus bonis, quæ habent, & habere possunt in pauperes, aliaque opera pia absque spe, & fiducia ea iterum recuperandi : Quod si sanè renunciationem non fecerint debeant in ingressu promittere facturos post primum nouitiatus annum, quando à superiore iniunctum fuerit : sed hæc omnino obstant testamentariæ dispositioni vtpote reuocabili saltem ante professionem, ac proinde non constituenti verum pauperem, neque remouenti spem, & fiduciam ea recuperandi. Ergo testamentaria dispositio nouitiis Societatis interdicta est.

Dicendum tamen est testamentum factum à nouitio Societatis sine ante ingressum, siue post validum esse, quia esto non sit dispositio, iuxta constitutionum normam, est tamen dispositio facta ab habili, & capaci. Tum quia ius, & dominium habet illarum rerum, quarum dispositionem facit. Tum quia iure communi non inuenitur impeditus, vt ex superioribus constat neque eriam ex constitutionibus Societatis, quæ nullam in hac parte inhabilitatem imponunt. Verum esto valida sit illa dispositio, ac peccat nouitius aduersus illam promissionem ingressu factam, sic de bonis suis in nouitiatu disponens, vel non reuocans eam dispositionem, cum à superiore iniungitur, dignusque est expulsione, si superioris consilio non acquiescit, colligitur ex Sanch. lib. 7. sum. *c.* 1. *n.* 31. & 32. Quale autem peccatum nouitius committat in hac testamenti factione, vel non reuocatione non satis exploratum est, credo probabilius solum veniale committere quid aut dicitur in 3. Congrat. Gener. *decreto* 9. & *can.* 1. promissio illa renunciandi non est votum, sed sola humana promissio solam obligationem fidelitatis inducens, ac proinde solam culpam venialem.

Punctum XV.

De dispositione bonorum, quam nouitius renunciatione, seu donatione facere potest secluso iure nouo Trident.

SVMMARIVM.

1 *Ante ingressum, & post potest nouitius sua bona renunciare.*
2 *An debeas seruare in ea dispositione leges communes regni. Proponitur dubitandi ratio.*
3 *Verius est te non esse obligatum.*
4 *Qualiter hæreditati viuentis renunciare possis.*
5 *Pendeat hæc renunciatio ex intentione renunciantis colligendum, & hac ex circunstantiis renunciationis.*
6 *An qualibet renunciatio iuxta formam præscriptam in constitutionibus Societatis Iesu sit absoluta independens à professione, seu votorum emissione, proponitur dubium. Resoluitur affirmatiue.*
7 *Secus videtur dicendum de renunciatione extra normam constitutionum.*

1. CErtissimum est (secluso nouo iure Tridentini) posse nouitium ante ingressum, vel post ingressum, quando sibi placuerit ante professionem bona sua renunciare, & donare, ac si de facto nouitiatum ingressus non fuisset. Quia extra Trid. nullibi ingredientibus religionem prohibita est bonorum renunciatio.

2. In ea tamen facienda an seruare debeat leges communes regni, non modica est difficultas. Quia esto nouitius persona Ecclesiastica sit, Ecclesiastica tamen, & religiosi legibus contractus respicientibus obligantur : eaque de causa diximus puncto præcedenti nouitium testantem debere in testamento solemnitates non solum iure communi Ecclesiastico, sed etiam ciuili petitas seruare. Neque eum hac obligatione pugnant. *Text. in c. de sis de sepultur.* vbi deciditur liberum esse transeuntibus tempore valetudinis ad religionem bona sua non solum religiosis, sed etiam quibusvis priuatis conferre personis. Neque §. *illud quoq.* Authent. *de monachis* concedens liberum bonum suorum vsum, dum professio non emittitur. Nam esto nouitius libere suis bonis vti, & disponere de illis possit ; non tollit quin obligatus sit seruare iuris solemnitates ; sed illis verbis solum indicatur non minorem libertatem habere nouitium ad disponendum de suis bonis, quam haberet ante religionis ingressum. Ex quo videtur inferri, si nouitius sit minor 25. annis indigere curatoris authoritate ad validam bonorum dispositionem, imò decreto iudicis, si de rebus immobilibus disposturus sit.

3. Cæterum verius credo opus non esse iuris solemnitates aliàs in renunciatione requisitas seruare, si professionis emittendæ causa renunciationem, vel donationem tuorum bonorum, iurium, & actionum facias : sed quamuis minor sis, posse absque decreto iudicis, & curatoris authoritate, & Iuramento firmare præstare renunciationem : Sic expressè docet Sanch. lib. 7. sum. *c.* 6. *n.* 19. cum Beroio *c. in præsentia à n.* 155. *de probationibus consentit.* Rebell. 2. *p. de iustit. lib.* 1. *q.* 8. *sect.* 5. *n.* 50. Quando sit post monasterij ingressum : Indicat satis Mol. *tom.* 1. *de iust. disp.* 139. §. *nouitij*, Suar. to 4. de Relig. *tra.* 10 *lib.* 4. *c.* 4. *n.* 19. Loquentes de renunciatione facta in Societate. Moueor ob consuetudinem, & praxim satis receptam efficiendi has renunciationes absque his solemnitatibus cum enim hæ renunciationes nullatenus effectus habeant (vt statim dicemus) nisi professione subsecuta, qua renuncians, mundo mortuus reputatur, & solemnitates supradictæ videantur introductæ ob vitandam renunciantium indecoram, & inuoluntariam paupertatem ; efficitur ad has renunciationes ex causa professionis non extendi eas solemnitates ; siquidem animo amplectendi religiosam, & perpetuam paupertatem fiunt.

4. An autem his renunciationibus cedere possis non solum iuri habito, sed sperato g. v. hæreditati parentis, aut alterius extranei viuentis non caret difficultate ob *leg. fin. C. de pactis* : vbi hæc renunciatio prohibetur absque consensu illius, cuius est hæreditas, ne detur occasio captandæ mortis, quæ occasio cessat eo consentiente. Quia præstito consensu curabit ipse vitare periculum, & periculum sentiens consensum præstitum reuocabit.

Sed dicendum est supradictam legem procedere de renunciatione hæreditatis alicuius certæ, & determinatæ personæ in fauorem etiam alicuius determinati. Verum si renunciatio fiat in fauorem monasterij, alteriusue communitatis, aut operis pij, aut sit renunciatio alicuius hæreditatis incertæ optimè potest

potest absque consensu illorum, quorum est hæreditas renunciatio fieri. Nam si fiat in fauorem communitatis cessat periculum mortis captandæ, cum communitas animam non habeat, nec præsumi possit singulos de communitate mortem captaturos, cum beneficium communitati collatum non censeatur singulis fieri, vt latissimè multis allegatis probat Sanch. *lib. 6. sum c. 2. à n. 54.* Et colligitur ex *c. consultationibus de donationibus.* Si verò renunciatio fiat hæreditatis hominis incerti, vt si diceres te renunciare quamcunque hæreditatem, quæ tibi obuenire potest, quocunque modo obueniat, siue testamento, siue ab intestato: eadem ratione probatur, quia eo casu dici non potest alicui periculum esse mortis captandæ, cum ex forma renunciationis nulla persona determinetur, cui institutus mortem insidiari possit: Sic Bolognet *leg. fin. C. de pactis n. 82. & seqq.* Gutier. *2. p. de Iuram. c. 5. n. 4.* Mol. *tom. 3. de iustit. disp. 579. num. 38.* & alij plures quos refert & sequitur Sanchez *lib. 7. summ. cap. 2. num. 31.* & colligitur manifestè, *ex leg. 3. §. de illo ff. pro socio & leg. regia 13. tit. 5. partit. 5.*

5. Sed an hæc renunciatio conditionis si pendens à professione futura? Ex intentione renunciantis desumendum est, cuius dictis standum est, cum contrarium manifestè non probatur: At in casu dubio, & foro externo ex circunstantiis colligi debet, Regulariter autem si donatio, seu renunciatio alicuius momenti sit, fiatque proximè ad religionis ingressum, hoc est vno, vel altero mente ante habitus susceptionem, & à fortiori illo suscepto, ex eius occasione fieri est præsumendum; ac proinde cessare professione validè non secuta: Sic Man. Rodrig *tom. 2. q. 82. art. 2.* Sanch. *lib. 7. sum. c. 1. à n. 12. 25. & 26.* Si tamen professio nulla futura esset, & renuncians conscius esset nullitatis, teneret renunciatio saltem pro eo tempore, quo professio valida reputatur; quia non potest præsumi fieri ex conditione professionis, quam cognoscit esse nullam, sed absolutè, & ab illa professione independenter. non quidem in totum, sed quamdiu valida reputatur. Vnde declarata nullitate, & dissoluto vinculo credo probabiliùs renunciationem dissolui; Quia semper subintelligenda est fieri sub conditione professionis validæ, vel dum in fori externo valida persistit.

6. Dubium tamen non leue est, an renunciatio facta iuxta regulas, & constitutiones Societatis ab eius nouitijs, vel ab eis, qui vota biennij emiserunt sit absoluta, & independens à qualibet professione, seu votorum emissione, ita vt dimissis à Societate nulla sint ei bona restituenda? Ratio dubitandi ea esse videtur, quia nullus maximè nouitius præsumi debet velle se bonis omnibus spoliare, nisi quatenùs credit se in Societate perpetuò victurum. Ergo cessante hoc fine, vel quia religio illum expellit, vel quia ipse cum nouitius sic liberè religionem dimittit, cessat efficacia renunciationis, quippe ab illo fine tanquam à conditione videtur pendere. Cæterum omnino dicendum est, quoties renunciatio fit à nouitio Societatis (& à fortiori ab his qui vota Scholasticorum emiserunt) in pauperes, operáve pia etiamsi fiat in fauorem Societatis fieri absolutè, & independenter à perseuerantia in Societate; ac proinde si ante votorum emissionem, vel post ante professionem à Societate dimittatur, nulla debere ei bona restitui. Sic Molina *tom. 1. de iustitia disp.* 19. vers. *illi qui* & vers. *nouitij*, Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. c. 14. n. 22. & tract. 10 lib. 4. cap. 4. n. 19.* Sanch. lib. 7. sum. *c. 1. n. 24. & sequentibus* Ratio est; quia nouitius, vel religiosus Societatis de suis bonis in pia opera disponens præsumitur eam intentionem in sua dispositione habere, quam Societatis constitutiones præscribunt: quia semper quis præsumitur operari conformiter ad sui status regulas, & obligationes. At regulæ Societatis, & constitutionis præscribunt renuntiationem fieri independenter à conditione professionis, seu emissionis votorum, siquidem præscribunt erogauda pauperibus, vel in illa pia opera iuxta propriam cuiuscunque deuotionem, omnem à se fiduciam submouendo eadem vllo tempore recuperandi, vt dicitur. *exam. gener. 4. c. & 3. p. constitut. c. 1. n. 7. & 25. & 4. p. c. 4. littera E, & 6. p. c. 2. littera H.* Quæ certè vera non essent, si dependenter à professione, vel votorum emissione renunciarentur; cum satis firma esset spes ea aliquando recuperandi, videlicet votis non emissis. aut dissolutis. Neq; obstat ratio dubitandi. Verissimum enim est, neminem præsumi bonis renunciare, nisi quatenus credit se in religione perpetuò victurum, quia eo animo, & proposito renunciat, ar non inde infertur renunciare sub illius perseuerantiæ conditione, potiùs namque præsumi debet renunciare absolutè, ne bona renunciata spe recuperationis eius animum, propositum rectum infirment, & à via perfectionis incœpta desistere faciant.

Aduerto tamen si in fauorem Societatis renunciatio facta est tempore nouitiatus, & ante vota biennij renuntians dimittitur, omnia ei reddenda ex æquitate, quamuis ex iustitia nulla est obligatio. At si post vota biennij dimittitur, solum debet societas pro qualitate, & quantitate receptæ donationis alimenta renuncianti præbere, dum egenus est, & aliunde non habet, vnde sustentetur; alioquin ob ingratitudinem reuocare donationem poterit renuntians; Sic ex doctrina Surdi *de alimentis tit. 1. q. 48.* aduertit Sanch. *lib. 7. cap. 1. fin. n. 39.* Idem colligitur ex Suar. *tract. 8. lib. 3. c. 14. n. 22. & 23.*

7. Verum si bonorum renunciatio facta sit extra constitutionum normam, nempe quia facta est in consanguineos, vel amicos non egentes, aliáve opera profana, credi potest probabiliter non procedere ex animo, vt firma sit professione non subsecuta. Quia non apparet specialis ratio hunc animum absolutæ donationis potiùs in Societate, quam in aliis religionibus præsumendi: Sic expressè Sanch. *lib. 7. summ. c. 1. n. 37. & n. 38.* Addit votis biennij hanc renunciationem non confirmari. Verum esto hoc ita sit, quod difficultate non caret ob summam paupertatem, & remotionem impedimentorum, quam Societas in suis religiosis requirit; cui intentioni aptiùs se confirmat renuncians absolutè absque vlla conditione, tametsi in opera profana, quam renuncians spem retinens recuperationis: at credo à puncto renunciationis dominium in resignatarium transferri, esto fit translatum reuocabiliter dimissione è Societate contingente; quia ita seruat praxis & stylus receptus. Neque obstat ea verba *constit. 2. p. c. 3. n. 5.* Quibus cauetur dimissum è Societate omnia sua secum ferre debere, quia vt in Glossa explicatur idest intelligendum de his, quæ nondum expendisset.

PVNCTVM XVI.

An spectato iure communi, & secluso Trident. bona nouitij decedentis ante professionem debeantur monasterio successionis capaci?

SVMMARIVM.

1 *Quando nouitius decedit non condito testamento, nec facta renunciatione, plures censent monasterium succedere. Verius est oppositum.*

2 *Quando decedit condito testamento succedit ei, quem hæredem instituit. Idem de resignatorio, quamuis probabile sit hunc non succedere.*

DEcedere potest nouitius condito testamento, vel renunciatione facta suorum bonorum, vel sine testamento, aut renunciatione.

1. Quando nouitius absque testamento, vel renuntiatione decedit, non desunt plures Doctores. Quos refert Sanch. lib. 7. sum. *c. 3. n. 91.* Sentientes monasterium succedere exclusis hæredibus ab intestato. Quia nouitius ipso facto per religionis ingressum se, & sua religioni dedicat: Si igitur expressè dedicaret, deberentur illa bona monasterio: Ergo etiam debentur ex tacita dedicatione, quia taciti & expressi idem est iudicium leg. *cum quid ff. si certum petatur.* Deinde nouitius dum in nouitiatu existit, est persona Ecclesiastica, & religiosa fori, & canonis priuilegio gaudens, sed monasterium succedit in bonis religiosorum decedentium, ergo succedit in bonis nouitij. Adde in fauorem pia causæ esse indicandum ergo in fauorem monasterij exclusis hæredibus ab intestato.

Cæterum omnino tenendum est hæredes ab intestato succedere, & monasterio nihil deberi: Sic Abbas *docet c. in præsentia n. 68. de probationib.* Nau. *comm. 1. n. 49. de Regular.* Andreas Taquin. *lib. 6. controuers. cap. 19.* Gutier. *lib. 2. canon. q. c. 1. n. 101. & n. 107.* Molina tom. 1. de iustit. *disp. 140. vers. de aliis* Rebell. *2. parte iustit. lib. 1. q 8. sect. 5. n. 52.* Suar. *tom. 3. de Rel. lib. 5. c. 16. n. 9. & aly*, innumeri; quos refert & sequitur Sanch. lib. 7. sum. *c. 3. n. 92.* Fundamentum est quia nouitius dum in nouitiatu existit, non est religiosus cum effectu, iuxta expressum Textum *in c. Religioso de sent. excomm. in 6. c. porrectum de Regul.* neque bona sua monasterio dicauit per ingressum: Siquidem donatione, vel testamento potest liberè de illis disponere: Ergo nulla est ratio ob quam monasterium ei intestato succedat. Dixi monasterio nihil deberi; quia nec debetur legitima, cum monasterium loco filij non sit, nisi in casibus à iure expressis, qualis non est enumeratus; neque item debentur expensæ, cum nullo iure cautum sit, neque aliquis contractus de illarum solutione supponatur celebratus: Sic expressè Sanch. *d. c. 3. n. 94. & 95.* Suar. *dicto c. 16 n. 17.* Hinc soluuntur contrariæ rationes. Ad primam negamus nouitium se, & sua tradere religioni absolutè, sed solum ad probationem ex cuius traditione cum nullum ius quæratur monasterio, non impediuntur hæredes aliàs legitimi succedere. Ad 2. dico nouitium gaudere priuilegiis religiosorum quæ aliis non præiudicant, secusque aliis præiudicantia sunt, & quæ veritatem religionis, non iuris fictionem expostulant, Adde legitimis hæredibus exclusis monasterium succedere, non tam esse priuilegium nouitij, quam monasterij. At priuilegium nullibi concessum est monasterio ob decessum nouitij, sed ob decessum veri religiosi. Neque fauor in præiudicium tertij extendendus est, argum. Textus *in c. parte de censib.*

2. Verum

2. Verum si nouitius decesſit condito testamento, succedit is, quem hæredem instituit, quia morte confirmatur, vt docent omnes, & supponitur in Authent. *nunc autem Cod. de Episcopis, & clericis.* Idemque asserunt plures Doctores de resignatario stante renunciatione expressa. Quia ea renunciatio solum continet conditionem, si in religione renuncians perseuerauerit, & satis perseuerat ibi moriens, cum ab ea recedere non possit, & moriendo tacens donationem ipsam confirmat: Colligiturque ex *c. in præsentia de probat. & c. vlt. de successionibus ab intestato* vbi ex dedicatione facta à nouitio, & nõdum professo decedente, bona acquiruntur monasterio: Sic expresse docent Nauarrus comm. 2. de Regularibus *num.* 49. Menoch. alios referens *consil. 396. nu. 3. & lib. 6. præsumpt. 34. & lib. 2. de arbitrar. casu 356. num. 20.* Gutierr. *lib. 2. can. quæst. cap. 1. num. 103.* Sanchez aliis relatis, *dicto lib. 7. cap. 3. num. 97.* Suarez *tom. 3. de Religion. lib. 5. cap. 16. nu. 11.* Et placet mihi quia est pia sententia, & religioni fauorabilis. Quamuis contraria satis probabilis sit; eo quod renuncians non sub conditione perseuerantiæ per mortem naturalem, sed sub conditione perseuerantiæ per mortem ciuilem, & professionem legitimam videatur renunciare. Aliàs non erit renunciatio, seu donatio inter viuos, sed causa mortis: neque licitum erit testamento illam reuocare, contra Sanch. lib. 7. summ. *cap. 5. num. 50.* Item moriens in nouitiatu in eo statu perseuerare fingitur. At non est credendum renunciantem velle renunciare sub conditione perseuerantiæ in nouitiatu, sed sub conditione perseuerantiæ in religioso statu. Ergo neque Textus *in c. præsentia & c. vlt. de successionib.* Contrarium conuincunt. Cum satis verò similiter dici possit per illam dedicationem veros religiosos fuisse constitutos. Atque ita per hanc renuntiationem non excludi legitimos hæredes docent Barbosa *c. in præsentia n. 553. de Probationibus* Decius *ibi n. 283.* Redoanus *de spoliis Ecclesiast. q. 8. in principio n. 71.* Manuel. Rodriguez *quæst. regul. tom. 2. q. 80. art. 2. in princ.* & probabile reputat Sanch. *lib. 7. sum. c. 3. n. 13. & 97. fine* alios referens.

PVNCTVM XVII.

Quid dicendum sit de Renunciatione facta iure Trident. spectato.

SVMMARIVM.

1 *Quid statuerit Trident.*
2 *Illatio ex supradicto Trident decreto.*
3 *Comprehendat ne hoc decretum ingredi volentes religionem? Affirmant plures.*
4 *Verius est oppositum.*
5 *Comprehendit nouitios maiores sexdecim annis.*
6 *Non comprehendit testamentum, nec donationem causa mortis, nec reuocabilem.*
7 *Donatio irreuocabilis ex natura sua. qua sit magni momenti comprehenditur.*
8 *Possitne dari mutuum à nouitio præstita sufficiente cautione de redditu, si religionem deserat? Affirmant plures verius esse oppositum.*
9 *Debet fieri renunciatio intra duos menses proximos professioni, & qualiter hoc intelligatur.*
10 *Requiritur licentia Episcopi.*
11 *Non est opus dari in scriptis.*
12 *Et ita firma, vt à nouitio reuocari non possit.*
13 *Non transfertur dominium in resignatarium quousque professio valida sequatur.*
14 *Negat Sauch. ante professionem debere tradi monasterio, si in eius fauorem fiat resignatio.*
15 *Verius est oppositum.*
16 *Fit satis fundamento Sanch.*
17 *Vt renunciatio hereditatis patris viuentis in fauorem alicuius extranei effectum habeat, debere monasterium cedere affirmant plures.*
18 *Verius est opus non esse monasterij cessione.*
19 *Satisfit oppositis.*

1. TRidentin. Consilium *sess. 25. de Regul. c. 16.* In hæc verba decernit. Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunque causæ piæ valeat nisi cum licentia Episcopi, siue eius vicarij fiat, intra duos menses proximos ante professionem; ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione. Aliter verò facta etiamsi cum huius fauoris expressa renunciatione etiam iurata sit irrita, & nullius effectus, subditque consilium per hæc se non intendere aliquid innouare, aut prohibere, quin Religio Clericorum Societatis iuxta pium eorum institutum à sancta Sede Apostolica approbatum Domino, & eius Ecclesiæ inseruire possint. Addit item, sed neque ante professionem excepto victu, & vestitu nouitij, vel nouitiæ

illius temporis quo in probatione est quocunque prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur, ne hac occasione discedere nequeat, quòd totam, vel maiorem partem substantiæ suæ monasterium possideat, nec facilè si discesserit, id recuperare possit; quin potiùs præcipit Sancta Synodus sub Anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat; & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant. Quòd vt rectè fiat Episcopus etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellet.

2. Ex hoc decreto manifestè constat, etsi iure communi spectato quælibet renunciatio, & obligatio inter viuos ante, vel post nouitiatus ingressum valida esset: Spectato tamen hoc decreto inualidam esse, & nullius effectus, nisi facta fuerit intra duos menses proximos professioni & de licentia ordinarij. Item nihil monasterio ex bonis nouitij dari posse, nec recipi præter victum & vestitum. Denique in Societate Iesu hoc decretum locum non habere. Vt autem doctrina huius decreti, quæ maximè necessaria est, lucidior fiat aliquas difficultates proponam, & ea qua potuero breuitate enodabo.

3. Prima difficultas est circa personas, quarum renunciatio, obligatio, seu donatio interdicta est hoc decreto; an inquã cõprehendat eos, qui ante religionis ingressum eo intuitu de bonis suis disponunt? Affirmant tanquam probabilius Nauarr. *cons. 7. & 8. de donationib. in antiquis & cons. 81. de Regular. in nouis* Flamin. *de resignat. lib. 3. q. 13. n. 9.* Mol. de iust. *tract. 2. disp. 139* vers. *ambiget tursius, & disp. 149. vers. quoad Eccles. & t. 3. disp. 604. n. 2.* Less. *l. 2. c. 41. n. 39. & 40.* Azor. *l. 13. c. 9. q. 2.* Eman. Sa verbo *relig. n. 5.* Zeballos *in suis comm. opin. q. 115 in fine,* & alij plures relati à Barbos. & Sanch. aliisque Doctoribus statim referendis. Mouentur præcipuè ab inconuenienti, ne huius decreti dispositio reddatur frustranea, & illusoria, quod sine dubio videtur contingere, si renunciatio eorũ, qui religionem ingredi intendunt valida persistit. Si enim consilium annulat renunciationem, & donationem nouitiorum, ne nouitij difficilem è religione egressum habeant ob factam bonorum renunciationem, & difficilem illorum recuperationem, consequenter etiam debet irritare renunciationem ante ingressum factam eo intuitu. Tum quia ex eadem inconuenientia inferuntur. Tum quia consiliaris dispositio suo frustratur effectu. At satis in iure receptum est legis dispositionẽ ex vno casu ad alium extendi, quando est eadem ratio, *l. illud ff. ad legem aquiliam, & l. à Titio ff. de verb. obligat.* & constat ex adductis *tract. 3. de legib. disp. 5. punct. 3. §. 4.* Item extendi, quando si non extenderetur, redderetur aliàs vana & elusoria dispositio, *c. si ciuitas de sent. excomm. in 6. & c. 2. de vsuris in 6.* vbi Gloss. & Doctores. Neque obstat si dicas hoc verum esse, quãdo casus ad quem legis dispositio debet extendi cõtinetur sublata verborum forma legis: Secùs verò quando non continetur. Quia sub hoc decreto satis videntur contineri parati ingredi religionem: Quia enim sic parati, existunt tanquam ingressi debent reputari, *argum. leg. pen. ff. de milit. testam.* Vbi proximè accingendus reputatus pro accincto. Deinde quia textus de cuiuslibet renunciatione ante professionem loquitur, neque ad religionis ingressus dispositionem restrinxit ibi *nulla quoque renunciatio.* Quòd si duas ex illo aduerbio *quoquo* quod copulatiuum est, & dispositionem sequentem cum antecedenti coniungit, colligitur satis loqui textum de ingressis in religionem: siquidem loquitur de iis, de quibus præcedens decretum locutum fuerat, inde infertur te debere affirmare solũ prohiberi renunciationem, & obligationem illorum, qui 16. annum non expleuerunt; quia solum de ipsis præcedens decretum loquitur. Hoc autem communiter à Doctoribus reprobatur (vt videbimus.) Non igitur dispositio ad solos nouitios, & in religionem ingressos extendenda est.

4. Nihilominùs veriorem, & probabiliorem reputo sententiam negantem extendi ad eos, qui religionem ingredi parati sunt, nec tamen ingressi: Sic tradunt aliis Menoch. *l. 2. de arbitr. casu 436. à n. 3.* Nicol. Garcia *11 p. de benefic. c. 9. n. 15.* Sanch. *l. 7. sum. cap. 5. numer. 4.* Barbosa *3. p. de potest. Episc. alleg. 99. num. 17.* Man. Rodr. *tom. 3. quæst. regul. quæst. 16. art. 1.* Testantúrque ij Doctores sæpe esse decisum, decisionésque refert Barbosa *super hoc decretum.* Mouetor, quia legis dispositio, & maximè iuris communis correctoria extendi non debet ad casum sublata verborum forma non comprehensum; vt multis probari *illo punct. 3. de legibus §. 4.* At huius dispositionis verba solum regulares comprehendunt. Tum quia Rubrica ex qua legis interpretatio desumitur est de regularibus, Tum quia verba ipsius id clarè indicant. Nam dictio illa *quoque* copulatiua sequentem dispositionem cum præcedenti coniungit leg. *tutores quoque ff. de pactis & §. Prætorum quoque instit. de iure naturali,* ac ideo clarè denotat loqui de nouitiorum renunciationibus, de quibus solis præcedens textus locutus fuerat; neque inde infertur ad solam renunciationem minorum 16. annis extendi vt statim probabo. Idipsum indicant illa verba *nisi intra duos menses proximos professioni,* quæ supponunt renunciationem in probatione

esse,& illa finito tempore nouitiatus, & rursus *sed neque ante professionem.* Ergo quamuis eadem ratio procedat in renuntiatione ante nouitiatum, ac in nouitiatu facta legis dispositio ad eam renuntiationem non extenditur. Ex quibus solutum manet contrarium fundamentum. Nego namque dispositionem huius legis reddi vanam, & illusoriam, ex eo quod ante ingressum possit nouitius bonis cedere,provt sibi placuerit quia ea renuntiatio rata est, ob idque consilium eam reliquit iuris communis dispositioni contentum annullatione renuntiationis,& donationis post habitum susceptum factæ, vtpote frequenter contingentis.

5. Posito autem solam nouitiorum renuntiationem à concilio annullari,est dubium de quibus nouitiis decretum intelligatur. Rationem dubitandi dedit Menoch. lib.2.de arbitrar. *casu 436.n.8.in 1.edit.* Asserens solum extendi ad nouitios minores sexdecim annis,quia his ob immaturam ætatem voluit consulere concilium illa renuntiationis solemnitate.Reliquos verò nouitios maiores sexdecim annis dispositioni iuris communis reliquit,ac proinde censet cedere bonis posse quolibet tempore post nouitiatus ingressum, & absque licentia ordinarij.Mouetur eo quòd huius decreti dispositio, vt dictum est cum præcedenti coniungitur, sed præcedens dispositio solum annullat professionem ante expletum 16.annum factam.Ergo sola ea renuntiatio,quæ ante 16. annum facta fuerit,annullatur.

Cæterum omnino tenendum est cuiuslibet nouitij in quacumque ætate constituti renuntiationem annullari absque solemnitate eo decreto præscripta.Quia illa verba *nulla quoque renuntiatio* solum coniungit præsentem dispositionem cum antecedenti,vt loquatur de his, de quibus præcedens dispositio loquitur,nempe nouitiis,& regularibus,sed non ita coniungit, vt statuat omnes qualitates ad professionem requisitas debere renuntiationi adesse. Aliàs fieri non posset renuntiatio nisi post decimum sextum annum completum,& finito probationis anno, quod est contra præsentis decreti dispositionem permittentem renuntiationem fieri intra duos menses proximos professioni ; ac proinde ante 16. annum expletum,& ante nouitiatum finitum.Adde eandem ferè rationem militare ad irritandam renuntiationem post 16. annum, ac anteà;cum in omni renuntiatione timeri possit fraus, & metus parentum, consanguineorum,imò & monachorum, cuius vitatio fuit ratio huius legis,& dispositionis,vt tradit Nauarr. *cons. 8. de donationibus in antiquis.* Ergo quælibet nouitij renuntiatio absque prædicta solemnitate irritatur.Et ita docent tanquam indubitatum Gutierr. *lib. 2.canon.quæst.cap.1.nu.34.* Zenido *in decret.collectan.50.n. 5.* Valascus de partibus *boner. cap.16.num.27.Man.21.tom.sum.c.7.n.7.& tom.2.quæst.regul. quæst. 47. art.13.*Sanch.*lib.7.sum.capit.5. numer. 7. & 8.* August.Barbosa 3. *p.de potest.Episc.allegat.99.num.18 & alij apud ipsos.*

6. Secunda difficultas est, quæ renuntiatio, obligatio, & donatio sub hoc decreto contineatur?Constat ex dictis *punct.* 14.non comprehendi eam,quæ ex se reuocabilis est,& nullum libero egressui impedimentum præstat ; comprehendi tamen eam,quæ natura sua irreuocabilis est, & difficilem reddit egressum,& tradit vltra ibi allegatos Molin.tom. 3. de iustit. *disput.604.*Menoch.*volum.4.cons.388.num.7.*Sanch *lib.7.cap. 5.num. 15.* Quocirca non comprehenditur testamentum, nec donatio causa mortis, neque facta sub conditione, si in religione perseueraueris,vt diximus *eo punct.*14. quamuis de hac vltima plures contrasentiant ; similiter non comprehenditur contractus onerosus emptionis, venditionis, conductionis locationis, in quibus tantundem reciperes quantum dares; quia moraliter loquendo ex his contractibus nihil amittis; ac proinde non te impediunt à libero religionis egressu;& ita docet Manuel.2.tom.summ.*cap.7.n.4.*Sanch.*lib.7.sum.c. 5. n. 31.& n.33.* Bene addit contractus Societati, & ludi, quibus te æquè lucro, ac iacturæ exponis, hoc decreto non prohiberi; quia nec minuunt patrimonium, nec reddunt difficiliorem è religione egressum.Secùs est (inquit *n.34*)de contractu fideiussionis etiam pretio accepto:Quia semper obligatio terminatur ad assecurandam maiorem quantitatem, quam est pretium receptum; ac proinde semper adest periculum iacturæ, & paupertatis.

7. Porrò dubium non est donationem hoc decreto prohiberi;nam esto non sit propriè renuntiatio, est tamen quædam illius species,& quæ patrimonium efficaciùs minuit, & donantem obligat donatum tradere donatario : Sic Nauarr. *lib.3.conf.tit.de donation.con.7.& 8.aliàs 81.& 82. tit. de Regul.*Menoch.*de arbitrar.lib. 2. casu 436. n.7.* Sà *verbo religio. 5.* Molina *tom.1. disp. 139.vers. ambiget præterea* Sanch. lib.7. sum.*c.5.n.20.*Suar.tom.3.de Relig.*lib.5.c.16.num.11.* Limitant tamen ferè omnes hi Doctores ne intelligatur de donationibus magni momenti ; & quæ patrimonium notabiliter minuerent ; qua de causa licitum est nouitio,vel nouitiæ præbere necessaria ad victum, & vestitum, ex cuius ratione honestatur propinæ, aliique sumptus, qui in egressu monialium fieri solent,pertinent enim ad nouitij victum.An autem monesterio aliquam eleemosynam tametsi exiguam vltra victum, & vestitum præstare possis, sicuti potes aliis extraneis, non caret difficultate ob verbum illud, neque ante professionem *excepto victu, & vestitu aliquid ex bonis ipsius* quod tum propter negationem imbibitam, tum propter exceptionem victus, & vestitus quamlibet eleemosynam excludere videtur. Sed omnino dicendum est exiguas eleemosynas, nec patrimonium notabiliter minuentes non excludere;quia monasterium non debet deterioris esse conditionis, quam alij pauperes, neque nouitius impediri debet ab operibus pietatis, quæ eius liberum è monasterio egressum non impediunt.Neque consilium huic intellectui obstat ; cum enim dicit *neque aliquid* excepto victu, & vestitu esse monasterio tribuendum; subintelligitur quod magnum sit, vt satis indicant illa verba, Ne hac occasione discere nequeat;quod totam, vel maiorem partem substantiæ suæ monasterium possideat, nec facilè si discesserit id recuperare possit. Ergo donationes,quæ totam, vel maiorem partem substantiæ non exhaurunt, hoc decreto non videtur prohiberi, sed potiùs permitti. Sanchez lib.7. sum. *capit.4.numer.22.*Suar.tom.3.de Religione *lib. 5. cap.16. num.11.*

8. Grauior est dubitatio de mutuo ; an ex bonis nouitij monasterio dari possit præstita à monasterio sufficiente cautione, vel fideiussione de redditu nouitio religionem deserente ? Manuel Rodriguez *2.tom summ.cap.7.n. vltimo.* Testatur graues Doctores Academiæ Salamanticensis affirmasse esse licitum, nec ipse nec Sanchez,aliique Doctores referendi id audent condemnare, tametsi censeant esse ab hoc contractu abstinendum. Ratio ea esse potest;quia non est vera pecuniæ renunciatio, nec donatio, sed quædam illius limitata,& temporalis concessio, ex qua nullum nouitio sequitur damnum,nullaue difficultas in eius recuperatione, si è religione discesserit. Sed dicendum est, & in praxi omnino seruandum, nullomodo posse tale mutuum concedi, etiamsi daretur mutuum sub obligatione reddendi illud aliquo,vel aliquibus mésibus ante professionem : In quo casu Suarez *statim referendus* nonnullam verisimilitudinem reperit : Sic expresè docent Valascus de partitione *c.16. num.32.* quem refert, & sequitur Sanchez, *lib.7. sum.c.5.num. 24.* Suar. *tom. 3.de Religione lib.5. c.9. in fine n.16.* tametsi *tom.4. tract.9. lib.1.cap.11. num.4.* Contrarium in aliquo casu videatur sentire ; Inquit enim dotem dari posse monasterio, cum primum monialis ingreditur sub cautione,& securitate, quòd fine difficultate redderur, si monialis exierit præcipuè accedente Episcopi approbatione. Fundamentum nostræ sententiæ est, quia Tridentin. prohibet omnem renunciationem, donationémve irreuocabilem, sed mutuum est quædam iuris renunciatio, & donatio saltem pro limitato tempore ; siquidem per mutuum mutuatario dominum, & vsus rei mutuatæ transfertur absque potestate reuocationis, quousque terminis solutionis adueniat. Ergo comprehenditur sub hoc decreto fauorabili. Adde regulariter in mutui recuperatione difficultates adsunt, esto in vno vel altero casu cessent, quod sufficit, prohibitio ad ipsum extendatur. Restabat examinare ; an renuntiatio beneficij sub hoc decreto comprehendatur; sed de hac re diximus *tr. de benef. disp.6. punct.2.§.2.*

9. Tertia difficultas est de qualitatibus requisitis ad validam & licitam renunciationem, obligationem & donationem. Duplicem tantum conditionem consilium expostulat ad huius renunciationis, obligationis, vel donationis valorem, scilicet vt fiat intra duos menses proximos professioni, & de licentia Episcopi,seu eius Vicarij.Cũ dicit intra duos menses proximos, clarè indicat quolibet die illius vltimi bimestris posse renuntiationem fieri. Quod si professio vltra annum nouitiatus ex aliqua causa differatur, non est opus renunciationem fieri intra bimestre proximum professioni, quæ de facto emittitur, sed sufficit si fiat intra bimestre proximum professioni, quæ emitti poterat, proinde vt fiat aliquo die vltimi probationis bimestri:Sic tradit Sanch.lib.7.sum.*cap.5.n.31.&* 32. Barbosa 3.p. de potestat. Episcop. *alleg. 99. n.11. & in declarat.consilij.* Refert à sacra congregatione decisum. Si autem ex dispensatione Pontificia ante 16. annum expletum, & ante finitum annum nouitiatus professionem faceres, credit Sanchez & Barbosa, te non esse dispensatum, vt bimestri proximo renuncies,sed necessario eodem die professionis debere renunciare:Quia dispensatio ætatis, & nouitiatus non infert dispensationem renunciationis vtpote omnino distinctam. Cæterum verius credo eo casu te posse intra bimestre anteprofessionem renuntiare, non quod dispensatio ætatis, & nouitiatus extendatur ad renuntiationem ; sed quia illa dispensatione posita absque vlla alia potes intra bimestre proximum professioni renuntiare : quia consilium nihil aliud expostulat, nisi quod renunciatio fiat intra bimestre proximum professioni, siue professio post annum differatur, siue ex dispositione anteponatur facta verò renunciatio si religionem deseras, esto finito anno nouitiatus perit, neque reuiuiscit & iterum

iterum religionem ingrediente, quia nullibi est cautum, vt benè aduertit Sanc. lib. 7. sum. *c. 5. n. 84.* Credo tamen & repetendum esse nouitiatum (vt superiùs probauimus) & renunciationem faciendam esse intra bimestre professioni proximum, ac si nunquam renunciatio facta esset, quamuis contra sentiat Sanch. *suprà.*

10. Rursus consilium expostulat ad huius renunciationis, obligationis, seu donationis valorem licentiam Episcopi, seu eius Vicarij, quod non solum habet verum in monasteriis iurisdictioni Episcopi subiectis, sed etiam exemptis, quia in hac parte omnia sunt illi subiecta, sicuti sunt ad explorandum nouitiæ voluntatem. Et prudenter sic statutum est, vt maiori, cum libertate nouitiorum renunciatio fiat, præterquam quod nouitius eo tempore non plenè religioni subiectus sit Sanch. lib. 7. summ. *cap. 5. n. 74.* Barbosa *alleg. 99. n. 7.* Rodrig. *quæst. regul. tom. 2. quæst. 47. art. 14.* Quid autem nomine Episcopi, seu eius Vicarij intelligatur ? Sæpè diximus intelligendum esse Episcopum electum, & confirmatum, tametsi nondum consecratum, non autem Archiepiscopum comparatione suffraganeorum, nisi causa ad ipsum per appellationem deuoluatur. Item Abbates, aliósque Prælatos exemptos iurisdictionem quasi Episcopalem habentes in suo districtu, seu Diœcesi, ac denique Vicarium Generalem non foraneum Episcopi, seu capituli sede vacante. Sic Sanch. *à num. 64.* & Barbosa *dicta alleg. 99. n. 3.*

11. Hæc tamen licentia non debet ex necessitate in scriptis concedi ; quia consilium eam formam non expostulat, sicuti expostulauit eadem *sess. c. 5.* Debet tamen præcedere, nec sufficit subsequi vtpote quæ valori actus necessaria est. Quapropter non sufficit petita, sed debet esse obtenta. Satis verò est si tacita sit, & ratihabitione de presenti ; quæ omnia tradit Barbosa *dicta alleg. 99. n. 10.* Sanch. *dicto c. 5. n. 76. & sequentib.* Præter supradictam duplicem conditionem, cum nulla alia consilium expostulauerit, seruanda sunt, quæ de renuntiatione spectaro iure communi diximus punct. præced.

12. Quarta difficultas est de valore, & efficacia supradictæ renunciationis, obligationis, seu donationis. Et primò: An ita firma sit, vt non possit nouitius in religione perseuerans amplius reuocare? Qua in re credo certum eam firmitatem habere; alias si pro libito reuocari posset, vt quid ad obligationem ita leuem, & infirmam tam graues circunstantiæ, sicut licentia Episcopi intra bimestre professioni proximum expostulantur ; cum quolibet tempore nouitiatus absque licentia Episcopi renuntiatio, obligatio, & donatio reuocabilis fieri possit. Neque obstat huic limitati esse conditionalem pendentem inquam à professione futura ; quia conditio esto effectum donationis suspendat, non tamen suspendit eius valorem, & firmitatem conditionalem ob ius donatario quæsitum, Sanch. lib. 7. summæ *c. 5. n. 57.*

13. Posito autem illius renunciationis, obligationis, seu donationis valore, verius credo nequaquam dominium rei donatæ, seu renunciatæ in resignatarium, vel donatarium transferri quousque professio valida sequatur. Quia consilium expresse dicit, vt non intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione; sortiretur autem suum effectum, si antecedenter ad professionem dominium rei donatæ, seu renunciatæ transferret, esto transferret reuocabiliter. Sanchez *lib. 7. summ. cap. 5. num. 62.* Ex quo fit iam non esse locum opinionibus, an monasterium, an nouitij hæredes eo intestato ante professionem decedente succedant, cum certum sit hæredes succedere ; siquidem illa renunciatio nullius effectus est professione non secuta, & notauit Sanchez *dicto capit. 5. numer. 51.* Manuel. Rodriguez *quæst. regul. tom. 2. quæst. 47. artic. 12.* Notanter dixi, quousque professio valida sequatur. Nam per professionem inualidam quantuncumque continuatam non firmatur renunciato, esto sic præsumeretur. Quia consilium non de præsumptione professionis, sed de vera professione intelligendum est. Firmarum autem eo ipso, quo professio ratificatur, & valida persistit, dummodo renunciatio à principio valida fuerit, (hoc est) ex licentia Episcopi, & in eo ætate, & eo tempore nouitiatus elapso, vt possis intra bimestre profiteri ; aliàs si non expletis decem mensibus nouitiatus, & ætatis quindecim annorum renunciares absque dispensatione, renunciatio nulla esset, sicuti esset nulla omissa Episcopi licentia, neque ex ratificatione professionis firmaretur, sed opus esset eam denuo facere, & ratificare Sanch. *dicto c. 5. n. 56.*

14. Sed dubium est ; an facta hac renunciatione, seu donatione bonorum in fauorem monasterij, monasterio tradi debeant bona ante professionem ipsumque monasterium ea capere possit ? Negat Sanch. lib. 7. summ. *cap. 5. n. 53.* Ea motus ratione, quia consilium prohibet, irritat, & annullat donationes ex bonis nouitij monasterio factas, ne hac occasione discedere nequeat, néue discesserit facilè recuperare non possit. Ac hæc ratio procedit, si facta renunciatione bona tradantur, eáque monasterium occupet. Ergo dicendum est id esse prohibitum. Neque obstat dicere consilium nouitiis abeuntibus omnia restitui debere, quæ sua erant, in quo videtur supponere monasterio esse traditus. Quia (inquit Sanch. multa traduntur monasterio licitè vtpote pertinentia ad nouitiæ vestitum, ornatum cubilis & lecti, quæ restituenda sunt professione non secuta. Deinde restitui debet, si quid illicitè contra hoc decretum sit monasterio datum.

15. At verius credo ex vi illius renunciationis ab ordinario approbatæ omnia bona renunciata tradi posse monasterio, vel cuicumque alteri resignatario. Moueor quia iure antiquo id fieri poterat quocumque tempore nouitiatus ; eo quod valida erat renunciatio, sed ex tunc valorem renunciationis factæ intra bimestre professioni proximum, & de licentia Episcopo Tridentin. non immutauit, sed potiùs approbauit. Ergo ex vi illius possunt bona resignatario tradi. Deinde Tridentin. in *illo §. sed neque ante professionem* donationes ex bonis nouitij monasterio factas prohibet sub pœna excommunicationis ferendæ tam dantibus, quam recipientibus, quæ fierent ante bimestre proximum professioni, neque ex licentia ordinarij. Nam quæ intra bimestre, & ex licentia ordinarij fiunt nullatenus prohibet, sicut nec renunciationes, & obligationes, sed potiùs licitè dare, & recipere permittit. Ergo permittit tradi ; quia traditio supposito valore donationis nullibi est prohibita. Quod ipse Sanch. *dicto capit. 5. numer. 11.* Libenter fatsus est, loquens enim de renunciantibus in Societate concedit bona illorum, qui in fauorem Societatis renuntiarunt, Societati tradi posse ; quia permittendo consilium hanc renunciationem, & traditionem, quæ minus est, permittit. Idem ergo in præsenti debebat dicere. Idipsum confirmant verba finalia illius decreti *nouitiis abeuntibus omnia restituantur, quæ sua erant* quæ supponunt monasterio posse esse aliqua tradita. Neque est restrictio facienda pro solis pertinentibus ad nouitiæ vestitum, ornatum cubilis, & lecti ; cum hæc vtpote res exiguæ donari liberè poterant, vel saltem sub victu, & vestitu comprehendi. Neque etiam à sola illicitè tradita : cum hæc etiam non egrediente nouitio deberent restitui, cum nullo tempore potuerunt retineri.

16. Ratio verò Sanch. non vrget. Nam esto eadem difficultas ex illa traditione bonorum, ac ex renunciatione absque licentia ordinarij nascatur ; id solum probat traditionem prohiberi debere ; at non probat esse prohibitam, cum sub verbis prohibentibus renunciationem non contineatur. Deinde dico nullo modo ex traditione bonorum eadem inconuenientia inferri, quæ inferuntur ex donatione, & renunciatione absque illa solemnitate. Nam cum hæc tractantur ex vi renunciationis ab ordinario approbatæ, & ita proximè ad professionem, vel religionis desertionem, nulla potest adesse moralis difficultas in eorum recuperatione, quæ tamen adest ex renunciatione, & donatione absque hac solemnitate.

17. Maior autem dubitatio est de renunciatione hæreditatis patris viuentis, alterius{ve} consanguinei in fauorem alicuius extranei à monasterio distincti ; an præter supradictam solemnitatem, vt effectum habeat requiratur consensus monasterij, & illius cessio ? Affirmant requiri Bolognet *leg. 6. num. 114. Cod. de probationibus, Tellus* Fernandez *leg. 6. Tauri à numer. 55. & sequentibus.* Seraphin. de priuileg. Iuramenti *priuileg. 21. numer. 37. & 39. Rosa epitome succession. cap. 7. numer. 30. Spins specul. testament.* Glossa 12. *princip. num. 51.* Azor. 2. *part. summ. lib. 2. cap. 28. quæst. 6. in fine, & alij plures, quos refert* Couarruuias, Gutierrez, Sanchez *statim referendi.* Mouentur. Quia renunciatio hæreditatis viuentis eo tempore habet effectum, quo decedit is, cuius est hæreditas ; at eo tempore renuntians est incapax acquirendi hæreditatem ob professionem factam. Ergo resignatarius illam obtinere non potest, cum non proprio nomine, sed nomine renuntiantis eam obtineat. Infertur ergo monasterium succedere ; quippe in illud iurasuitatis religiosi translata sunt. Deinde si religiosus post factam professionem vellet absque monasterij consensu hæreditatem sibi delatam alteri quam monasterio concedere, nulla esset concessio ; quippe hæreditas non tam ipsi, quam monasterio iura illius habenti defertur. At renunciatio ante professionem facta non sortitur eo tempore effectum, sed post professionem : Cum ergo eo tempore ex voluntate monasterij ; potiùs quam religiosi sortiri effectum possit ex eadem voluntate sortiri effectum debet ante professionem factam. Non enim apparet, qua ratione nouitius solus renunciare possit hæreditatem sibi deferendam tempore quo non tam ipsi, quam monasterio defertur : Est enim renunciatio rei alienæ, & non propriæ. Et in hoc sensu communiter dicitur idem esse rem fieri tempore inhabili, & referri ad tempus inhabile, lege *quo sponsæ, Cod. de donationib. ante nuptias.* Ergo idem est referri renunciationem ad tempus post professionem, quo renuntians est inhabilis ac fieri eo tempore.

18. Cæterum etsi dicta sententia probabilis sit, probabilior tamen est, quę asserit nulla opus esse cessione monasterij vt hæreditas monachi ante professionem renuntiantis resignatorio

deferatur: Sic docent aliis antiquioribus relatis Couarru. *de pactis 3.parte §.2.num.3.& ibi* Gutierr.*§. dum nuptui tradebatur num.* 1. Baeza *de non meliorandis filiabus c.14. numer.* 11. Gama *decision.375.num.3.* Menesea *de successione creation. lib. 2.§.18.à num.93.*Sanch.lib.7.summ.*cap.6.num.* 2. Fundamentum firmum est; quia nouitius renuntians hæreditatem viuentis eo casu, quo eam renuntiare potest, seipsum denudat iure succedendi; & in resignatarium transfert. Quo fit, vt resignatarius ex hoc iure per renuntiationem acquisito succedat, & resignans omnino priuatus sit succedendi. Ergo cessio monasterij,aut illius consensus superuacaneus est.Quia monasterium ius succedendi non habet, nisi quatenus monachi personam ius succedendi habentem representat.At monachus etiam si sui iuris esset,nullum succedēdi ius haberet,quia eo se per renuntiationem abdicauit.Ergo monasterium nullum ius habere potest,ergo superflua est eius cessio, aut renuntiatio. Verum etsi hoc ita sit; quia tamen contraria sententia probabilis est, iure optimo Couarruuias, Gutierrez, Sanchez censent ad vitandas lites conuenientissimum esse, vt monasterium hanc cessionem faciat,eam enim facere potest absque solemnitatibus in alienatione rerum Ecclesiasticarum requisitis vtpote hæreditatis non delatæ, sed deferendæ.

19 Ad rationem contrariam respondeo, monachum post possessionem incapacem esse in propria persona acquirendi hæreditatem, sed non obinde fit resignatarium eam obtinere non posse; quia eam obtinet ex iure sibi à monacho tempore habili translato. Monasterium autem succedere non potest, cum nullum ius monachi professione acquirat; recipit enim monachum iure succedendi denudatum. Ad confirmationem concedo renuntiationem tortiri effectum post professionem, sed non ex voluntate,aut iure, quod eo tempore monachus resignatorio concedat,sed ex voluntate, quam ante professionem habet, & ex iure, quod tunc concessit. Quapropter hæc hæreditatis delatio metienda est, ex habilitate, quam Monachus tempore renuntiationis habebat, non tamen ex inhabilitate, quam habet tempore delationis. Neque verum est Monachum renuntiare hæreditatem sibi, vel monasterio deferendam:quia facta renuntiatione nec ipsi, nec monasterio defertur,renuntiat enim ius,quod habet succedendi in illa hæreditate. Illa verò doctrina, qua asseritur idem esse rem fieri tempore inhabili,ac conferri in tempus inhabile,vera est,si ex eadem voluntate,& causa confertur; at nouitius renuntians hæreditatem patris viuentis quæ resignatorio conferenda est tempore,quo ipse nouitius est inhabilis, non ipse confert hæreditatem, sed confert ius succedendi,quod habet, ex quo iure resignatarius succedit;quippe est ius habile, & expeditum,vtpote collatum tempore habili, quamuis tempore delatæ hæreditatis Monachus inhabilis sit:Est enim hæc inhabilitas omnino per accidens, cum non iuxta illam:sed iuxta habilitatem tempore renuntiationis contingentem delatio facienda sit.*argum leg.nec emptio ff.de contrahend.empt.*

Punctvm XVIII.

Quid dicendum de renunciationibus, obligationibus, & donationibus factis à nouitiis Iesuiticis.

SVMMARIVM.

1 *Non habet locum decretum consilij in renuntiationibus Iesuitarum factis iuxta eorum institutum.*
2 *Si extra eorum institutum fiant,non caret difficultate verius est non comprehendi sub eo decreto.*
3 *Facta hac renunciatione in fauorem Societatis Iesu potest Societas ea bona capere,& retinere.*
4 *An renuntians hæreditati patris viuentis in fauorem Societatis,& mortuo patre tempore,quo ipse professus est.succedat Societas? Negat Sanch.*
5 *Verius est oppositum.*

1. PRimo præmittendum est tanquam omnino certum,& indubitatum prohibitionem, & annullationem renuntiationis factam à Concilio Trident.*sess25.c.16.*Et solemnitatem ibidem requisitam pro renuntiatione intra bimestre professioni proximum non habere locum in renunciationibus Iesuitarum factis,iuxta laudabile eorum institutum,cùm expressè consilium eos excerpit dicens. Per hæc tamen non intendit Sancta Synodus aliquid innouare, aut prohibere,quia religio clericorum Societatis IESV iuxta eorum institutum pium à Sancta Sede Apostolica approbatum Domino,& eius Ecclesiæ inseruire possint.Ex quo fit quocunque tempore nouitiatus, & absque licentia ordinarij nouitios Societatis IESV suis bonis cedere posse:Et ita tradit Man.Rodrig.2.*tom.quæst. regular. q. 47.art.vlt.* Eman.Sà *verbo religio n.5.*Mol.tom.1.*de iust disp.139.vers.antequam* Less.lib.2.de iustit.c.42. *dub. 4.n.* 41.Sanch.lib.7.sum.*c.5.n.9.*Augustt.Barbosa 3.*p. de potest.Epist. copi alleg.99.in fine.*

Sed quid si nouitius in consanguineos, vel extraneos non egentes, aliâve opera profana renuntiationem faciat, eritne valida renuntiatio ? Videtur non esse, quia hæc renunciatio non est iuxta pium Societatis institutum,sed potiùs ei contraria. At consilium solum videtur excepisse renuntiationem Iesuitarum factam, qua Domino, & eius Ecclesiæ iuxta pium eorum institutum inseruire possunt. Cum ergo in hac renunciatione domino, & eius Ecclesiæ iuxta pium eorum institutum non inseruiant videtur sub generali prohibitione comprehendi, ac proinde inualida esse.Cæterum verius censeo validam esse, quia esto constitutiones Societatis præscribant in opera pia pro cuiusque deuotione renuntiationem faciendam esse;at aliter factam non irritant,& annullant,sed potiùs validam esse supponunt, maximè si facta fuerit ante ingressum in Societatem,sed consilium dicit se non intendere innouare, aut prohibere, quin religio Societatis IESV domino, & eius Ecclesiæ inseruire possit iuxta pium suum institutum. Ergo non innouat, neq; prohibet, quin ipsi Deo inseruiat præstita hac valida renunciatione. At ex instituto Societatis IESV renunciatio si facta non est, ante ingressum probationis faciendа est,quando superior iniunxerit. At ex dispositione consilij solum intra bimestre professioni proximum facienda est:Ergo conciliaris dispositio renunciationes Iesuitarum non comprehendit;& ita tradit Sanchez lib.7.summ.*c.5.n.*10.

3. Sed inquires,an facta hac renunciatione in fauorem Societatis,possit Societas ea bona capere, & retinere?Respondeo optimè Sanch.*d.c.5.n.*11. capere, & retinere posse. Ratio meo iudicio est manifesta, quia consilium approbat renunciationem, & quamlibet donationem factam à nouitiis Societatis IESV iuxta pium suum institutum. Ergo approbat donationem,& renunciationem factam in fauorem Societatis,vtpote eius instituto conformem. At ex hac approbatione manifestè fit,bona renunciata Societati tradi posse,& debere,cum sit renuntiatio absoluta,& absq;vlla spe recuperationis.Ergo Societas potest ea bona capere, & retinere. Vnde esto in aliis religionibus non possint bona renunciata monasterio concedi ante professionem,in Societate tamen id dici non potest, eo quòd diuersimodè in Societate,ac in aliis religionibus renunciantur. Nam in Societate à puncto renunciationis transeunt renunciata in dominium, & vsum resignatarij absque spe recuperationis,secùs verò in aliis religionibus, vbi renunciationis effectus suspenditur, quousque professio fiat. Neque obstat Trid.non excepisse Societatem,cum prohibuit aliquid ex bonis nouitij excepto victu, & vestitu dari monasterio, cum solum, de renunciatione, & obligatione, & nouitiorum admissione,vel repulsa locutum est, quia satis clarè ab ea prohibitione Societatem excipit.Tum approbando renuntiationes, quas eius nouitij faciunt. Tum quia exceptio etsi in medio decreti posita ad omnia contenta in eo decreto extenditur, quando omnium est eadem ratio, vt ex multis probat Menoch.*lib.4.præsumpt.*181.*n.*2.Tum & præcipuè,quia prohibitio illa donationis,vtpote continuata, & connexa cum prohibitione renunciationis, vt constat ex illo verbo, *sed neque ante professionem* cum eisdem restrictionibus,& ampliationibus debet intelligi. Facta autem renunciatio, seu donatio iuxta Societatis constitutiones absoluta est, nec pendet à professione futura:Secùs si extra Societatis normam fieret, vt latiùs dixi *punct.*15.

4. Superest autem ea grauis difficultas enodanda an nouitiis, seu qui post vota biennij hæreditati paternæ renuntiauit in fauorem Societatis, & viuo patre professionem, seu vota coadiutorum formatorum in Societate fecit, & postmodum decessit pater viuente filio,an societas succedere possit in illius professi hæreditatem?Negat Sanch. lib.7.sum.*c.9.n.*15. Motus ea ratione;quia si filius decedat priùs quam eius pater, hæreditas patris filio non defertur;quia non potest deferri filio viuente patre, cum viuentis nulla sit hæreditas,leg.*superstitius ff.de acquirenda haredit.*At professio in Societate mortis naturali æquiparatur;cum nec ipse professus,nec Societas ratione illius capax hæreditatis esse potest.Ergo. Et confirmat exemplo fratrum minorum, quorum ratione monasterium succedere non potest,sed æquè professi Societatis sunt hæreditatis incapaces.Ergo.

5. Sed hæc fundamenta leuia sunt,vt ob illa denegetur Societati supradicta hæreditas. Nam vt ipsemet Sanch.pluribus in locis testatur,præcipuè *lib.7.cap.3.num. 68. & 78. & seqq.* Molina de Hispan.primogen.*lib.1.c.13.circa finem n.*94. Mors ciuilis,qualis est professio morti naturali æquiparatur,quando eundem effectum habet, secùs quando diuersum habere potest.At in præsenti professio in Societate diuersum effectum à morte naturali habere potest,quia hæc professio non extinguit iura Societatis in tertium translata, sed quæ ipse professus eo tempore haberet deinde illa hæreditas parente mortuo

non

non defertur professo Societatis, sicuti nec professo aliarum religionum in fauorem collegij operisve pij renunciantis, sed defertur ei in cuius fauorem facta est renunciatio ob ius acquisitum per renunciationem, vt ipsemet Sanch. multis allegatis probauit *c.6. n.2.* & nos diximus *præcedenti punct. circa finem.* Ergo illa hæreditas defertur Societati ob ius per renunciationem concessum à professo tempore quo validè concedere poterat. Neque obstat quod professus tempore quo moritur pater & defertur hæreditas Societati sit incapax succedendi, quominùs Societas succedat; quia non succedit ex iure quod professus eo tempore Societati concedit, sed ex iure quod renunciando concessit, quod professione nullatenùs conceditur, sicuti neque in religione minorum ius succedendi, quod illius ordinis religiosus ante professionem in aliquod collegium capax succedendi renunciatione transferret, extingueretur professione ipsa, sed potiùs omnino firmaretur, vt ipsemet Sanch. concedit *dicto c.3. n. 79.* Conuenientia autem minorum cum professis Societatis in eo sita est, vt sicut minores facta professione incapaces sunt acquirendi hæreditatem, nec monasterium illorum causa, sic nec professi Societatis, neque Societas ratione ipsorum.

DISPVTATIO II.

De susceptione Religiosi status per professionem, eiusque priuilegiis.

EX dictis disput. præced. punct. 1. & 2. constat religiosum statum consistere in traditione, quam vnusquisque de se facit religioni à sede Apostolica approbatæ per vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ. Quæ frequenter solemnia sunt, sed aliquando vt in Societate sunt simplicia. In quo autem hæc diuersitas consistat ibi explicuimus. Quæ verò desiderantur, in sequentibus declarabimus. Traditio per vota solemnia est propriè, & rigorosè professio, lata tamen quæ fit per vota simplicia. Agendum igitur est de his, quæ ad vtramque requiruntur, deque earum obligatione.

PVNCTVM I.

Quibus modis professio statum religiosum constituens fieri valeat, & an in Societate IESV dari possit tacita professio, seu interpretatio per vota biennij.

SVMMARIVM.

1 *Professio alia tacita, alia expressa, & de vtriusque conditionibus.*
2 *Debet fieri professio traditione continente votum paupertatis, castitatis, & obedientiæ.*
3 *Si fiat sub conditione repugnante obseruationi paupertatis, castitatis, & obedientiæ ea in religione præscripta non tenet.*
4 *Si fiat sub conditione honesta de futuro Affirmat Sanch. ab eo puncto, quo conditio purgatur, validam fore.*
5 *Verius est nouum requiri consensum.*
6 *Professio tacita inducebatur gestatione habitus professorum.*
7 *Item exercitio alicuius actus professorum.*
8 *Concilium non disposuit de professione tacita, dummodo in ea seruentur conditiones præscriptæ in professione expressa.*
9 *Qua differentia sit inter professionem tacitam & expressam.*
10 *In Societate Iesu non est locus professioni tacitæ.*

1. PRofessio religiosum statum constituens duplex est tacita, vel expressa, vt constat manifestè ex cap. *Religiosi de sententia excomm. in 6.* Ibi quamuis autem is, qui religionem ingreditur, religiosus censeri cum effectu non possit, donec sit tacitè, vel expresè professus. Expressa est, quæ verbo, scriptura, aliisque nutibus declarantibus consensum exprimitur. Tacita, quæ ex signis à iure statutis inducitur. Declaremus primo expressæ professionis formam, deinde subiiciemus signa tacitæ. Ad formam, & essentiam professionis expressæ non est per se opus verbis, vel scriptura, sed quomodocumque consensus siue verbo, siue scripto, siue nutibus declaretur, professio fiet; quippe est contractus religiosi cum religione, de cuius natura est, vt q ollibet signo declarante consensum perfici possit. Excipe tamen nisi in aliqua religione statutum sit scripturam, & verba esse essentialia, vt contingit in religione Societatis Iesu, in qua vt deciditur *5. p. constit. c.3.* Professio fieri debet scripto, & ex scripto coram domesticis, & externis legi: ibi illud autem essentiale est, vt publicè votum legatur coram iis de Societate, & externis qui adfuerint, atque vt tanquam solemne emittatur, & admittatur; & tradit Azor *1. p. l.12. instit. moral. c.5. q.7. in fine* Sanch. *lib.5. sum. c.3. n.4. & loquens de Societate* Suar. tom.3. de Relig. *lib.6. c.12. n.2.* Verum esto in aliis religionibus hæc forma necessaria non sit, est tamen conuenientissima ad claram professionis factæ probationem, sedandásque lites quæ ex contrario facto oriri possunt, iuxta Textum *in c. vidua 20. q.1. verbo scriptis, & ibi* Glossa. Quapropter professus tacitè compelli potest à religione, vt in scriptis professionem faciat, quia id religioni conuenit, & iuri est conforme, & ipsi professo non præiudicat; & econtra ipse professus compellere potest religionem, vt suam professionem in scriptis admittat; quia sua interest, tum vt de professione constet, tum vt eligi in Prælatum possit, à qua electione excluditur, dum expresè professus non est; *c. nullus de electione in 6.* Sic ex Abbate *c. cum causam de electione, n.7. & 8.* & Greg. Lop. *leg.2. tit.7. p.1. docet* Sanch. lib.14. sum. *c.3. n.6.* Ex parte verò illius, qui professionem admissus est, nulla verba, nec scriptura necessariò requiruntur, sufficit si sufficienti signo eius acceptatio declaretur, vt benè notauit Suar. dicto tom.3. de Relig. *lib.6. c.12. n.2.* Neque item sunt necessarij testes, quia nullibi cauetur sed inter religiosum; & Prælatum compleri traditio potest; sunt tamen conuenientissimi, vt Ecclesiæ constet de statu assumpto, ne liceat retrocedere. Suar. *d.c.12. n.5.* Eadem ratione non est necessarium, esto sit conuenientissimum, vt per propriam personam fiat, sed potest per procuratorem fieri, iuxta regul. *68. de Reg. iuris in 6.* Ibi potest quis per alium, quod potest facere per seipsum, quando à lege, vel statuto aliter præscriptum non est, sicuti non est præscriptum in præsenti, & colligitur ex Glossa *in dicta reg. & ei qui ad agendum de procurat. in 6.* Sic docent. Syluest. *religio 3.q.15.* Greg. Lop. *dicta leg.2. tit.7. p.1.* Azor. *lib.12. c.5. q.5.* Suar. tom.3. lib.6 de Relig. *c.11. n.22.* Sanch. lib.5. sum. *c.3. n.7.* Debet tamen Procurator habere speciale mandatum ad profitendum; quia est res nimis ardua, & difficilis, quæ sub generali mandato non censetur comprehendi: Sic Suar. & Sanch. *suprà.* An autem debeas exprimere religionem, vel possis electionem religionis procuratori committere? Sanch. negat committere te posse, sed Suar. verius affirmat: quia spectato iure naturæ sufficiens est talis consensus, & iure positiuo contrarium non præscribitur. Illud verò omnino necessarium est, vt procuratorem liberè eligas, & non ex metu, & in illa voluntate perseueres tempore quo contrahit; aliàs nihil fiet. Sanch. & Suar. *locis allegatis, & docent omnes.* Fieri autem in Ecclesia, vel extra habitu religioso suscepto, vel non suscepto necessarium non est vt satis colligitur ex *cap. insinuante. qui clerici, vel vouentes, & cap porrectam de Regular.* & tradit Suar. *c.12. num.24.* Sanch. *c.3. n.12. testanturque esse omnium.*

2. Rursùs hæc professio debet fieri traditione continente votum obedientiæ, castitatis & paupertatis, quia hæc vota, (*vt diximus punct.1. huius tractatus*) sunt de essentia status religiosi. Verum est tamen in aliquibus religionibus solum exprimi obedientiam secundum regulam, sed sub hac expressione castitas, & paupertas vtpote à regula præscriptæ continentur. Et idem est de illo modo profitendi, quem præstant Cattusiani. Promitto conuersionem morum meorum paupertate scilicet, castitate, & obedientia: Et ita tradunt ex omnium sententia Rodrig. 2. tom. sum. *cap.8. n.13.* Azor. *lib.12. instit. moral. c.4. q.2.* Sà *verbo religio n.18.* Suar. tom.3. de Relig. *lib.6. c.2. n.11. & 13.* Sanch. *lib.5. sum. c.3. n.3.*

3. Sed est aliqua difficultas; an hæc traditio sub promissione castitatis., paupertatis., & obedientiæ debeat necessariò esse absoluta, vel sufficiat conditionalis? Et quidem si conditio repugnet castitati, paupertati vel obedientiæ ea in religione præscriptæ, probabilius est nullam esse professionem; quia esse valida non potest deficiente aliquo substantiali illius. Qua de causa contractus matrimonij sub conditione repugnante illius essentiæ irritus est, ex *c. fin. de conditionibus appositis*; & tradunt post alios antiquiores Syluest. Relig. 3. *q.6. 7. & 8.* Nauarr. *lib.5. consil.20. de Regular. alias 14. de statu monach.* Couarr. 4. *decret. 2. p. c.3. §.1. n.8.* Azor. *lib.12. c.5. q.2.* Sanch. lib.5. sum. *c.4. n.92.* Suar. tom.3. de Relig. *lib.6. c.12. n.14.* Colligitur satis argumento à contrario ex cap. *dudum de conuers. coniugar.* Neque obstat aduersus hanc decisionem *Textus in c. insinuante, qui clerici. vel vouentes* vbi mulier quædam professionem emisit ea conditione adiecta, vt in domo propria cum in omni substantia sua remaneret. Nam vt benè explicant Glossa ibi Abbas Innoc. quos refert, & sequitur Sanch. *l.5. c.4. n.97.* Suar. *c.12. n.18.* Basil. Legionen. lib.3. de matrimon. *c.10. in fine n.10.* Illa conditio non fuit aduersa voto paupertatis; siquidem fuit conditio retinendi domi vsum suarum rerum sub beneplacito tamen superioris potentis illum ex causa honesta